

**T.C.
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

SEYİRDEN YASAKLANMA TEDBİRİ

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Furkan KARACAN

Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Ocak 2025

**T.C.
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

SEYİRDEN YASAKLANMA TEDBİRİ

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Furkan KARACAN

Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Prof. Dr. Erdal YERDELEN

Ocak 2025

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında yol gösteren, bilgi ve tecrübelerini aktaran danışman hocam Prof. Dr. Erdal Yerdelen'e, tez jürimde yer alarak yapıcı eleştirileri ile önemli katkılar sunan Dr. Öğr. Üyesi Burak Taş ve Dr. Öğr. Üyesi Çiler Damla Bayraktar hocalarıma, eğitime verdikleri değerle beni her daim ileri taşıyan anneme ve babama, hayatımın her anında olduğu gibi tez yazım sürecimde de desteğini esirgemeyen kıymetli eşim Şule Abay Karacan'a teşekkürlerimi sunar, çalışmamın faydalı olmasını temenni ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA ŞİDDET VE SPORDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR DÜZENLEMELER

1. Sporda Şiddet	5
1.1. Sporda Şiddetin Tanımı	5
1.2. Sporda Şiddetin Tarihçesi	6
1.3. Spor Tarihinde Yaşanmış Bazı Şiddet Olayları	10
1.3.1. Dünya’da	10
1.3.2. Türkiye’de	12
1.4. Sporda Şiddetin Sebepleri.....	13
1.5. Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Görüş ve Öneriler	20
2. Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler.....	27
2.1. Karşılaştırmalı Hukukta Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler ...	27
2.1.1. Genel Olarak.....	27
2.1.2. Birleşik Krallık	29
2.1.3. Almanya.....	32
2.1.4. İtalya	34
2.1.5. Fransa.....	36
2.1.6. Diğer Avrupa Ülkeleri	37

2.2.	Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler.....	38
2.2.1.	Türk Spor Teşkilatının Tarihi	38
2.2.2.	Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Dair Yasal Mevzuatın Gelişimi... 40	
2.2.2.1.	Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi	40
2.2.2.2.	Futbol Maçlarında ve Diğer Spor Müsabakalarında Bütüncül Bir Emniyet, Güvenlik ve Hizmet Yaklaşımı Üzerine Avrupa Konseyi Sözleşmesi	41
2.2.2.3.	5149 Sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun	41
2.2.2.4.	6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun.....	42

İKİNCİ BÖLÜM

SEYİRDEN YASAKLANMA TEDBİRİ

1.	İlgili Kavramlar	46
1.1.	Spor Alanı	46
1.2.	Spor Müsabakası.....	47
1.3.	Müsabaka Alanı	48
1.4.	Antrenman.....	48
1.5.	Antrenman Alanı.....	48
1.6.	Seyir Alanı	49
1.7.	Taraftar ve Taraftar Grubu	49
2.	Tanımı, Hukuki Niteliği ve Kapsamı	49
3.	Çeşitleri ve Uygulanma Koşulları	55
3.1.	Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanma.....	55
3.1.1.	Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	55
3.1.2.	Seyirden Yasaklanmayı Gerektiren Fiiller	59
3.1.2.1.	6222 Sayılı Kanun’da Düzenlenen Suçlar	60
3.1.2.2.	6222 Sayılı Kanun’da Doğrudan Yollamada Bulunulan Suçlar	63

3.1.2.3.	6222 Sayılı Kanun’da Dolaylı Yollamada Bulunulan Suçlar	66
3.1.3.	Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmaya İlişkin Usul ve Esaslar.....	68
3.1.4.	Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmanın Sona Ermesi	72
3.1.4.1.	Genel Olarak	72
3.1.4.2.	İtiraz Neticesinde Sona Ermesi	75
3.1.4.3.	Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Kararla Sona Ermesi.....	76
3.1.4.4.	Beraat veya Düşme Kararı ile Sona Ermesi.....	78
3.2.	Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanma	79
3.2.1.	Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	79
3.2.2.	Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmaya İlişkin Usul ve Esaslar....	81
3.2.3.	Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmayı Gerektiren Suçlar	85
3.2.4.	Tekerrür	85
3.2.5.	Sona ermesi.....	86
3.3.	Önleyici Tedbir Olarak Seyirden Yasaklanma	88
3.3.1.	Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	88
3.3.2.	Uygulanma koşulları.....	89
3.3.3.	Usul ve Esaslar	91
3.3.4.	Sona ermesi.....	96
3.4.	İdari Tedbir Olarak Seyirden Yasaklanma	96
3.4.1.	Genel Olarak.....	96
3.4.2.	Kabahatlerin Hukuki Konusu	97
3.4.3.	Kabahatlerin Faili ve Mağduru.....	97
3.4.4.	Kabahatlerin Maddi Unsuru	98
3.4.5.	Kabahatlerin Manevi Unsuru.....	100
3.4.6.	Kabahatlere Etki Eden Haller	101
3.4.7.	Kabahatlerin Özel Görünüş Biçimleri	101

3.4.7.1. Teşebbüs.....	101
3.4.7.2. İştirak	102
3.4.7.3. İçtima	102
3.4.7.4. Teselsül.....	103
3.4.7.5. Yaptırım.....	103
3.4.8. Usul ve esaslar	103
3.4.9. Sona ermesi.....	112
4. Seyirden Yasaklanan Kişinin Kolluk Birimine Başvurma Yükümlülüğünün İhlali ...	112
4.1. Genel olarak	112
4.2. Suçun Konusu	116
4.3. Fail ve Mağdur	116
4.4. Maddi Unsur	116
4.5. Manevi Unsur.....	118
4.6. Hukuka Aykırılık Unsuru	118
4.7. Suça Etki Eden Haller	119
4.8. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	120
4.8.1. Teşebbüs	120
4.8.2. İştirak	120
4.8.3. İçtima	121
4.9. Yaptırım	121
4.10. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü	122
4.10.1. Genel Olarak	122
4.10.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	123
4.10.3. Dava ve Ceza Zamanaşımı.....	124
4.10.4. Olağan Kanun Yolu	125
5. Seyirden Yasaklanma Tedbirine Yönelik Görüş ve Öneriler.....	125

SONUÇ.....	129
KAYNAKÇA.....	133

ÖZET

İlk insanların doğayla mücadelesi sporun en eski örneklerini oluşturmaktadır. Geçen zaman içerisinde spor, kurallı bir yarışma halini almış ve birçok insanı doğrudan veya dolaylı olarak etkilemiştir. Sporun etki alanını genişletmesi ise birçok problemi beraberinde getirerek ulusal ve uluslararası otoritelerin çözüm arayışına girmesine sebep olmuştur. Türkiye’de de spor ve özellikle futbol, bazen toplumsal birlik ve beraberliği sağladığı gibi bazen de toplumsal kutuplaşmanın sebebi olmaktadır. Bu bağlamda özellikle son yıllarda spor ve sporda şiddetin önlenmesi bağlamında birçok düzenleme yapılmıştır. Bu sebeple çalışmanın ilk bölümünde sporda şiddet kavramı, sporda şiddetin ortaya çıkış nedenleri ve çözüm önerileri ile bu problemin çözümü amacıyla yapılan düzenlemeler ele alınmıştır. Yine bu bölümde karşılaştırmalı hukuktan yararlanılmıştır.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, Türkiye’de sporda şiddetin önlenmesine dair yürürlükte bulunan kanundur. Bu Kanun’un en önemli maddelerinden biri kuşkusuz seyirden yasaklanma tedbirini düzenleyen 18. maddedir. Çalışmanın esas konusunu da oluşturan seyirden yasaklanma tedbirini bu kadar önemli kılan etken caydırıcılığının yüksek olmasıdır. Zira seyirden yasaklanma tedbiri, tedbir uygulanan kişinin müsabaka ve antrenmanları izlemesinin yasaklanması anlamına gelmektedir. Tutmuş olduğu takıma körü körüne bağlı bir taraftar için verilecek en büyük ceza o takımın müsabakasını izleyememesidir.

Sporda şiddetin önüne geçme adına son derece önemli olan ve aynı zamanda çalışma konusunu oluşturan seyirden yasaklanma tedbiri çalışmanın ikinci bölümünde detaylarıyla incelenmiş, tartışmalı hususlar değerlendirilmiştir. Spor hukuku kaynaklarının yanı sıra ceza hukuku, ceza muhakemesi hukuku, kabahatler hukuku, spor bilimi kaynaklarından istifade edilmiştir. Seyirden yasaklanma tedbiri, Kanun sistematığıne uygun şekilde koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici tedbir ve idari tedbir olarak ele alınmıştır. Kanun’un m. 18/9. Maddesinde düzenlenen seyirden yasaklı failin kolluğa başvuru yükümlülüğünün ihlali ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. İkinci bölümün sonunda ise seyirden yasaklanma tedbirine ilişkin görüş ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sporda Şiddet, 6222 sayılı Kanun, Seyirden Yasaklanma, Tedbir.

ABSTRACT

The struggle of the first people with nature constitutes the oldest examples of sports. Over time, sports have taken the form of a regulated competition and many people have been affected directly or indirectly. The expansion of sports' sphere of influence has caused national and international authorities to seek solutions to many problems. In Turkey, sports and especially football are sometimes the cause of social unity and solidarity, and sometimes social polarization. In recent years, many regulations have been made about sports and what is hidden in sports. In the first part of this program, the concepts of violence in sports, the reasons for the proliferation in sports, solution suggestions and the methods used to solve this problem are discussed. Again, comparative law was used in this section.

Law No. 6222 on the Prevention of Violence and Disorder in Sports is the law in force in Turkey regarding the prevention of violence in sports. One of the most important articles of this Law is undoubtedly Article 18, which regulates the measure of prohibition from navigation. The factor that makes the measure of prohibition from navigation, which is the main subject of the study, so important is its high deterrent effect. Because the measure of prohibition from viewing means that the person to whom the measure is applied is prohibited from watching the competitions and training. The biggest punishment for a fan who is blindly loyal to his favorite team is not being able to watch that team's match.

In the second part of the study, the measure of banning from watching, which is extremely important in preventing violence in sports and which is also the subject of the study, was examined in detail and controversial issues were evaluated. In addition to sports law sources, criminal law, criminal procedure law, misdemeanor law and sports science sources were used. The measure of prohibition from navigation has been considered as a protection measure, security measure, preventive measure and administrative measure in accordance with the Law systematic. Article 18/9 of the Law. Violation of the obligation of the perpetrator banned from traveling to the law enforcement as per the article is evaluated under a separate heading. At the end of the second part, opinions and suggestions regarding the measure of banning navigation are included.

Keywords: Sports, Violence in Sports, Law No. 6222, Banning from Watching, Measure.

KISALTMALAR

AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
çev.	: Çeviren
E.	: Esas
ed.	: Editör
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
K.	: Karar
Kanun	: Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun
KYOK	: Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar
m.	: Madde
No	: Numara
RG	: Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazetesi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
UEFA	: Union of European Football Associations
vd.	: ve diğerleri
WHO	: World Health Organization
Y.	: Yargıtay
Yönetmelik	: Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

GİRİŞ

Toplumun bir arada yaşamasına olanak sağlayan bazı kurallar ve toplumsal değerler vardır. Bunlar geçmişten günümüze ekonomik, sosyal ve siyasal birçok etkenin bir araya gelmesiyle doğal süreç içerisinde ortaya çıkmıştır. Spor da toplumların bir arada yaşamasına olanak sağlayan, toplumsal kültüre ve barışa katkı sunan bir olgudur. Modern olimpiyatların kurucusu sayılan Pierre de Coubertin olimpiyat oyunlarının; uluslararası barışın ve dostluğun tesis edilmesi, insanlığa yarar sağlaması amaçlarını gerçekleştireceğini söylemiştir.¹

Spor, yalnızca toplumları değil bireyleri de fiziksel ve ruhsal anlamda geliştiren, iyileştiren etkinlikler bütünüdür. Devletlerin sporun, spor kültürünün ve sporcuların gelişimine katkı sağlama, toplumun her ferdinin fiziksel ve zihinsel gelişimine uygun ortamı yaratma yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu anlamda Türkiye’de de sporun geliştirilmesi devletin pozitif yükümlülüğüdür. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 59. maddesine göre “*Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet, başarılı sporcuyu korur.*”

Her ne kadar sporun ve diğer toplumsal ve kültürel ortak değerlerin korunması gerekliliğinden bahsedilse de bu değerlerin zaman içerisinde bozulması veya belirli kesimler tarafından kabul edilmemesi neticesinde toplumsal problemler ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’de ve dünyada birçok toplumsal problem her geçen gün artarak devam etmektedir.²

Günümüz dünyasında iletişimin hızla artmasıyla insanların dünyanın herhangi bir yerinde ne olup bittiğini öğrenebilmesi oldukça kolaylaşmıştır. Bu da pozitif düşünceler ve eylemlerin hızla yayılmasının yanında negatif düşünce ve eylemlerin de hızla yayılmasına olanak sağlamıştır. Dünyanın herhangi bir yerindeki ulusal bir problem kısa süre içerisinde uluslararası birçok probleme neden olabilmektedir.

Spor açısından da durum farklı değildir. Özellikle profesyonel liglerde mücadele eden takımlar veya üst düzey bireysel sporcular sene içerisinde birçok uluslararası maça çıkmaktadır.

¹ Yahya Kemal Aksu, "UEFA Disiplin Yönetmeliği ve Disiplin Kurullarının Kararları Işığında Futbolda Provokatif ve Politik Eylemler: UEFA'nın Asker Selamı Soruşturması". *Av. Hasan Güneş Atabay Armağanı*, ed. Tacar Çağlar (Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2020), 28.

² İrfan Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 2 (1 Şubat 2013), 138.

Bugün hemen her spor dalının kurallarını düzenleyen uluslararası konfederasyonlar mevcuttur.³ Sporcular her yıl onlarca uluslararası müsabakada mücadele etmektedir. Sporun bu kadar küreselleştiği günümüzde sporda şiddet eylemlerinin de aynı ölçüde küreselleştiğini söylemek mümkündür. Spor alanlarında gerçekleştirilen bir şiddet eylemi tüm dünyada etki yaratabilmektedir. Bu sebeple sporda şiddet artık uluslararası bir sorun haline gelmiştir.

Sporun bu kadar büyük bir endüstri haline geldiği günümüzde spor hukuku da ayrı bir çalışma konusu olarak ortaya çıkmıştır. Spor hukuku, spor yarışmalarının sistematığını belirleyen, spor dünyasına yön veren, sporu kurumsallaştıran ve spor dünyasındaki gerçek ve tüzel kişilerin birbirleri ile olan etkileşimlerini düzenleyen ve sorunları çözüme kavuşturan bir sistemdir.⁴

Çalışmanın konusu spor hukukunun ceza hukuku boyutu ile alakalıdır. Zira bu çalışma sporda şiddet eylemlerine karşı getirilen düzenlemelerden ve özellikle seyirden yasaklanma tedbirinden oluşmaktadır. Her ne kadar çalışmada genellikle “sporda” şiddet kavramı ele alınsa da sporda şiddet yerine futbolda şiddet denmesi de mümkündür. Zira spor seyircileri arasında yapılan çalışmalar göstermektedir ki sporda şiddet olaylarının %95’i futbol sahalarında yaşanmakta, kalan %5’lik bölümde de yine futbol seyircilerinin neden olduğu olaylar bulunmaktadır.⁵ Hatta günlük hayatında şiddete eğilimli olmayan kişilerin, futbol müsabakalarında şiddete eğilim gösterdikleri görülmektedir.⁶ Bu sebeple çalışmada daha çok futbolda şiddet kavramı üzerinde durulmuştur.

Futbolda şiddet yıllardır çözülememiş ve artarak devam eden bir sorundur. Futbolda şiddet olaylarının her geçen gün artmasının en önemli sebeplerinden biri rekabet faktörüdür. Futbol, bugün milyonlarca insan tarafından takip edilen devasa bir endüstridir. Bu kadar büyük bir rekabetin ve küresel ölçekli bir ekonominin yer aldığı bir spor dalının büyük problemlere yol açması da kaçınılmazdır. 2013 yılında dünyada futbolun yıllık ekonomik değerinin 500 milyar dolar, dünya futbolunun bahis değerinin ise 3 trilyon doları bulduğu ifade edilmiştir.⁷ Aradan geçen yıllarda bu sayıların hızla arttığı ve artmaya devam ettiği de bir gerçektir.

³ Futbolda FIFA (Fédération Internationale de Football Association), basketbolda FIBA (Fédération Internationale de Basketball) ve voleybolda FIVB (Fédération internationale de volley-ball) uluslararası spor konfederasyonlarının en bilinen örnekleridir.

⁴ Hasan Gerçeker, *Spor Hukuku*. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 17.

⁵ Hüseyin Alpay Köse, “*Sporda Şiddetin Nedenleri ve Çözüm Önerileri*”, Spor Hukuku Enstitüsü, (Erişim 7 Temmuz 2024), 2.

⁶ Köse, “*Sporda Şiddetin Nedenleri ve Çözüm Önerileri*”, 2.

⁷ Alpay Köse, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*. (İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013), 9-10.

Nitekim ulusal ve uluslararası anlamda yapılan çoğu düzenleme futbolda şiddeti önlemek amacıyla yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemelerin öncüsü ve en bilinen örneği Avrupa Konseyi ülkelerinin bir araya gelerek imzaladığı 19 Ağustos 1985 tarihli “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi”dir. Zira isminden de anlaşılacağı üzere bu sözleşmede futbolda şiddet sorunu üzerinde durulmuştur. Bu düzenlemenin çıkış nedeni ise aynı yıl yaşanan ve “Heysel Faciası” olarak tarihe geçen olaydır.⁸

“Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi”, 3608 sayılı Kanun’la onaylanmış, bu Kanun’un 20414 sayılı ve 26 Ocak 1990 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiş ve mevzuatımızda sporda şiddetle alakalı ilk düzenleme olmuştur. Anayasa’nın m. 90/5 hükmü uyarınca usulüne uygun şekilde yürürlüğe giren söz konusu antlaşma kanun hükmünde sayılmıştır.

Daha sonra 3 Temmuz 2016 tarihinde Budapeşte’de imzalanan “Futbol Maçlarında ve Diğer Spor Müsabakalarında Bütüncül Bir Emniyet, Güvenlik ve Hizmet Yaklaşımı Üzerine Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, 29 Kasım 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti tarafından imzalanmış, 7225 sayılı Kanun’la onaylanmaya uygun bulunmuştur. Bu sözleşmenin onaylanmasına dair Cumhurbaşkanı kararı 31074 sayılı ve 20 Mart 2020 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. 20 Mart 2020 tarihinde 7225 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle beraber 1 Aralık 2020 tarihinde “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmiştir.

07 Mayıs 2004 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 28 Nisan 2004 tarihli 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” ise sporda şiddetle alakalı Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanzim edilen ilk yasal düzenleme olmuştur. Bu kanunun beklentileri karşılayamaması ve sporda şiddeti önlemede yetersiz kalması neticesinde 14 Nisan 2011 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 6222 sayılı Kanun’da yasak fiiller çeşitlendirilmiş ve cezalar artırılmıştır. Zamanla olumlu veya olumsuz anlamda değişikliklere maruz kalmış olsa da 6222

⁸ 29.05.1985 tarihinde Liverpool-Juventus futbol takımları arasında Brüksel’de oynanan Şampiyon Kulüpler Kupası Finali öncesi çıkan olaylarda 39 taraftar hayatını kaybetmiş, 900 taraftar yaralanmıştır. Türker Uğur, "Futbol tarihinin büyük utancı: Heysel Faciası" *TRT Spor* (Erişim 26 Ağustos 2024).

sayılı Kanun'un 5149 sayılı Kanun'dan daha etkili olduğu söylenebilir. Bu etkinin ve caydırıcılığın en önemli sebeplerinden biri hiç kuşkusuz seyirden yasaklanma tedbirinin öngörölmüş olmasıdır.

Çalışmanın konusunu oluşturan seyirden yasaklanma tedbiri, 6222 sayılı Kanun kapsamındaki veya bu Kanun'la yollama yapılan kanunlardaki suçlardan birini işleyen kişinin, müsabaka ve antrenmanları seyretmek amacıyla müsabaka, antrenman ve tribün diye tabir edilen seyir alanlarına girişinin yasaklanmasıdır. Tanımından da anlaşılacağı üzere seyirden yasaklanma tedbiri, 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen yaptırımlar arasında uygulama alanı en geniş yaptırımdır. Aynı zamanda seyirden yasaklanma, caydırıcılığı en yüksek yaptırımdır. Çünkü tutmuş olduğu takıma körü körüne bağı bir taraftar için verilecek en büyük ceza o takımın müsabakasını izleyememektir.

Çalışmanın temel konusu seyirden yasaklanma tedbiri olsa da seyirden yasaklanma tedbiri çalışmanın ikinci bölümünü oluşturmaktadır. Çünkü seyirden yasaklanma tedbirini anlayabilmek için sporda şiddete karşı yapılan düzenlemeleri, bu düzenlemeleri anlayabilmek içinse sporda şiddet meselesinin ele alınması gerekmektedir.

Bu nedenle çalışmanın ilk bölümünde sporda şiddet sorunu ele alınmıştır. Sporda şiddet kavramı ve tarihçesi değerlendirildikten sonra sporda şiddetin sebeplerine yer verilmiştir. Bu kısımda dünyadan ve Türkiye'den sporda ve özellikle futbolda şiddet örnekleri de yer almıştır. Bölümün ilerleyen kısımlarında sporda şiddetin önlenmesine yönelik Avrupa ülkelerinde yapılan düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu ülkeler seçilirken; Türkiye için örnek oluşturabilecek, sporda ve özellikle futbolda şiddet sorununun çözümünde belirli bir yol kat etmiş ülkeler göz önüne alınmıştır. Bölümün devamında Türk spor teşkilatının tarihçesinden bahsedildikten sonra Türkiye'de sporda şiddetin önlenmesine dair yasal düzenlemeler değerlendirilmiştir. Sporda şiddet meselesi büyük oranda futbolda şiddet sorunu olduğu için çalışmanın ilk bölümü ekseriyetle futbolda şiddet sorunu üzerinden ilerlemektedir.

Çalışmanın ikinci bölümde seyirden yasaklanma tedbiri incelenmiştir. Seyirden yasaklanmanın genel özelliklerine yer verildikten sonra çeşitleri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Seyirden yasaklanma; koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici tedbir ve idari tedbir olmak üzere dört ana başlıkta incelenmiştir. Daha sonra seyirden yasaklanan kişinin kolluğa başvuru yükümlülüğünün ihlali ele alınmıştır. Son olarak seyirden yasaklanma tedbirine ilişkin görüş ve önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA ŞİDDET VE SPORDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR DÜZENLEMELER

1. Sporda Şiddet

1.1. Sporda Şiddetin Tanımı

Şiddet, spor ile yakın ilişki içinde olan bir kavramdır. Sporda amaç, mücadele etme duygusunu ileriye taşıyarak daha iyiye, daha güçlüye, daha hızlı ve daha yükseğe ulaşmaktır. Spor, esasında saldırgan bir oyundur. Ancak spor kuralları içerisindeki saldırganlığı şiddet ile karıştırmamak gerekir. Zira spor sahalarında gerçekleşen her saldırgan davranış şiddet değildir.⁹ Hatta bazı spor dalları niteliği itibarıyla saldırganlığı temel almaktadır. Boks, eskrim, güreş veya tekvando bu spor dallarından bazılarıdır.

Sporda şiddetin tanımını yaparken spor ve şiddet sözcüklerini ayrı ayrı ele almak yerinde olacaktır. Spor, Türk Dil Kurumu'na göre *“Bedeni geliştirmek amacıyla belirli kurallara göre kişisel ve toplu olarak gerçekleştirilen hareketlerin tümü”* olarak tanımlanabilir.¹⁰

Şiddetin ise en temel tanımı huzur karşıtı olmasıdır. Kişilerin sinirlenmesine, etki altına alınmasına, duygusal veya fiziksel baskı altına alınmasına sebebiyet veren her türlü davranıştır.¹¹ Türk Dil Kurumu'na göre ise şiddet, *“kaba güç, sertlik, duygu ve davranışta aşırılık”* şeklinde tanımlanabilir.¹²

Dünya Sağlık Örgütü'nün (World Health Organization-WHO) tanımına göre şiddet; bir kişinin kendisine, başka bir kişiye veya bir topluluğa yönelik yaralanma, ölüm veya psikolojik zarara neden olan gücü kasıtlı olarak kullanmasıdır.¹³ Doktrinde şiddet; bir gücün veya bir hareketin değerlendirilmesi, sert ve kaba davranmak, kaba hareketlerde bulunmak, gücü

⁹ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 140.

¹⁰ Türk Dil Kurumu Sözlükleri (TDK Sözlük), “Güncel Türkçe Sözlük” (Erişim 2 Temmuz 2024)

¹¹ Funda Koçak, "Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet". Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri. (Erişim 26 Ağustos 2024).

¹² TDK Sözlük, “Güncel Türkçe Sözlük”.

¹³ World Health Organization (WHO), “Violence” (Erişim 24 Haziran 2024). <https://www.emro.who.int/health-topics/violence/index.html>

adaletsiz biçimde kullanmak gibi farklı şekillerde tanımlanmıştır.¹⁴ Esasen şiddetin amacı, canlı veya cansız varlıklara zarar vermektir.¹⁵

Sporda şiddet ise şiddet kapsamındaki davranışların spor alanlarındaki yansımasıdır. Sporda şiddet saha içinde veya saha dışında antrenör, seyirci, sporcu, federasyon gibi sporun tüm unsurlarına yönelebilmektedir.¹⁶

1.2. Sporda Şiddetin Tarihçesi

Spor, insanlık tarihi kadar eski bir aktivitedir. İlk insanların hayatta kalma mücadelesine baktığımızda bugünkü spor tanımının en ilkel halini görürüz. Esasında spor; insanoğlunun doğayla mücadelesinden esinlenerek ortaya çıkmış, milattan önce 900'lü yıllarından başında ise "kurallı bir yarışma" olarak adlandırılmaya başlamıştır.¹⁷ Bu tarihten sonra spor, kuralları belirlenmiş oyun, eğlence aktiviteleri olarak uygulanmıştır.¹⁸ Günümüzde ise spor, yalnızca bir eğlence aracı olmanın ötesinde bir endüstri haline gelmiştir.

Antik dönemde Yunan ve Roma oyunlarının genelde şiddet içerikli olması ve sporun yalnızca eğlence aracı olmaktan çıkıp zaman zaman kıyasıya rekabet ortamını yaratması sporda şiddetin ilk örneklerini ortaya çıkarmıştır.¹⁹ Örneğin Antik Roma'da at arabası yarışlarında farklı takımların destekçileri arasında zaman zaman şiddet olayları yaşanmıştır. Bu yarışlar çok fazla rekabetin yaşandığı, imparatorların dahi ilgiyle takip ettiği yarışlar olmuştur. Antik Yunan'da ise Antik Olimpiyat Oyunlarında şiddet olayları yaşandığı için güvenlik görevlileri zaman zaman kırbaç veya coplarla asayiş sağlamıştır.²⁰

Orta çağa gelindiğinde yine birçok sporda şiddet örneği karşımıza çıkmaktadır. Örneğin 491-532 yılları arasındaki kısa sürede Konstantinopolis Hipodromu dört kere yakılmıştır. 532

¹⁴ Mehmet Acet, *Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olaya Yönelten Sosyal Faktörler* (Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2001), 52.; Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 139.

¹⁵ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 139.

¹⁶ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 141.

¹⁷ Rezan Epözdemir, "Müsabaka Alanlarındaki Sporcuların Hakaret İçeren Eylemleri İle Kasten Yaralama ve Mala Zarar Verme Eylemlerinin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/2 (2019), 779.

¹⁸ Mehmet Akif Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 7/1 (2012), 1.

¹⁹ Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 2.

²⁰ Erkan Kırar, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 17-18.

yılında çıkan Nika İsyanı, Hipodrom'da başlayarak tüm şehre yayılmıştır ve isyan neticesinde İmparatorluk muhafızları otuz bin kişiyi öldürmüştür.²¹

Futbolda şiddetin tarihi ise orta çağ futbolu (folk-football) diye isimlendirilen ve bugünkü futbolun atası kabul edilen oyunlara kadar dayanmaktadır. Bu oyunlar, günümüz futboluna göre daha az kurala sahip, genellikle bir topun bir alana taşınması amacını taşıyan bir spor türüdür. Çok sert maçların yaşandığı ve kişi sınırlamasının olmadığı bu oyunlarda kaos ve şiddet de eksik olmamıştır. Örneğin 17. yüzyılda futbolcuların tuvaletleri tahrip ederek tesislere zarar verdiği ifade edilmektedir.²² Tarihçi James Walvin, 1829 yılında orta çağ futbolunda derbi izlemeye giden bir Fransız'ın "*bunun adı futbolsa, biz neyi kavga olarak adlandıracakız*" şeklinde serzenişte bulunduğunu aktarmaktadır.²³

Yine orta çağda futbola benzer oyunlar zaman zaman savaşımlara benzetilmiştir. Kötülerle, şeytanlarla mücadele etmenin bir başka yolu da futbol olarak görülmüştür. Futbol karşılaşmalarında rakiple girilen mücadeleler adeta düşmanlarla yapılan mücadeleler olarak görülmüştür. Hatta bu dönemde zaman zaman düşman askerlerinin başları kesilerek top olarak kullanılmıştır.²⁴

Modern futbolun ortaya çıkışıyla birlikte modern futbolda şiddetin de ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Her ne kadar medya sektörünün gelişmesiyle şiddet daha görünür olsa da modern futboldaki şiddet olayları birinci dünya savaşı öncesine kadar dayanmaktadır. Ancak bu dönemi kapsayan 1870-1914 yılları arasında şiddet olayları organize değil daha çok spontane şekilde gerçekleşmiştir. İngiltere Futbol Federasyonu, 1895-1914 yılları arasında 238 taraftarın olumsuz davranışlarda bulunduğunu raporlamıştır.²⁵ Bu da göstermektedir ki birinci dünya savaşına kadar geçen sürede futbol maçlarında şiddet olayları yaşanmıştır.

Birinci dünya savaşı sonrası ikinci dünya savaşına kadar, hatta ikinci dünya savaşından sonraki yaklaşık 10 yıllık periyotta futbolda şiddet olayları azalmıştır. Nispeten sakin geçen bu yıllarda futbola olan ilgi de artmaya devam etmiştir. Şiddet olaylarının azaldığı bu dönemde örneğin İngiltere'de birçok kadın seyirci de maçlara gitmeye başlamıştır. Ancak ikinci dünya savaşı sonrası dönemde futbol maçlarının canlı yayınlanması, gazetelerin maçlar dışında taraftar olaylarına da yer vermeye başlamasıyla futbolda şiddet tekrar yaygınlaşmıştır.²⁶

²¹ Adem Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 6.

²² Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 6.

²³ Steve Frosdick - Peter Marsh, *Football Hooliganism* (Willan Publishing, 2005), 11.

²⁴ Recep Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 118.

²⁵ Kırac, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*, 18-19.

²⁶ Kırac, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*, 24.

1950’li yıllardan itibaren Yugoslavya’da futbol terörü artmaya başlamıştır. 1960’larda ise futbolda şiddet; gösteriler, sloganlar ve eş güdümlü hareketlerle kitlesel hale gelmiştir. 1964 yılında belirli gruplar kendilerini belirli takımlarla özdeşleştirmiştir. İngiltere’de düzenlenen 1966 Dünya Kupası’nda ise dünya, ilk defa İngiliz holiganizmiyle tanışmıştır. Bu sebeple holiganlık bir İngiliz hastalığı olarak görülmeye başlanmıştır. İngiliz holiganların sonraki yıllarda yaptıkları şiddet eylemleri de bu düşünceleri haklı çıkarmıştır.²⁷

İngilizler, sporda şiddeti daha çok “holiganizm” kavramı üzerinden tanımlamaktadır. Eskiden düğün ve eğlence yerlerine giden ve rahatsızlık veren kişileri ifade etmek için kullanılan bu kelime günümüzde spor güvenliğini tehlikeye atan her türlü eylem olarak tanımlanabilir.²⁸ İngiltere’de özellikle 1960’lı yıllardan itibaren birçok holigan grup ortaya çıkmıştır. 1970’li yıllardan itibaren ise diğer Avrupa ülkelerinde şiddet olayları görülmeye başlamıştır. Özellikle Batı Almanya’da İngiltere’ye benzer şekilde holigan gruplar oluşmuş ve yaygınlaşmıştır. Batı Almanya’da İngiltere’ye benzer şekilde şiddet olayları yaşanınca holiganlığın yalnızca İngilizlere özgü olduğu düşüncesi kırılmaya başlamıştır. Bu dönemde İtalya’da “ultras”, Almanya ve İsviçre’de “hooligans”, Hollanda ve Belçika’da “siders” şeklinde adlandırılan gruplar aracılığıyla holiganizm Avrupa’da artmıştır.²⁹ 1970’li yıllardan itibaren holiganizm tabiri tüm dünyada yaygınlaşmış ve özellikle futbol müsabakalarında çıkan olaylarda sıkça kullanılmıştır.

Türkiye’de sporda şiddetin tarihçesine bakıldığında benzer şekilde futbolda yaşanan şiddet olaylarının önemli bir yer kapladığı görülmektedir. 1900’lerin başında Türk futbolundaki şiddetin temel unsurunu sahada mücadele eden oyuncular oluşturmuştur. Örneğin 23 Şubat 1934 tarihinde Galatasaray ve Fenerbahçe arasında oynanan maçta futbolcular arasında çıkan kavga büyüyerek maçın tatil edilmesine yol açmış, futbolcular ağır cezalara çarptırılmıştır. 1950’lerden sonra Türk futbolundaki şiddet olayları ağırlıklı olarak taraftarlar arasında meydana gelmiştir. Bu dönemdeki şiddet olayları alt liglerdeki taraftarlar arasında daha sık yaşanmıştır. 17 Eylül 1967 tarihinde Kayserispor ile Sivasspor takımları arasındaki karşılaşmada çıkan olaylar dönemin en bilinen örneklerindendir. 2000’li yıllara gelindiğinde

²⁷ Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), *Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu* (Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2011), 85.

²⁸ Süheyl Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2012), 54.

²⁹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 118.

ise futbolda şiddet, üç büyükler arasında İstanbul'da oynanan maçlarda daha çok karşımıza çıkmaktadır.³⁰

Futbol sahalarında şiddet olaylarının diğer spor dallarına oranla daha fazla olduğunu ifade ettik ancak tarihte diğer spor dallarında da birçok şiddet olayı meydana gelmiştir. Örneğin Avustralya'da rugby, İngiltere'de kriket, Kanada'da ve İsviçre'de buz hokeyi dallarında zaman zaman şiddet olayları yaşanmıştır.³¹

Şiddet, kimi zaman gücün adaletsiz kullanımı neticesinde ortaya çıkmaktadır.³² Gücün adaletsiz kullanımının en somut örnekleri olan ayrımcılık ve ırkçılık, şiddetin bir görünümüdür. Dünya tarihinde spor sahalarında birçok ayrımcılık ve ırkçılık olayı meydana gelmiştir. Futbol dışındaki şiddet ve özellikle ayrımcılık olaylarını somutlaştırmak gerekirse 1. Dünya Savaşı'nda mağlup olan, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu ülkeler 1920 Anvers ve 1924 Paris Olimpiyatlarına alınmamıştır. Aynı olaylar 2. Dünya savaşı sonrasında Almanya ve müttefiklerinin oyunlara alınmaması ile tekrar yaşanmıştır.³³ Günümüzde ise 2022 yılının şubat ayından bu yana devam eden Rusya-Ukrayna savaşı sebebiyle Rusya ve müttefiki Belarus uyruklu sporcular kendi bayrakları ve marşları ile Paris 2024 Olimpiyatlarına katılamamış, ancak tarafsız sporcu statüsünde katılabilmişlerdir.³⁴

1936 Berlin ve 1968 Mexico Olimpiyatları bazı ırkçı olaylara sahne olmuştur. 1936 senesinde Adolf Hitler'in stadyumda takip ettiği 100 metre yarışını Afro Amerikan Jesse Owens'ın kazanması Hitler'i sinirlendirmiş ve Hitler, Owens'ın elini sıkmamıştır. Yine aynı olimpiyatlarda Yahudi veya Alman ırkından olmayan sporcular olimpiyat takımlarından çıkarılmıştır. 1968 Mexico City Olimpiyatlarında ise Amerikalı siyahi atletler John Carlos ve Tommie Smith 200 metre koşusunda altın ve bronz madalya sahibi olmuşlar ve seremoniye ırkçılığı protesto etmek amacıyla çıplak ayakla ve siyah eldivenle çıkmışlardır. Gümüş madalya kazanan Avustralyalı atlet ise bu protestoya destek vermiştir. Ancak daha sonra bu sporcuların mensubu olduğu ülkeler, bu sporcuların kariyerlerini sonlandırmıştır.³⁵

³⁰ Hamza Öner, "Türkiye'de Futbol ve Şiddet", *Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar*, ed. Mutlu Türkmen, Ender Ali Uluç (Özgür Yayınları, 2023), 259.

³¹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 118-119.

³² Acet, *Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olaya Yönelten Sosyal Faktörler*, 52.

³³ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 6.

³⁴ Olympics (Erişim 18 Eylül 2024), <https://olympics.com/ioc/paris-2024-individual-neutral-athletes>

³⁵ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 7.

1.3. Spor Tarihinde Yaşanmış Bazı Şiddet Olayları

1.3.1. Dünya’da

- Lima Ulusal Stadı Faciası: 24 Mayıs 1964 günü Tokyo Olimpiyatları eleme finalinde Arjantin ve Peru futbol takımları karşı karşıya gelmiştir. Maç esnasında Perulu bir futbolcunun golü verilmeyince Uruguaylı hakeme sinirlenen taraftarlar olay çıkartmıştır. Bunun üzerine polis olaylara biber gazlarıyla müdahale etmiş ve müdahale nedeniyle telaşlanan kalabalık kapılara yönelince oluşan kaosta 318 kişi hayatını kaybetmiş, 500 civarı insan yaralanmıştır.³⁶
- 1969 Futbol Savaşı: 1970 Dünya Kupası Elemeleri’nde Meksika’da oynanan El Salvador-Honduras maçı sonrasında iki ülke arasında savaş çıkmış, yüz saat süren savaşta binlerce sivil hayatını kaybetmiştir. Savaşın tek nedeni futbol olmasa da bu maç, iki ülke arasında yaşanan gerilimin savaşa dönüşmesine neden olmuştur. Bu savaş tarihe “futbol savaşı” olarak geçmiştir.³⁷
- İkinci Ibrox Faciası: 2 Ocak 1971 günü ezeli rakip olan Rangers-Celtic arasında Ibrox Park’ta oynanan maçta merdivenlerde yaşanan izdiham nedeniyle aralarında çocukların da bulunduğu 66 kişi hayatını kaybetmiş, 200’den fazla kişi ise yaralanmıştır. Bu olay, bu stadyumun ev sahipliği yaptığı ikinci ölümcül facia olmuştur.³⁸
- 1982 yılında UEFA Kupası 2. Tur maçında Sovyetler Birliği takımı Spartak Moskova ve Hollanda takımı Haarlem arasında oynanan maçta maçın bitmesine yakın gelen bir gol ile birlikte stattan çıkan taraftarların geri dönmesiyle ortaya çıkan izdihamda 340 kişi ezilerek hayatını kaybetmiştir.³⁹
- 17 Kasım 1984 günü Kolombiya’nın Cali şehrindeki Pascual Guerrero Stadı’nda oynanan Kolombiya-Amerika maçının ardından çıkan olaylarda 24 kişi hayatını kaybetmiştir.⁴⁰

³⁶ Milliyet (Erişim 11 Şubat 2024), <https://www.milliyet.com.tr/molatik/galeri/en-buyuk-stat-facialari-86516/5>

³⁷ Dilek Dulkadir, "Mikro Ölçekte Başlayıp Makro Düzeye Taşınmış Bir Çatışma Süreci: 1969 Futbol Savaşı", *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2/3 (2016) 26.

³⁸ Eurosport Türkiye, "Ibrox faciası, 49 yıl önce bugün..." (Erişim 20 Nisan 2024).

³⁹ TRT Haber (Erişim 11 Şubat 2024), <https://www.trthaber.com/haber/spor/hafizalara-kazinan-stadyum-facialari-442899.html>

⁴⁰ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 145.

- Heysel Faciası: 29 Mayıs 1985 günü Belçika'nın Brüksel şehrinde Juventus-Liverpool arasında oynanan Şampiyon Kulüpler Kupası final maçından önce çıkan olaylarda 39 kişi ölmüş ve 900 kişi yaralanmıştır.⁴¹ Trajedinin sorumlusu stadyumdaki yapısal sorunlar, güvenlik güçlerinin yetersizliği ve bir yıl önce Roma-Liverpool maçı nedeniyle iki ülke taraftarları arasında çıkan olaylar olarak gösterilmiştir.⁴²
- Hillsborough Faciası: 15 Nisan 1989 tarihinde Liverpool-Nottingham Forest arasında Hillsborough Stadyumu'nda oynanan FA Cup yarı final maçında stat kapasitesinin çok üstünde seyirci alınması sonucu oluşan izdihamda 97 taraftar ölmüş, 766 taraftar ise yaralanmıştır.⁴³
- Monica Seles'in Bıçaklanması: Döneminin en iyi tenisçilerinde biri olarak gösterilen Monica Seles, 19 yaşına kadar katıldığı son 11 Grand Slam'in 8'ini kazanmıştır. Ancak 30 Nisan 1993 günü Hamburg'da Magdalena Maleeva'ya karşı oynadığı tenis maçı esnasında Gunter Parche adında bir Alman korta girerek Seles'i sırtından bıçaklamıştır.⁴⁴
- 1994 Dünya Kupası grup maçında Amerika-Kolombiya maçında kendi kalesine gol atan ve ülkesinin elenmesine sebep olan 27 yaşındaki Kolombiyalı futbolcu Andrés Escobar, ülkesine dönünce bir bar çıkışında öldürülmüştür.⁴⁵
- Cantona'nın Tekmesi: Ocak 1995'te Manchester United ile Crystal Palace arasında oynanan mücadele sırasında Manchester United futbolcusu Eric Cantona, kırmızı kart görmüştür. Sahayı terk ederken tribünlerde oturan bir seyircinin kendisiyle alay etmesi nedeniyle seyircinin göğsüne tekme atmıştır. Bu olay sonucunda Cantona, 8 ay futboldan men edilmiş ve 2 hafta hapis cezasına çarptırılmıştır. Daha sonra bu 2 haftalık hapis cezası 120 günlük kamu hizmetine çevrilmiştir.⁴⁶
- Port Said Katliamı: 2012 yılında Mısır' da El Ehli ile Port Said takımları arasında oynanan maçta çıkan olaylar sonucunda seyircilerin sahaya girmesiyle birlikte 74 kişi hayatını kaybetmiş ve yaklaşık bin kişi yaralanmıştır. Bu olay sonucunda 11 kişi idam cezasına çarptırılmıştır.⁴⁷

⁴¹ Uğur, "Futbol tarihinin büyük utancı: Heysel Faciası".

⁴² Fid Backhouse vd., "Heysel Stadium disaster", *Encyclopedia Britannica* (Erişim 26 Ağustos 2024)

⁴³ Amy Tikkanen, "Hillsborough disaster" *Encyclopedia Britannica* (Erişim 23 Ağustos 2024).

⁴⁴ Serdar Sözkese, "'Kara Leke': Monica Seles", *Kort Dergisi*, (Erişim 27 Ağustos 2024).

⁴⁵ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 9.

⁴⁶ Jack Rollin, "Eric Cantona". *Encyclopedia Britannica* (Erişim 23 Ağustos 2024)

⁴⁷ Koçak, *"Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet"*.

- 8 Ağustos 2016 günü Rio Olimpiyatlarında oynanan Juan Martin del Potro-Jao Sousa arasında oynanan tenis maçında taraftarlar birbirlerine saldırmıştır.⁴⁸

1.3.2. Türkiye’de

- Kavgalı Maç: Galatasaray ile Fenerbahçe arasında 23 Şubat 1934 günü oynanan derbide futbolcular arasında büyük bir kavga çıkmıştır. Maç tatil edilmiş ve birçok futbolcuya belirli süre futboldan men cezası verilmiştir. Fenerbahçe kalecisi Hüsamettin Böke’ye ise ömür boyu men cezası verilmiştir.⁴⁹
- Kayseri Stadı Faciası: Kayserispor-Sivasspor takımları arasında 17 Eylül 1967 tarihinde oynanan karşılaşmada çıkan olaylarda 40 kişi hayatını kaybetmiş ve 600 kişi yaralanmıştır.⁵⁰ Yaşananlardan sonra her iki takıma da 17 maç saha kapatma cezası verilmiş ve 5 yıl boyunca bu takımların farklı grupta olması kararlaştırılmıştır.⁵¹
- Galatasaray ile Leeds United takımları arasında oynanacak olan UEFA Kupası yarı final maçı öncesi 5 Nisan 2000 günü Taksim’de çıkan olaylarda iki İngiliz taraftarı öldürülmüştür. Olaylar neticesinde Türklerden ve İngilizlerden oluşan 30 kişilik bir grup gözaltına alınmıştır.⁵²
- 13 Mayıs 2001 günü Diyarbakır’da oynanan Diyarbakırspor-Altay maçı öncesi gazeteciler bir odaya kapatılmış ve iki gazeteci herkesin gözü önünde dövülmüştür. Altay ekibinin soyunma odasının elektriği kesilmiş, daha sonra odaya zehirli gaz salınmıştır. Maç esnasında da sahaya atılan maddelerden ötürü birçok Altay futbolcusu yaralanmıştır.⁵³
- 22 Kasım 2004 tarihinde Beşiktaş İnönü Stadı’nda oynanan Beşiktaş-Çaykur Rizespor maçının devre arasında çıkan kavgada 16 yaşındaki Cihat Aktaş hayatını kaybetmiştir.⁵⁴

⁴⁸ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 10.

⁴⁹ Koçak, "*Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet*".

⁵⁰ Rüstem Üstünel - Zafer Alkurt, "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 25/2 (Aralık 2015), 145.

⁵¹ Koçak, "*Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet*".

⁵² Derya Tekin, *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önlemenin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*, (Legal Yayıncılık, 2019), 104.

⁵³ Tekin, *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önlemenin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*, 104-105.

⁵⁴ Hüseyin Alpay Köse, "*Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar*", Spor Hukuku Enstitüsü (Erişim 12 Şubat 2024) 1.

- 19 Mayıs 2007 günü oynanan Galatasaray-Fenerbahçe mücadelesinde sahaya çok sayıda yabancı madde atılmış, oyun iki defa durdurulmuştur. Hakemin ikinci defa maçı on dakika tatil etmesinin ardından taraftarlar madde fırlatmayı bırakmış. Bu defa koltukları söküp yakmaya başlamıştır. Bu derbi tarihe “Sulu Derbi” olarak geçmiştir.⁵⁵
- 9 Aralık 2012’de Beşiktaş ile Galatasaray tekerlekli basketbol maçında ortam sakin olmasına rağmen bir anda taraftarlar arasında arbede yaşanmıştır. Engelli sporcuları zor durumda bırakan olaylar tüm dünya basınında yer almıştır. Olaylar neticesinde polis 16 taraftarı gözaltına almıştır.⁵⁶
- 12 Mayıs 2013 günü oynanan Galatasaray-Fenerbahçe derbisinden sonra Edirnekapi metrobüs durağında çıkan kavgada Burak Yıldırım öldürülmüştür. Katil zanlısı Yusuf Ortak 18 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.⁵⁷
- 4 Nisan 2015 tarihinde oynanan Çaykur Rizespor-Fenerbahçe maçı sonrası Fenerbahçe kafilesini taşıyan otobüs Trabzon Havalimanına giderken saat 22:15 sularında Trabzon’un Araklı ilçesinde silahlı saldırıya uğramıştır. Olayda otobüs şoförü yaralanmıştır.
- 11 Aralık 2023 tarihinde oynanan MKE Ankaragücü-Çaykur Rizespor maçının bitimiyle beraber MKE Ankaragücü başkanı Faruk Koca sahaya inerek maçın hakemi Halil Umut Meler’e yumruk atmış, yanındakiler ise yerde kalan hakeme tekmelerle saldırmıştır. Bu olayların ardından hakem Halil Umut Meler hastaneye kaldırılmış, Faruk Koca ise gözaltına alınarak tutuklanmıştır. Başkan Faruk Koca 27 Aralık 2023’te tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.
- 17 Mart 2024 tarihinde oynanan Trabzonspor-Fenerbahçe maçını Fenerbahçe’nin kazanmasının ardından Fenerbahçeli futbolcular sahada galibiyeti kutlamaya başlamış, bu esnada Trabzonsporlu taraftarların sahaya girmesiyle saha karışmış ve Fenerbahçeli futbolcularla aralarında arbede yaşanmıştır.

1.4. Sporda Şiddetin Sebepleri

Geçmişten günümüze şiddeti açıklamaya çalışan çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Bunları ele almak, sporda şiddet eylemlerini de açıklamak açısından önemlidir. Nitekim sporda şiddet,

⁵⁵ Tekin, *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önlemenin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*, 107.

⁵⁶ Köse, “*Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar*”, 2.

⁵⁷ Koçak, “*Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet*”.

toplumda yaşanan diğer şiddet olaylarından farklı değerlendirilemez. Tüm bu olaylardaki özne, yani insan ortaktır. Sporda şiddeti, saldırganlığı açıklamaya çalışırken insan unsurunu ele almamız yerinde olacaktır. Bu sebeple genel olarak şiddeti ve sebeplerini değerlendirdikten sonra spor alanlarındaki şiddetin sebeplerine yer vereceğiz.

Şiddeti ve sebeplerini açıklamaya çalışan temel teorilerden birisi içgüdü teorisidir. Sigmund Freud ve Konrad Zacharias Lorenz'in savunucusu olduğu teoriye göre insan doğuştan saldırganıdır. Freud, saldırganlığın cinsel dürtüler kadar temel bir insani davranış olduğunu savunur.⁵⁸ Öğretide de bu düşünceyi destekleyen yazarlar vardır.⁵⁹ Lorenz ise saldırganlığın insanın diğer canlılarla mücadele etme dürtüsünden kaynaklandığını söyler.⁶⁰ Ancak saldırganlığın zaman zaman kabul gördüğü, çoğu zaman kabul görmediğini belirtmemiz gerekir. Örneğin dövüş sporlarındaki saldırganlık kabul edilirken spor alanlarındaki taraftarların saldırganlıkları kabul görmemektedir.⁶¹

Biyolojik kurama göre ise insanın saldırganlık düzeyini hormonları belirler. Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalar göstermektedir ki testosteron hormonu arttığında saldırganlık düzeyi de artmaktadır.⁶² Spor alanlarındaki özellikle erkek seyirciler açısından da aynı şeyi söylememiz mümkündür. Öğretide de sporun ve şiddetin yakın akraba olduğunu, sporda ve sporda şiddette kadınlardan ziyade erkeklerin daha fazla rol aldığını belirten yazarlar vardır.⁶³ Yapılan çalışmalarda erkek sporcuların kadınlardan, profesyonel sporcuların amatörlerden, deneyimli sporcuların gençlerden daha fazla şiddete yöneldiği ortaya çıkmıştır.⁶⁴

Davranışçı teoriler arasında yer alan ve John Dollard tarafından geliştirilen engellenme-saldırganlık teorisine göre saldırganlık bir engellenmenin sonucudur.⁶⁵ Bir futbol

⁵⁸ Konrad Lorenz, *On Aggression*, çev. Marjorie Kerr Wilson. (Routledge. 2002), 47.

⁵⁹ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 141.

⁶⁰ Lorenz, *On Aggression*, çev. Marjorie Kerr Wilson, 85-86-87.

⁶¹ Nedim Kurtiç, *Futbol Seyircisini Saldırganlığa İten Psiko-Sosyal Nedenler (Sakarya İl Örneği)* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Yüksek Lisans Tezi, Mayıs 2006), 23.

⁶² Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 5.

⁶³ Hakan Salim Çağlayan - İ. Bülent Fişekçioğlu, "Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 12 (1 Ağustos 2004) 130.; Emin Kuru – Levent Var, "Futbol Seyircilerinin Spor Alanlarındaki Saldırganlık Davranışları Hakkında Betimsel Bir Çalışma Kırşehir İli Örneği". *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 10/2 (1 Mayıs 2009), 152.

⁶⁴ Yakup Akif Afyon vd. "Profesyonel Futbol Takımlarının Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması". *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi* 3/3 (17 Temmuz 2005), 166.

⁶⁵ Ayhan Dever – Erol Bulut, "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması: Ordu Üniversitesi Örneği", *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/10 (15 Haziran 2017), 48.

karşılaşmasında savunma oyuncusunun hücum oyuncusunun gol atmasını engellemesi bunun bir örneğidir. Bu durumda hücum oyuncusu bilerek savunma oyuncusuna çelme veya dirsek atabilir. 1997 yılında boks maçında Mike Tyson'ın rakibi Evander Holyfield'ın kulağını ısırarak koparması da bu saldırı türüne örnek olarak verilebilir. Ancak karşıt görüşe göre engellenme güçlü bir kişi tarafından gerçekleştirildiyse her zaman saldırganlığa yol açmayacaktır. Bu durumda başka bir davranış görülebilir veya saldırı bastırılabilir. Bir diğer davranışçı görüş olan ipucu-uyarılmışlık teorisine göre engelleme, öfkenin artmasına neden olsa da bu öfke saldırıya hemen dönüşmeyebilir. Kişi, cezalandırılacağı düşüncesiyle saldırısını kontrol altına alabilir. Örneğin futbolda veya basketbolda topsuz alanda yapılan fauller bu duruma örnek teşkil eder.⁶⁶

Davranışçı teoriler arasında sayılabilecek sosyal öğrenme modeline göre ise saldırganlık doğuştan gelen bir özellik değil, süreç içerisinde öğrenilen bir özelliktir.⁶⁷ Davranışlar çevreyi çevre de davranışları etkiler. Saldırganlık, model alınarak öğrenilen, ödül ve ceza sistemi ile pekiştirilen bir özelliktir. Pekiştirmeler ise ebeveynler, takım arkadaşları ve antrenörler şeklinde üç grupta toplanabilir. Kişi veya izleyici, spor alanlarında saldırgan olduğunda çevresi tarafından takdir toplamakta, kabul görmektedir. Tam aksine uysal ve barışçıl olduğunda ise dışlanmakta ve tepki görmektedir. Bu durum saldırganlığın çevresel etmenler aracılığıyla öğrenilmesine ve pekiştirilmesine yol açmaktadır.⁶⁸

Modern futboldaki şiddet olayları 150 yıldır çözülememiş bir sorundur. Bir görüşe göre bunun sebebi holigan diye adlandırdığımız kişilerin saldırgan davranışlardan keyif almasıdır. Bu kişiler için futbolun kendisinden çok yaşanan adrenalini ve tutku ön plandadır.⁶⁹ Spor müsabakalarını izlemeye gelen her insan, aynı amaçla veya aynı duygu ve düşüncelerle gelmemektedir. İnsanları spor müsabakalarını izlemeye gelme amaçlarına göre dört grupta toplayabiliriz: Seyirciler, taraftarlar, holiganlar ve fanatikler. Seyirciler yalnızca güzel zaman geçirmek, sosyalleşmek amacıyla gelen insanlardır. Taraftarlar bağlı bulundukları takımı desteklemek amacıyla gelen insanlardır. Holiganlar ve fanatikler ise günlük hayatında yaşadığı ekonomik ve sosyal baskıdan kurtulmak amacıyla bir gruba dahil olup aşırı davranışlarda bulunarak kendisine ve çevresine zarar veren insanlardır.⁷⁰

⁶⁶ Kurtiç, *Futbol Seyircisini Saldırganlığa İten Psiko-Sosyal Nedenler (Sakarya İl Örneği)*, 24.

⁶⁷ Dever – Bulut, "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması: Ordu Üniversitesi Örneği", 48-49.

⁶⁸ Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 6.

⁶⁹ Patrick Murphy vd., *Football On Trial: Spectator violence and development in the football world*. (Londra, New York: Routledge Publishing, 1990), 49-86-87.

⁷⁰ Peyman Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 20.

Sporda şiddete karşı mücadele holigan ve fanatik diye adlandırılan gruplara karşı yapılması gereken mücadeledir. Toplumda kendilerini güçlü ve önemli hissetme ihtiyacı hisseden ve bu sebeple şiddete başvurmaktan çekinmeyen holiganlara ve fanatiklere karşı etkin mücadele edildiği takdirde seyirci ve taraftar olarak nitelendirilen kişilerin huzur ve güven içerisinde spor karşılaşmalarına katılımı sağlanacaktır.⁷¹

Türkçede fanatik, “bir kimse, grup, takım vb.ne aşırı bağlı olan” kişidir. Holigan ise “fanatizmden beslenen, aşırı davranışlarda bulunan ve çevreye zarar vermeye eğilimli taraftar” olarak tanımlanmıştır.⁷² Fanatik, kazanma odaklı ve kazanmak için her yolu mubah gören kişiyken holiganlar takımlarının aldığı sonuçlardan bağımsız kavga etmek için arayışta olan kişilerdir.⁷³

Fanatik diye adlandırılan kişiler hayatını tuttuğu takımın fikstürüne göre ayarlamakta, hiçbir menfaati olmadığı halde takımı için her türlü fedakarlığı göze almaktadır. Artık bu kişiler için futbol, sıradan oyun olma özelliğini kaybetmiştir. Fanatik ve holiganlar tarafından futbola verilen değeri gözler önüne seren sözler Bill Shankly tarafından söylenmiştir: “*Futbol ölüm kalım meselesi değildir. Ondan çok daha önemlidir.*”⁷⁴ Benzer şekilde Britanyalı yazar Simon Kuper “*Futbol Asla Sadece Futbol Değildir.*” adında bir kitap⁷⁵ yazarak futbolun birçok kişi tarafından bir spor dalından çok daha fazlası olduğunu ortaya koymuştur.

Genellikle holigan veya fanatik diye adlandırılan kişilerin sebep olduğu sporda şiddet eylemlerinin birçok kaynağı vardır. Yalnızca tek bir unsurla veya tek bir sebeple bu şiddet olayları açıklanamaz. Bir görüşe göre sporda şiddete neden olabilen unsurlardan bazıları icra edilen oyunun özellikleri, spor yöneticileri, sporcular, antrenörler, hakemler, tribün liderleri, taraftarlar ve medyadır.⁷⁶

Spor suçlarına karışarak seyirden men edilen taraftarlar arasında yapılan bir çalışmada ise taraftarlar, şiddete en çok yöneldikleri “kişisel faktörlerin” hakemler, duygusal baskı, rakip taraftarlar, tribün şovları, takımlarının performansı, taraftar grupları, alkol ve şehirlerine aidiyetleri olduğunu ifade etmiştir. Aynı taraftarlar kendilerini şiddete yönlendiren “genel

⁷¹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 20.

⁷² TDK Sözlük, “Güncel Türkçe Sözlük”.

⁷³ Üstünel - Alkurt, “Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar”, 146.

⁷⁴ Vikisöz (Erişim 18 Mayıs 2024), https://tr.wikiquote.org/wiki/Bill_Shankly

⁷⁵ Orijinal adı “*Football Against the Enemy*” olan kitap, ilk olarak 1994 yılında İngiltere’de yayımlanmış ve 1996 yılında Türkçeye çevrilmiştir.

⁷⁶ Ziyagil vd. “Türkiye’de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri”, 3.

faktörlerin” ise medya, hakem, taraftar liderleri, kulüp yöneticileri, emniyet mensupları, rakip taraftar grupları, statların fiziksel durumu, TFF, uyuşturucu ve alkol olduğunu belirtmiştir.⁷⁷

Bir başka araştırmada ise taraftarları en çok öfkeliendiren etkenler şu şekilde sıralanmıştır: seyircilerin müsabakayı izledikleri esnada konfor düzeyleri, ayakta veya oturarak izlemeleri, insan yoğunluğu; seyircilerin yaşı, cinsiyeti, sosyal ve ekonomik düzeyi ve savundukları ideolojileri; müsabakanın anlamı ve önemi; taraftarların veya takımların geçmişi, kendi aralarındaki rekabet düzeyi, geçmiş ilişkileri; güvenlik güçlerinin caydırıcılık düzeyleri, güvenlik amacıyla kullanılan araçlar, güvenlik düzeyi; izleyicilerin alkol ve uyuşturucuları kullanma durumu ve düzeyi; müsabakanın yapıldığı konum (tarafsız saha veya bir takımın sahasında olması gibi); seyircilerin maça giderken ki amaçları ve istekleri; seyircilerin takımlara yükledikleri anlamlar.⁷⁸

Sporda şiddetin sebeplerini değerlendirirken birçok unsura yer verilebilir. Ancak saydığımız sebeplerin en etkililerinden biri medyadır. Medyanın, daha çok etkileşim alabilmek için insanların dikkatini çekebilecek şiddet eylemlerini gündeme taşıması, toplumda karışıklık yaratabilecek haberlere daha fazla yer vermesi şiddeti tetikleyebilecek eylemlerden bazılarıdır. Kayseri’de futbol derneklerine üye olan kişiler arasında yapılan bir araştırmada, derneklerin üyelerinin şiddete eğilimli oldukları ve bu kişilerin gazetelerde daha çok şiddet, saldırganlık ve hakaret içerikli kışkırtıcı yorum ve haberleri takip ettikleri ortaya çıkmıştır.⁷⁹ Yapılan başka bir çalışmada ise 1 Haziran 2008-31 Mayıs 2009 tarihleri arasında bir yıllık süreçte Fanatik, Fotospor, Fotogol ve Pas Fotomaç gazetelerinin haberleri ve köşe yazılarının başlıkları incelenmiştir. Bir yıllık dönemde 576 defa şiddet içerikli başlığa yer verildiği görülmüştür.⁸⁰

Medyanın daha çok etkileşim alabilmek adına yabancı kulüp veya milli takımlarla yapılan maçlarda milli duyguları ön plana çıkartmak amacıyla savaş havasında yayınlar yapılması ve “zafer, hücum, kahramanlık, destan” gibi ifadelerin sıkça kullanılması da özellikle küçük yaştaki çocuklar için olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.⁸¹

⁷⁷ Naci Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*. (Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2016), 131-133.

⁷⁸ Ziyagil vd. "Türkiye’de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 3-4.

⁷⁹ Mustafa Koçer, "Futbol Derneklerine Üye Olan Taraftarların Şiddet ve Holiganizm Eğilimlerinin Belirlenmesi: Kayseri Örneği", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/32 (1 Haziran 2012), 111.

⁸⁰ Selami Özsoy, "Spor Gazetelerinin Başlıklarında Militarist ve Şiddet İçerikli Metaforlar", *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 1/1 (Mart 2011), 88.

⁸¹ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 148.

Her ne kadar sporda şiddetin ortaya çıkmasında medyanın önemli bir etkisi olsa da burada saydığımız unsurların birbirinden bağımsız olduğu kabul edilemez. Bir sporcunun şiddet eylemi veya bir medya mensubunun söylemi taraftarları veya antrenörleri etkilediği gibi taraftarlar arasındaki şiddet olayları da sporcuları veya saha içindeki ya da dışındaki kişileri etkileyebilmektedir.

Sporda şiddetin sebeplerini değerlendirirken toplumların kültürel özelliklerini de göz ardı etmemek gerekir. Her toplumun kendine özgü özellikleri vardır. Toplumların şiddete bakış açısı dahi farklılık gösterebilmektedir. Aynı yönde; İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 6222 sayılı Kanun hakkındaki inceleme-araştırma raporuna göre⁸² sporda şiddet olaylarının ortaya çıkmasında taraftarların yaşadığı ülke ve şehirlerin, rekabet düzeylerinin, taraftarların sosyal ve psikolojik düzeylerinin etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca şiddete eğilimli taraftarların sabırsız kişiler olduğu, takımlarının gerçeklerinden uzak oldukları, kendi sporcuları, antrenörleri dahil tüm sporculara, antrenörlere ve hakemlere karşı saldırgan davranışlar sergiledikleri ifade edilmiştir.

Önemle belirtmeliyiz ki bu sayılanların yanında sosyal ve ekonomik etkenler de son derece önemlidir. Kişinin huzur ve refah içinde özel yaşamını sürdürmesi, dış dünyaya karşı tahammül düzeyini dahi etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda sporda şiddete en yatkın kesimler, sosyal ve ekonomik seviyeleri düşük ve aynı zamanda yaşları küçük genç erkekler olarak belirlenmiştir.⁸³ Ayrıca şiddet eylemlerini gerçekleştirenlerin büyük çoğunluğu serbest meslek mensupları ve öğrencilerdir.⁸⁴

Sporda şiddet olaylarına karışan kişilerin büyük çoğunluğu; saldırganlık içgüdüsünü kontrol edemeyen, denetleyemeyen, günlük hayatında beklentilerinin ve amaçlarının altında kalan, asosyal, benlik ve kişilik bunalımı içindeki gençlerdir. Kitle psikolojisi bağlamında değerlendirildiğinde bu gençler, tuttıkları takımla özdeşleşir, tüm hayatlarını takımın başarısına veya başarısızlığına bağlarlar. Bu şekilde toplumda yer edindikleri düşüncesine kapılırlar. Bu denli bir özdeşleşmenin doğal sonucu olarak tuttıkları takım için her türlü fedakarlığı ve her türlü saldırganlığı göstermeye hazırdırlar.⁸⁵

⁸² Ahmet Altunbaş. 124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor. (T.C. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği, 2015), 2.

⁸³ Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 2-3-4.

⁸⁴ Cengiz Karagözoğlu – Serap Mungan Ay, "Futbol Seyircisinde Saldırganlık Eğilimleri - İstanbul Örneği", *1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu*, ed. Şefik Tiryaki (Mersin: Bağırhan Yayınevi, 1997), 169.

⁸⁵ A. Azmi Yetim, *Sosyoloji ve Spor* (Ankara: Gazi Kitabevi, 2019), 249.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise sporda ve futbolda şiddetin süjeleri arasında yalnızca taraftarların bulunmadığıdır. Sporcular, hakemler ve yöneticiler de şiddete sebep olabilmektedirler. Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013 yılında ‘‘Sporda Şiddete Etki Eden Faktörler ve çözüm  nerileri’’ adlı bir rapor yayınlamıştır. Rapora göre sporda şiddetin ortaya çıkmasında en büyük pay %25,93’l k oranla taraftarlardır. İkinci sırada %16’lık payıyla kulüp yöneticileri, teknik heyet ve sporcular;     nc  sırada ise %12,43 oranla medya bulunmaktadır.⁸⁶

Sporcu şiddeti genellikle rakip takım oyuncularına yönelik olsa da zaman zaman kendi takım arkadaşlarına da yönelebilir. Kendi takım oyuncusuna veya rakip takım oyuncusuna yönelik oyun kurallarına aykırı sert hareketler bu kapsamdadır. Bunun yanında sporcuların izleyicileri kışkırtmak veya tahrik etmek amacıyla yaptıkları, oynanan oyunla ilgisi olmayan hareketler de sporcu şiddetine örnek olarak verilebilir. Bu hareketler fiziksel şiddet şeklinde olabileceğı gibi⁸⁷ yalnızca söz veya tahrik edici hareketlerden de oluşabilir.⁸⁸

Hakemler de futbolda şiddetin ortaya çıkmasında etkilidir. Futbol seyircilerinin çok büyük bir kısmı hakem kararlarından memnun olmamaktadır. 2172 kişi arasında yapılan bir araştırmada, ankete katılanların %94,12’si hakemleri başarısız bulduğunu ifade etmiştir. Aynı katılımcılara galeyana gelme sebepleri sorulduğunda ise %52,2’si hakemler sebebiyle olduğunu belirtmiştir.⁸⁹

Yöneticilerin de sporda şiddete yol a tıldığını söyleyebiliriz. Özellikle taraftar sayısı çok olan, rekabet düzeyi yüksek olan kulüplerin yöneticilerinin bir söz veya eylemi toplumsal barışı tehdit edebilmektedir. Türkiye’de son yıllarda kutuplaşan futbol ortamında bunun örneklerine rastlanmaktadır. Zaman zaman kendi kitlesini konsolide etmek isteyen kulüp yöneticileri sporda şiddete teşvik eden açıklamalarda bulunmaktadır.⁹⁰

⁸⁶  st nel - Alkurt, ‘‘Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin  nlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiğı Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar’’, 150.

⁸⁷ 1995 yılında Manchester United futbolcusu Eric Cantona’nın tribünlerde oturan bir seyirciye tekme atması sporcu şiddetine örnek olarak verilebilir.

⁸⁸  st nel - Alkurt, ‘‘Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin  nlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiğı Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar’’, 146.

⁸⁹ Acet, *Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olaya Yönelten Sosyal Faktörler*, s. 117)

⁹⁰ Fenerbahçe Kulübü Başkanı Ali Koç 5 Temmuz 2023 tarihinde yaptığı açıklamalarda ‘‘Fitratımızda olmayan, başkalarının fitratında olan ne varsa onları yapacağız. Kim nasıl anlarsa anlansın.’’ ifadelerini kullanmıştır. Milliyet (Erişim 2 Ocak 2025), <https://www.milliyet.com.tr/skorer/fenerbahce-baskani-ali-koc-arda-guler-kalmak-istemiyor-6972025>

13 Mart 2024 tarihinde yaptığı açıklamalarda ise Ali Koç, Galatasaray’ın Türk futbolu için beka sorunu olduğunu ifade etmiştir. NTV Spor (Erişim 2 Ocak 2025), <https://www.ntvspor.net/futbol/ali-koc-tan-iddia-galatasaray-turk-futbolu-icin-beka-sorunudur-65f189c7c9b05a005feced79>

Türkiye’de sporda şiddetin kaynaklarından biri de vatandaşların spora katılımının düşük olmasıdır. Gelişmiş ülkelere oranla baktığımızda aktif spor yapanların nüfusa oranı Türkiye’de oldukça düşüktür. Genellikle spor aktiviteleri; insanların enerjisini, stresini, öfkesini dışarı çıkarabileceği ve sakinleşebileceği alanlardır. Bu nedenle spor alanlarının yetersiz olması, spora katılımın düşük olması demek insanların deşarj olabilecekleri alanların yetersiz olması demektir. Bu husus sporda şiddetin dolaylı sebebi olarak görülebilir.

Anlattıklarımız doğrultusunda Türkiye’de nüfusun büyük bir kısmı hareketsiz yaşamakta ve yetersiz beslenmektedir. Türkiye, sporcu yetiştirme konusunda da birçok ülkenin gerisinde yer almaktadır. IMF’nin 2023 yılı verilerine göre dünyanın 17. büyük ekonomisi olmasına rağmen⁹¹ Türkiye, 2024 Paris Yaz Olimpiyat Oyunları’nda altın madalya alamadan olimpiyatları kapatmıştır. Madalya sıralamasında ise 8 madalya ile 64. sırada yer almıştır.⁹²

1.5. Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Görüş ve Öneriler

Toplumsal şiddet ve sporda şiddetin artması toplumları ayırıştıran, kutuplaştıran ve toplum bilincini yitirmelerine sebep olan bir olgudur. Sporda şiddetin diğer bir etkisi de birçok kişinin spor müsabakalarına gerek seyirci gerek katılımcı olarak dahil olmasını engellemektir.⁹³ Bu sebeple spor alanlarında şiddet olaylarına karşı toplumun her bir kurumu, her bir ferdinin ortak hareket etmesi gerekmektedir. Öncelikle spor ortamında, daha sonra ise genel olarak toplumda huzurun ve refahın sağlanmasının yolu budur. Bu doğrultuda bu başlık altında Türkiye’de sporda şiddetin önlenmesi amacının gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak bazı görüş ve öneriler incelenecektir:

- Birçok Avrupa ülkesinde sporda şiddetin önlenmesi konusunda İçişleri Bakanlığı’nın görevli olduğu görülmektedir. Ancak Türkiye’de görevli bakanlık Gençlik ve Spor Bakanlığı’dır.⁹⁴ Sporda şiddet eylemlerini engellemek adına İçişleri Bakanlığı’na bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı’nın daha etkili çalışabilmesi için Türkiye’de de İçişleri Bakanlığı görevlendirilebilir.

⁹¹ World Bank Group (Erişim 22 Aralık 2024), <https://www.worldbank.org/tr/country/turkey/overview>

⁹² Olympics (Erişim 18 Eylül 2024), <https://olympics.com/en/paris-2024/medals>

⁹³ Aysun Altunkaş - Asiye Selcen Ataç. "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16/1-2 (Haziran-Temmuz 2017), 70.

⁹⁴ Altunbaş, 124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor, 21.

- Sporda şiddeti yalnız kanunlardaki yaptırımlarla veya tedbirlerle kâğıt üzerinde engellemek mümkün değildir. Kanunlarda yaptırımı, tedbiri öngörölmüş eylemleri denetleyecek alt yapının da oluşturulması gerekir. Bu sebeple spor alanlarında gerekli teknolojilerin bulunması gerekmektedir.⁹⁵ Özellikle şiddet eylemlerinde bulunanları tespit edecek kamera sistemlerinin kullanılması son derece önemlidir. Türkiye’de binlerce kişinin bulunduğu tribünlerde tespit edilemeyen gerçek şüphelilerden dolayı suçsuz kişiler mağdur olabilmektedir.
- Kanun yapmak ve kanuna uygun teknik altyapıyı kurmak, söz konusu kanunun sorunlara çözüm olacağıının teminatı değildir. Kanun uygulayıcılarının da kanuna uygun hareket etmesi son derece önemlidir. Mülga 5149 sayılı Kanun, düzenlediği yaptırımlarla ve koyduğu hükümlerle yetersiz olsa da uygulayıcılarının gerekli dikkat, özen ve sorumluluğu yerine getirmemesi nedeniyle etkisiz kalmıştır.⁹⁶ Aynı problem 6222 sayılı Kanun açısından da geçerlidir.

Önemle ifade edilmelidir ki 6222 sayılı Kanun yalnızca taraftarlara değil, kulüp ve federasyon yöneticileri ile medya mensuplarına ve herkese eşit şekilde uygulanmalıdır. Kanunların tek başına şiddeti önlemeyeceği, kanun uygulayıcılarının da yapılan kanunlar kadar önemli olduğu gerçektir. Kanun uygulayıcılarının hiçbir ayırım gözetmeksizin herkesi eşit bir şekilde cezalandırması toplumda hukuka olan güveni artıracaktır.

Yaptıkları olumsuz fiillerin cezasız kalacağı inancıyla hareket eden birçok insan hukuk dışı yollara ve yöntemlere başvuracaktır. Kısaca belirtilmelidir ki hukukun etkin biçimde uygulanamadığı spor ortamlarında sportif başarı da gelmeyecektir.

- Sporda şiddetin önlenmesinde güvenlikten sorumlu görevlilerin rolü son derece önemlidir. Stadyumlarda görevli kolluk görevlileri ve özel güvenlik birimlerinin geneli, toplumsal olayların önlenmesine yönelik eğitim almamış kişilerden oluşmaktadır. Bu sebeple özellikle spor alanlarında görevli polis memurlarının kitle psikolojisi alanında eğitilmesi oldukça önemlidir. Polis teşkilatında bulunan Spor Güvenlik Birimlerinin,

⁹⁵ Bahri Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 45.

⁹⁶ Mahmut Koca, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler", *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 47.

toplumsal olayları yönetme ve yönlendirmeye yönelik eğitimler vermesi gerekmektedir.⁹⁷

- Spor alanlarında görev alan kolluk görevlileri ve özel güvenlik birimlerinin birbirleriyle koordineli çalışmaları gerekmektedir. Görevlilerin aynı zamanda taraftar gruplarıyla, taraftar temsilcileriyle, spor kulüpleriyle ve federasyonlarla koordineli çalışması gerekir. Özellikle spor alanlarında görev alan kişilerin taraftar gruplarıyla iletişim halinde olması sporda şiddetin engellenmesine faydası olacaktır.⁹⁸
- Polisin toplumun genelinde zayıf bir imaja sahip olduğu milletlerde kişilerin polis müdahalelerine karşı koyma isteği daha güçlü olmaktadır. Türk polisinin ayrımcı ve orantısız davrandığı algısı toplumun önemli bir kesiminde kabul görmektedir. Bu durum da polisin ve emniyet güçlerinin toplum nezdindeki meşruiyetini olumsuz yönde etkilemektedir.⁹⁹ Bu sebeple Türk polisine toplumdaki bakış açısının düzeltilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- Federasyon ve kulüp yöneticilerinin de sporda şiddete sebep oldukları açıktır.¹⁰⁰ Federasyonlar ve özellikle TFF ve spor kulüpleri siyasetten uzak tutulmalıdır. Aksi halde taraftarların önemli bir kısmı federasyonlar tarafından gerçekleştirilen hakem atamalarından, verilen cezalardan hatta düzenlenen fikstürden dahi rahatsız olmaktadır. Siyasetle arasına mesafe koyamamış kulüp yöneticileri de bu rahatsızlığı körüklemektedir.¹⁰¹ Türkiye’de siyaset nedeniyle yeterince kutuplaşan halk kesimlerinin spor alanlarında birlik ve beraberlik içinde olabilmesi için siyasetin sporun üzerindeki etkisi azalmalıdır. Sporun birleştirici ve bütünleştirici etkisi ön planda tutulmalıdır. Yöneticilerin de bu bilinçle hareket etmesi gerekmektedir. Spor federasyonlarının ve bu federasyonlara bağlı kurulların tam bağımsız biçimde çalışması sağlanmalıdır.

⁹⁷ Üstünel - Alkurt, "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar", 150-151.

⁹⁸ Üstünel - Alkurt, "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar", 151.

⁹⁹ Tekin, *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önlemenin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*, 222.

¹⁰⁰ Beşiktaş Eski Başkanı Fikret Orman, 2014 tarihli bir röportajında yöneticilerin sporda şiddete sebep olduğunu ifade etmiştir: *"Yöneticiler şiddete sebep oluyor. Futbol popüler bir spor. Yöneticiler ve başkanlar taraftarlara şirin gözükebilmek için popüler laflar kullanmayı tercih ediyor. El altından taraftarlara biletler verip, deplasmanlara gitmeleri için imkânlar sağlıyorlar. 'Büyük başkan geldi' diye tezahürat ettirenler var. Suçun ceza olmadığı bir yerde şiddeti engellemek mümkün değil. 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun revize edilmeli ve cezalar artırılmalı. Yapanın yanına kar kalmayacağı bir değişiklik şart."* Sabah (29 Temmuz 2024), <https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2014/01/20/fikret-ormandan-carpici-iddia>

¹⁰¹ Üstünel - Alkurt, "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar", 152.

- 6222 sayılı Yasanın 5. maddesinde spor kulüplerince İl ve İlçe Spor Güvenlik Kurullarının ilgili kararlarını yerine getirmeleri şart koşulmuştur. Ancak bu kararların yerine getirilmemesi durumunda bir yaptırım öngörülmemiştir. Bu sorunun Yönetmelik'te yapılacak değişikliklerle çözülmesi mümkündür.¹⁰²
- Taraftar temsilcilerinin il ve ilçe spor güvenlik kurulu toplantılarına katılımı önemlidir.¹⁰³ Bu nedenle Avrupa'nın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de il ve ilçe spor güvenlik kurullarında taraftarların temsil edilmesinin şiddetin önlenmesi hususunda faydası olacaktır.
- Hukukumuzda spor suçları bağlamında yapılan yargılamalarda Gençlik ve Spor Bakanlığı'na davaya katılma ve ilk derece mahkemesi kararlarına karşı olağan kanun yollarına gitme imkânı tanınabilir.
- Futbolda şiddetin en önemli sebeplerinden biri de hakemler ve verdikleri tartışmalı kararlardır. Bu nedenle futbol hakemlerinin kendilerini ve verdikleri kararları ifade edebilecekleri, sorulara cevap verebilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.¹⁰⁴
- Yüksek riskli maçlar öncesinde rakip takım yöneticileri veya rakip takım taraftar grubu liderlerinin bir araya gelerek dostluk mesajları vermesi sağlanmalıdır.¹⁰⁵
- Spor federasyonlarının kurumsal yapısı içerisinde "şiddetle mücadele" kurulları oluşturulabilir.
- Taraftarların 6222 sayılı Kanun hakkında bilinçlenmesi ve spor suçlarını işlemekten imtina etmesi adına her müsabaka öncesinde herkesin duyacağı şekilde anons yapılabilir. Anons içeriğinde Kanun kapsamında yaptırıma bağlanmış eylemler ve bu eylemlerin sonuçları açıkça anlatılmalıdır. Özellikle de taraftarlara söz konusu eylemlerinden ötürü en az 1 yıl seyirden yasaklanacakları ve kolluğa başvuru yükümlülüğüne tabi olacakları bildirilmelidir.¹⁰⁶

¹⁰² Osman Karakuş, "Genel Kolluğun 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Hükümlerinin Uygulanması Bağlamında Görev ve Yetkileri", *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*, ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 23.

¹⁰³ Celalettin Karanfil, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI : 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli* (İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013), 63.

¹⁰⁴ Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*, 139.

¹⁰⁵ Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*, 140.

¹⁰⁶ Asım Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022), 44-45.

- “Fan-coaching” kavramı, taraftarların eğitilmesi, rehberlik edilmesidir. Özellikle yoksulluk çeken, ailesiyle ve çevresiyle sorunlu, toplumdan dışlanmış kişilerin tekrar topluma kazandırılmasını amaç edinen bir oluşumdur. Avrupa’da ilgili bakanlıklar, emniyet teşkilatı, yerel yönetimler, kulüpler ve uzmanlar “fan-coaching” çalışmalarına aktif katılım sağlamaktadır.¹⁰⁷

Sporda şiddetin engellenmesi açısından taraftarların denetimi ve eğitimi son derece önemlidir. Günümüzde hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde şiddet eğilimi olan taraftarları eğitme amacıyla kuruluşlar kurulmuştur. Almanya’da Sporda Düzensizliğe Karşı Taraftar Koordinasyon Merkezi (Koordinationsstelle Fanprojekte-KOS), İngiltere’de Futbol Taraftarları Federasyonu (Support Federation), İtalya’da (Progetto Ultra), İspanya’da (C.E.P.A), Avusturya’da Fair-Play kuruluşları örnek olarak verilebilir.¹⁰⁸ Türkiye’de de benzer şekilde şiddet eğilimi gösteren taraftarların eğitimi için rehabilitasyon merkezleri oluşturulabilir.

- Avrupa’da yerel yönetimlerin sporda şiddetin önlenmesi noktasında görev, yetki ve sorumlulukları varken Türkiye’de yerel yönetimler son derece geri plandadır. Türkiye’de belediyelerin büyük bir kısmı kendi spor kulüplerini kurup işletmekte olup yerel halkla veya konuk taraftarlarla proje ve etkinlik yürütmemektedir.¹⁰⁹ Oysa belediyelerin sporu bir gelir kapısı olarak değil, halkın birlik ve beraberliğini pekiştiren bir olgu olarak görmesi gerekmektedir. Bu sebeple Türkiye’de belediyeler, tüm yerel halkı ve konuk taraftarları da kapsayacak şekilde sosyal sorumluluk projeleri yürütmesi için çalışmalıdır.
- Sporda şiddete en çok sebep olan grup taraftarlardır. Bu taraftarları da yönlendiren amigolar ve taraftar gruplarının liderleri bulunmaktadır. Takımlarının seyircilerini organize eden, taraftarlar arasında etki alanı geniş olan bu kişilerin eğitilmesi de önemlidir. Amigoluk bir meslek haline getirilip belirli eğitimlerin neticesinde bu mesleğin icra edilmesi sağlanabilir. Örneğin amigo olmak isteyen kişi; kitle psikolojisi, insan psikolojisi, spor psikolojisi gibi eğitimlerden geçerek amigoluk yapmaya hak

¹⁰⁷ Mert Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun’un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli* (İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013), 27.

¹⁰⁸ Ziyagil vd. "Türkiye’de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 9.

¹⁰⁹ Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*, 21.

kazanabilir. Bu durumda taraftarları yönlendiren kişilerin de belirli niteliklere sahip olması sağlanacaktır.¹¹⁰

- Aile, toplumun en küçük yapıtaşısıdır. Bir kişi için ailesi hayatının merkezidir. Çocuklar ise ailenin aynasıdır. Nitekim suça sürüklenen çocuklar araştırıldığında görülmektedir ki aile içi sorunlar çocukları suça itmektedir. Şiddet, küçük yaştaki çocuklar tarafından aile içinde öğrenilmekte ve topluma yayılmaktadır.¹¹¹ 11-16 yaş grubu öğrencilerde yapılan araştırmada öğrencilerin %44'ünün şiddet gördüğü, bu çocukların da %76,55'inin anne ve babası arasında şiddetli geçimsizlik olduğu ve annesinin babası tarafından dövüldüğü ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan çocukların %31,55'inin şiddete maruz kaldığı ve şiddete okul veya sokaktan çok evde maruz kaldığı belirlenmiştir.¹¹²

Şiddetin nesilden nesle aktarılan bir problem olduğu çok açıktır. Bu sebeple çocuk veya genç her bireyin bir gün anne veya baba olabileceği bilinciyle toplumun tamamı şiddete karşı bilinçlendirilmelidir.

- Bir meslek olarak sporculuğu ele alırsak diğer mesleklerden farklı olarak sporcular çok genç hatta çocuk sayılabilecek yaşlardan itibaren antrenmanlara başlamakta, müsabakalara katılmaktadır. Bu sebeple alt yaş kategorilerinde çalışan antrenörler yalnızca sporu öğretmekle kalmayıp sporcuları hayata da hazırlamaktadır.

Sosyal gelişimin en yüksek olduğu dönemde, alt yapı antrenörü diye ifade ettiğimiz antrenörlerin, küçük yaştan itibaren sporculara fair-play çerçevesinde mücadele etme fikrini yerleştirmesi gerekir. Bu antrenörler sporcularını fair-play çerçevesinde müsabakalara hazırlamalıdır.

Bu bilinç verilmediği, sporun amacı ve anlamı çocuk ve gençlere öğretilmediği takdirde kendini ifade etmekte zorlanan gençler kendilerini şiddet ve saldırganlıkla ifade etme yoluna gitmektedir. Bu da yalnızca spor alanları için değil, toplumun her alanı ve her bir ferdi için tehdit oluşturmaktadır.

- Spor kulübü ve federasyon yöneticileri, antrenör seçimlerinde son derece titiz davranmalı ve liyakate önem vermelidir. Özellikle alt yaş kategorisinde çalışacak

¹¹⁰ Üstünel - Alkurt, "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar", 153.

¹¹¹ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 152.

¹¹² Emine Durmuş – Uğur Gürkan, "Lise Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Eğilimleri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 3/3 (1 Eylül 2005), 257.

antrenörleri seçerken yalnızca başarı odaklı değil spor ahlakı açısından da değerlendirme yapılmalıdır. Küçük yaşta çocukların yaptıkları spordan keyif almalarını öğretecek ve sporun bir eğlence aracı olduğunu öğütleyecek antrenörlere görev verilmelidir.

- Üniversitelerin antrenörlük bölümlerinde veya Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi'nce verilen antrenörlük kurslarında "Spor Etiği ve Ahlakı" diye bir ders yoktur.¹¹³ Bu ders müfredat kapsamına alınmalıdır. Ayrıca üniversitelerin niteliği artırılmalı ve sayısı azaltılmalıdır. Bu şekilde daha yetkin ve liyakat sahibi insanların spor dünyasında yer edinmesi sağlanacaktır.
- Spor sahalarında yaşanan sportmenlik (fair-play) eylemleri ödüllendirilmelidir. Bu ödül törenleri, üst düzey devlet adamları ile o spor dalının önde gelen isimlerinin katılımıyla düzenlenmelidir. Bu durumda verilen ödülün niteliği artacaktır. Yalnızca sporcular değil, örnek davranış sergileyen taraftar, sporcu, antrenör, basın mensubu, yöneticiler de ödüllendirilmelidir.
- Yapılan çalışmalar göstermektedir ki kadınların ve çocukların katılımının yüksek olduğu müsabakalarda şiddet olaylarına ve özellikle küfürlü tezahüratlara daha az rastlanılmaktadır. Bu nedenle spor müsabakalarına kadın ve çocukların katılımının artırılması gerekmektedir.¹¹⁴ Bu doğrultuda kadın ve çocukların spor sahalarına katılımını sağlayacak etkinlikler ve kampanyalar düzenlenmelidir.
- Türkiye'de spor organizasyonlarının ve özellikle futbol maçlarının eğlenceli hale getirilmesi son derece önemlidir. Adeta bir festival havasında geçecek spor etkinlikleri kadın ve çocukların katılımını sağlayacak, insanlara sporun aslında bir oyun ve eğlence aracı olduğu gerçeğini hatırlatacaktır.

¹¹³ Ziyagil vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri", 10.

¹¹⁴ Karagözoğlu – Ay, "Futbol Seyircisinde Saldırganlık Eğilimleri - İstanbul Örneği", 172.; Kalkan, 6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi, 138.

2. Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler

2.1. Karşılaştırmalı Hukukta Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler

2.1.1. Genel Olarak

Sporda şiddet Türkiye'ye has bir sorun değildir. Şiddet eylemlerinin spor alanlarında görülmeye başlaması 1960'lı yıllardan bu yana tüm dünyada yaygınlaşmıştır. Özellikle sporun yaygın olduğu ülkeler açısından ciddi toplumsal sıkıntılara yol açmıştır. Bu sebeple başta Almanya, İsviçre, İtalya olmak üzere birçok ülke sporda şiddetin engellenmesi açısından sert tedbirler almışlardır.¹¹⁵

Dünyanın hemen her ülkesinde şiddet eylemlerine karşı düzenlemeler, yasaklar ve yaptırımlar öngörülmüş olsa da birçok ülkede düzenlemeler amacına ulaşmamıştır. O nedenle çalışmanın bu bölümünde, sporda şiddetin önlenmesi konusunda yaptığı düzenlemelerle Türkiye için örnek olabilecek ülkeler ele alınacaktır. Bu sebeple başlık altında genel olarak Avrupa ülkelerine yer verilecektir.

29 Mayıs 1985 yılında yaşanan Heysel Faciası sonrası Avrupa Birliği üyesi devletler acilen toplanarak "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi"ni imzaya açmış ve birçok devlet bu sözleşmeyi imzalamıştır. Bu sözleşme ile ilk defa tüm Avrupa devletlerinde hooliganizme karşı ortak mücadele düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu kanunla beraber Avrupa stadyumlarında video-kamera, elektronik izleme uygulamaları başlamıştır. Stat dışında da taraftarın içine polis sızdırma veya bilgi toplama merkezlerinin oluşturulması gibi bazı uygulamalara başlanmıştır. Alkol veya uyuşturucu maddeler de stadyumlarda yasaklanmıştır. Ancak bu uygulamalar ülkelere göre farklılık göstermiştir.¹¹⁶

Her ne kadar Heysel faciasının hemen akabinde futbolda şiddeti önlemeye yönelik bir sözleşme imzalanmış olsa da bu durum futbolda şiddet eylemlerinin diğer Avrupa ülkelerinde yaygınlaşmasını engelleyememiştir.¹¹⁷ Bu sebeple "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi"nin yanı sıra uluslararası konfederasyonlar tarafından da birçok düzenleme yapılmıştır. Örneğin

¹¹⁵ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 33.

¹¹⁶ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 120.

¹¹⁷ Kırış, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*, 12.

UEFA tarafından düzenlenen organizasyonlara katılan kulüpler, federasyonlar veya organizatörler “Stadyum Güvenlik ve Emniyet Tedbirlerine İlişkin Talimat” hükümlerine uygun hareket etmek zorundadır.¹¹⁸

Türkiye’deki İl ve İlçe Güvenlik Kurullarına benzer şekilde Avrupa ülkelerinde de sporda şiddeti engelleme amacıyla bazı kurumlar oluşturulmuştur: İngiltere’de Ulusal Suç İstihbarat Servisi’nde bir futbol kurumu oluşturulmuştur. Almanya’da “Spor ve Güvenlik Ulusal Komitesi”, Fransa’da “Statlarda Güvenlik Ulusal Karma Komisyonu”, İspanya ve Portekiz’de “Sporda Şiddete Karşı Ulusal Konsey” bu kurumlara örnek olarak verilebilir.

Avrupa’ya baktığımızda yerel yönetimlerin, il ve ilçe belediyelerinin sporda şiddeti önlemek için aktif rol aldığı görülmektedir. Yerel yönetimlerin son derece aktif olduğu gelişmiş ülkelerde bu belediyelerle taraftarlar arasında ortak çalışmalar yapılmaktadır. Hatta Hollanda’da bir maçın güvenlik sebebiyle oynanıp oynanmayacağı kararını belediye başkanı vermektedir. Bu kararı verirken polisten görüş almaktadır.¹¹⁹ Ancak Türkiye’de yerel yönetimlerin veya il-ilçe spor müdürlüklerinin aktif rol aldığını söylemek mümkün değildir.¹²⁰

Sporda şiddet konusunda önemli yol almış bu ülkelere bakıldığında kulüplerin ve yerel yönetimlerin taraftarlar için sosyal sorumluluk projeleri geliştirdikleri görülmektedir. Örneğin İngiliz kulüpleri tarafından oluşturulan programlara katılarak ucuza bilet bulma olanağı gibi çeşitli imkânlar mevcuttur. Bu ödül mekanizması doğal olarak spor seyircisinin bilinçlenmesini ve şiddet eylemlerinin azalmasını sağlamaktadır.¹²¹

Avrupa ülkelerine baktığımızda birçok ülkede elektronik bilet uygulamasının olmadığı görülmektedir. Yalnızca İngiltere ve İtalya’da olan bu uygulama ancak daha çok deplasmana giden seyirciler açısından uygulanmaktadır. Ayrıca Türkiye’deki düzenlemenin aksine başta İngiltere, Almanya ve İsviçre olmak üzere birçok ülke; nispeten ağır spor suçlarının işlenmesi halinde yurtdışına çıkış yasağı öngörmüştür. Kişinin bu kapsamdaki suçlar nedeniyle pasaportuna el konulabilmektedir.¹²²

¹¹⁸ Epözdemir, "Müsabaka Alanlarındaki Sporcuların Hakaret İçeren Eylemleri İle Kasten Yaralama ve Mala Zarar Verme Eylemlerinin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", 781-782.

¹¹⁹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 127-128.

¹²⁰ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 21.

¹²¹ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 23.

¹²² Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 25.

2.1.2. Birleşik Krallık

İngiltere her ne kadar sporda şiddet konusunda yıllar boyunca en öne çıkan ülkelerden biri olsa da sporda şiddetin önlenmesi konusunda da öncü ülkelerden biri olmuştur.

Britanya futbolundaki şiddet olaylarının İngiltere'nin ev sahipliği yaptığı ve şampiyon olduğu 1966 Dünya Kupası'ndan itibaren ortaya çıktığı iddia edilse de gerçek durum bundan farklıdır. Yukarıda detaylı açıkladığımız üzere modern futbolda yaşanan şiddet olayları futbolun oynanmaya başladığı tarihlerden bu yana varlığını sürdürmektedir. Ancak sporda ve özellikle futbolda şiddetin hükümetlerin radarına girmesi ve bu sorunun devletler nezdinde ele alınması çok eskiye dayanmamaktadır.

1971 yılında Ibrox Stadyum'unda meydana gelen ve 66 kişinin ölümüne sebep olan facia sonrası Birleşik Krallık'ta "Safety of Sports Grounds Act 1975" (Spor Sahalarının Güvenliği Kanunu) uygulamaya konmuştur. Bu kanun her ne kadar stadyum güvenliğini amaçlasa da spor alanlarındaki şiddetin önlenmesi adına polise bazı yetkiler vermiştir. Örneğin yasaya göre polis; stadyumlarda kontrol merkezleri oluşturacak, ses sistemlerine erişebilecek, taraftarlara daha etkili müdahale edebilecektir. Ancak bu düzenlemeler holiganizmi engelleme konusunda yeterli olmamıştır. Bu sebeple 1985 yılında "Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985" (Spor Etkinlikleri (Alkolün Kontrolü vb.) Kanunu) uygulanmaya başlamıştır. Yasanın amacı özellikle spor alanlarında alkol tüketimini sınırlamaktır. Ancak İngiliz taraftar kültüründe alkolün yeri önemli bir rol oynadığı için bu yasa, uygulayıcılar ve taraftarlar nezdinde etkili olamamıştır. Polisler de zaman zaman inisiyatif alarak yasayı uygulamamayı tercih etmişlerdir. Sonuç olarak bu yasa etkili olamamış, hatta kimilerine göre taraftarların yasal düzenlemelere daha çok tepki göstermesine neden olmuştur.¹²³

İngiliz futbolunda yaptırım içeren kurallar ise "Football Banning Orders-FBO" (Futbol Yasaklama Kararları) şeklinde adlandırılmaktadır. Bu yasaklar ilk kez 1986 yılında "Public Order Act" (Kamu Düzeni Kanunu) isimli düzenleme ile uygulanmaya başlamıştır. 1986 yılında futbolla ilgili suçlara karışmış olanların maçlara alınmamasını öngören yaptırımlar öngörülmüştür. Bu cezalar "Football Spectators Act 1989-FSA" (Futbol Seyircileri Kanunu) 14A bölümü uyarınca İngiliz takımlarının yurtdışında oynanan maçlarını da izlemelerini

¹²³ Mark James – Geoff Pearson, "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales". *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. (T.M.C. Asser Press, 2016), 40.

engellemek üzere genişletilmiştir.¹²⁴ Yine aynı yıl stadyumlarda ivedi bir şekilde yargılama ve tutuklamaları gerçekleştirebilmek için tecrit odaları uygulaması başlamıştır. Tecrit odalarının kurulması sayesinde, kameralardan takip edilen taraftarların arasında failer tespit edilmekte ve derhal tecrit odalarına alınmaktadır.¹²⁵

15 Nisan 1989'a gelindiğinde ise Ada futbolunun en büyük facialarından biri Hillsborough Stadyumu'nda yaşanmıştır. 97 Liverpool taraftarının ölümü ve 766 taraftarın yaralanmasıyla sonuçlanan felaket dünyada önemli ses getirmiştir. Bu facianın ardından dönemin savcısı Peter Taylor tarafından "Taylor Raporu" olarak adlandırılan bir rapor yayınlanmıştır. Raporda yaşanan felaketin sebepleri ve çözüm önerileri yer almıştır. Lord Taylor, stadyumlardaki güvenlik eksikliğine, yöneticilerin ve polislerin tutumuna dikkat çekerek köklü değişikliklerin yapılması gerektiğini söylemiştir.¹²⁶

Taylor Raporu sonrası stadyumlarda tel örgüler kaldırılmış ve oturarak maç izlenmesi amacıyla tüm stadyumlara koltuk zorunluluğu getirilmiştir.¹²⁷ Ayrıca Taylor, sahaya madde fırlatmayı, sahayı işgal etmeyi ve "ırkçı ve ahlaksız" tezahüratın suç sayılmasını önermiştir. Bu düzenlemeler de hayata geçirilerek sporda şiddeti önleme konusunda nispeten başarılı olmuştur. Bu düzenlemelerden sonra, bu suçlar sebebiyle çok sayıda tutuklama kamuoyuyla paylaşılmış ve bunun taraftarların suça yönelimi üzerinde caydırıcı bir etkisi olmuştur.¹²⁸

2000 yılında ise Belçika'da düzenlenen Avrupa Şampiyonası'nda İngiliz taraftarların karıştığı olaylar neticesinde "Football Spectators Act 1989-FSA" düzenlemelerine 14B bölümü eklenmiştir. Bu bölümde polise, henüz cezası kesinleşmemiş, mahkûm olmamış kişiler için de bazı yasakları uygulama yetkisi verilmiştir. Kısaca yaptırım içeren kurallar (FBO) genişletilmiştir.¹²⁹ İngiltere'de "Football Order Acts" isimli mevzuatın özellikle 1999 ve 2000 yılı düzenlemeleri, mahkemelere, taraftarları hem ulusal hem de uluslararası anlamda cezalandıracak yaptırımlar getirme yetkilerini vermiştir. Örneğin polislere, geçmişte spor

¹²⁴ James - Pearson, "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales", 42.

¹²⁵ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 178.

¹²⁶ Taylor, medyayı ve yöneticileri eleştirdiği bölümde "*İnsanlara nasıl muamele yaparsanız öyle karşılık görürsünüz. Şayet siz onlara hayvan muamelesi yapıp bir kafese tıkarsanız, hayvanca karşılık görürsünüz. Siz medeni davranırsanız medeni karşılık görürsünüz*" ifadelerini kullanmıştır. FourFourTwo, "İngiltere ve Geçmişteki Holiganizm Sorunu" (Erişim 14 Aralık 2024).

¹²⁷ Eurosport Türkiye, "Ibrox faciası, 49 yıl önce bugün...".

¹²⁸ James - Pearson, "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales", 40.

¹²⁹ James - Pearson, "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales", 42.

suçlarına karışmış kişilerden şüphelenmeleri halinde dahi bu kişinin yurt dışına çıkışını engelleme yetkisi verilmiştir.¹³⁰

Yapılan düzenlemelerle 1990'lı yıllardan itibaren İngiliz futbolundaki şiddet olayları azalmaya başlamıştır. Bu olumlu değişimde sporda şiddeti önleme ve taraftarları denetleme imkânı sağlayan modern stadyumların yapılması ve CCTV¹³¹ uygulamasının yaygınlaşmasının da etkisi büyüktür. Ancak en büyük pay uygulamaya geçirilen yasal düzenlemelere aittir.¹³²

İngiltere'de kulüpler kendi statlarında yaşanan olaylardan sorumludur. Stadyumun içerisindeki olaylardan kulüpler, dışındaki olaylardan polis sorumludur. Kulüpler özel güvenliği yönetmek zorundadır. Bu özel güvenlik görevlilerinin polisle koordineli çalışmasını sağlayan güvenlik müdürü de görevlendirmelidir. Bu şekilde profesyonel futbol maçlarının %40'ında hiçbir polis memuru görev almamaktadır.¹³³

Polis teşkilatı, her sezon başında fikstürün açıklanmasıyla beraber kulüplere hangi maçta ne kadar güvenlik görevlendirmeleri gerektiğini bildirmektedir. Kulüpler de bildirilen sayılara uygun biçimde güvenlik görevlisini istihdam etmektedir. Ancak bu kişiler, görevlendirilmeden önce 12-18 ay arası süren bir eğitime tabi tutulmaktadır. Bu eğitim on farklı modülden oluşmaktadır.¹³⁴

İngiltere'de spor savcıları bulunmaktadır. Türkiye'deki uygulamanın aksine bu savcılar, emniyet ve kulüplerle koordineli bir biçimde çalışarak sık sık toplantılar yapmaktadır. Neredeyse her spor kulübüne birer savcı düşecek şekilde yapılan düzenlemenin yanı sıra, polisler için Futbol İstihbarat Ofisi (Football Policing Unit) bulunmaktadır. Savcı, polis ve kulüpler sık sık bilgi paylaşımında bulunmaktadır.¹³⁵

Günümüz İngiltere'sinde uygulanan yasaklar (FBO), şikâyet veya bir suçtan mahkûmiyet halinde uygulanır ve ortalama 3 ila 5 yıl arası devam eder. Yasaklı taraftarların maçlara girmesi de suçtur. Ayrıca bu kişiler belirli İngiliz kulüplerinin ve İngiltere Milli Takımı'nın yurtdışında oynayacağı müsabakalarda pasaportlarını teslim etmek zorundadır.

¹³⁰ Kıraç, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*, 13-14.

¹³¹ CCTV (closed-circuit television) veya Türkçe ismiyle "kapalı devre televizyon" sistemi; kamusal alanlar, yerleşim alanları, işletmeler ve benzeri yerler için geliştirilmiş güvenlik kamera sistemleridir.

¹³² Kıraç, *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*, 26.

¹³³ TBMM, *Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, 167-168.

¹³⁴ TBMM, *Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, 167.

¹³⁵ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 21.

Bu çalışmayla da alakalı olması sebebiyle belirtilmelidir ki İngiltere’de 1999 yılında çıkarılan “Football Spectators Act 1989-FSA” (Futbol Seyircileri Kanunu) 14F bölümü uyarınca futbolda şiddet eylemlerine karışmış kişilere 2 yıldan 10 yıla kadar seyirden yasaklanma tedbiri uygulanabilir. Yasaklama hem ülke içi hem de ülke dışındaki müsabakaları kapsamaktadır.

Yıllar içerisinde cezalandırılan taraftar sayılarına baktığımızda Birleşik Krallık’ta spor alanlarında şiddetin genel olarak azaldığını söylemek mümkündür.¹³⁶

2.1.3. Almanya

1980’li yıllarda doruk noktasına ulaşan Alman holiganizmi günümüzde etkisini önemli ölçüde yitirmiştir.¹³⁷ Alman futbolunda şiddet olaylarının azalmasının bazı sebeplerinin ele alınması gerekmektedir. Bu dönüşümün en temel sebebi futbol ve taraftar kültürünün değişmesidir. Bu kültürün değişmesinde ise yapılan yenilikler önemli rol oynamıştır.

Alman holiganizmiyle mücadelenin en önemli dönüm noktalarından biri taraftar projelerinin hayata geçirilmesi olmuştur. İlk olarak 1979 yılında Almanya İçişleri Bakanlığı tarafından başlatılan proje zaman içerisinde geliştirilmiştir. Bu projenin amacı sporda şiddeti barışçıl yollarla önlemektir. Taraftarları sosyal hayata dahil ederek çeşitli organizasyonların düzenlendiği bu proje esasında bir sosyal eğitim çalışması niteliğindedir. Bu şekilde toplum yaşamına dahil olan çeşitli taraftar profillerinde şiddet eğilimlerin azaldığı da görülmüştür.¹³⁸

Almanya’da sporda şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler ise 90’lı yıllardan itibaren yürürlüğe girmiştir. 1991 yılında Federal Devletler İçişleri Bakanları Daimî Konferansı (Innenministerkonferenz-IMK), spor etkinliklerinde güvenliğin artması amacıyla bir çalışma grubu kurmuştur. Bu grubun girişimiyle 1993 yılında Ulusal Spor ve Güvenlik Konsepti (Nationale Konzept Sport und Sicherheit-NKSS) ortaya çıkmıştır. NKSS, spor sahalarının güvenliğine yönelik çeşitli düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler Alman sporunun ve özellikle de futbolunun gelişiminde, spor sahaların güvenliğinin sağlanmasında etkili rol oynamıştır. Taraftar projeleri de bu dönemde etki alanını artırmıştır.¹³⁹

¹³⁶ James - Pearson, "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales", 42.

¹³⁷ Marco Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. (T.M.C. Asser Press, 2016), 54.

¹³⁸ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 61.

¹³⁹ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 60.

Ulusal Spor ve Güvenlik Konsepti'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte taraftar grupları hakkında uzmanlaşmış özel polis memurları görev yapmaya başlamıştır. Bu polisler sivil kıyafetle görev yapan, futbol maçları ve taraftarlarla alakalı istihbarat toplamakla görevli memurlardır. Bu polisler aynı zamanda kulüpler ve taraftar gruplarıyla devamlı iletişim halinde olan kişilerdir.¹⁴⁰

Alman holiganlarının 1998 Dünya Kupası'nda bir Fransız polisi ciddi şekilde yaralamasının ardından yeni birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Alman Pasaport Kanunu'nda (Passgesetz) yapılan değişiklikle, eylemleri nedeniyle Federal Almanya Cumhuriyeti için iç veya dış güvenlik tehdidi oluşturan kişilerin yurtdışı seyahatleri kısıtlanmıştır. Bu yasağa rağmen bir şekilde yurtdışına çıkanlar hakkında da cezalar öngörülmüştür.¹⁴¹

Almanya'da taraftar eylemlerinden dolayı kendilerine para cezası kesilen takımların, bu cezaları taraftarlara rücu etme imkânı da bulunmaktadır. Eyalet Yüksek Mahkemesi (Oberlandesgericht-OLG) 28 Nisan 2006 tarihinde verdiği bir kararda, taraftarın fiili nedeniyle kulübün ödediği cezayı taraftardan geri alabileceğine hükmetmiştir.¹⁴² Ancak bu uygulamanın bazı sakıncaları da mevcuttur. Örneğin para cezası alan kulüp, zararını taraftardan giderebileceği düşüncesiyle hak arama konusunda isteksiz davranabilir. Taraftarın da kulüp kadar güçlü bir şekilde haklarını savunamayacağı düşünüldüğünde taraftarlara tüm sorumluluğun yüklenmesi ve taraftarların mağdur olma ihtimali olabilir.¹⁴³

Bilindiği üzere Almanya'nın 2006 Dünya Kupası'na ev sahipliği yapacağı 2000 yılında yapılan oylama sonucu netleşmiştir. 2000 yılından itibaren Almanya, Dünya Kupası'na hazırlanmak için çok sayıda yeni tesis ve stadyum inşa etmiştir. Bu stadyumlar özellikle stat ve çevresinin güvenliği açısından dönemin son teknolojileriyle donatılmıştır. Tüm taraftarları izlemek için gözlem ve kamera odaları, hatta stadyum içerisinde polis merkezleri bunlardan bir kısmıdır. Söz konusu teknolojik gelişmeler şiddet olaylarının engellenmesinde etkili olmuştur. Dünya kupası sonrasında da Almanya, futbol ve lig kalitesini artırmaya devam etmiş ve 2011-2012 sezonunda maç başına seyirci ortalamasında Amerikan Ulusal Futbol Ligi'nin (National Football League-NFL) ardından dünyada en yüksek ortalama seyirciye sahip ikinci lig olmuştur.¹⁴⁴

¹⁴⁰ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 60-61.

¹⁴¹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 174-175.

¹⁴² OLG Rostock, Urteil vom 28.4.2006 - 3 U 106/05 (NJW 2006, s. 1819).

¹⁴³ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 68.

¹⁴⁴ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 54-55.

Almanya'daki bu olumlu gelişmelerin yaşanmasında çalışma konumuzu oluşturan seyirden men tedbirleri de etkili olmuştur. Alman uygulamasında da yerini alan bu tedbirler, Almanya Futbol Federasyonu'nun (Deutscher Fussball Bund-DFB) Stadyum Yasağı Talimatında düzenlenmiş olup belirli spor alanlarına girişi yasaklamaktadır. Bu yasaklar Almanya'nın en üst dört ligini kapsayacak şekilde uygulanmaktadır. Türkiye'deki uygulamadan farklı olarak bu yasakların uygulanması kulüplerin birbiriyle anlaşmasına ve birbirlerinin stat yasaklarını kabul etmelerine bağlıdır. Stat yasaklarıyla alakalı antlaşmalar her ne kadar gönüllü gibi görünse de Alman Profesyonel Futbol Liglerinde lisans almak isteyen takımlar stat yasakları ile ilgili düzenlemeleri kabul etmek zorundadır.¹⁴⁵

Almanya'da fail hakkında seyirden yasaklama tedbiri uygulanabilmesi için kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmüne gerek yoktur. Kişi hakkında suç şüphesi bulunması ve soruşturma açılması yeterlidir.¹⁴⁶ Hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen kişiler aynı zamanda “Şiddet Suçları Spor Veri Tabanı” adlı bir sisteme kaydedilir.¹⁴⁷

2.1.4. İtalya

İtalya'da spor alanlarında şiddetin önlenmesine dair ilk yasal düzenleme 1989 tarihinde yürürlüğe giren 401 sayılı Kanun'dur. Bu Kanun, polise spor etkinliklerinde güvenliği sağlamak amacıyla güç kullanma yetkisi ve spor alanlarına erişim yasağını uygulama yetkisi vermiştir.¹⁴⁸

Spor alanlarına erişimin engellenmesi tedbirleri genellikle “DASPO”¹⁴⁹ kısaltmasıyla bilinmektedir. 1989 yılında çıkarılan Kanun'da öngörülen DASPO emirleri, 24 Şubat 1995 tarih ve 45 sayılı Kanun ile “etkinliklere katılan veya katılanların yeme-içme amaçlı durdukları veya transit ya da ulaşım amaçlı geçtikleri yerleri” de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.¹⁵⁰

2000'li yıllara gelindiğinde İtalyan futbolundaki şiddet olaylarının artması neticesinde daha sert yasal önlemler uygulanmaya başlamıştır. 2001 yılında 377 sayılı Kanun, seyirden yasaklama süresini azami 3 yıla çıkarmıştır ve yasaklama kararına aykırı davranışlar için hapis cezası öngörmüştür. Bunun yanı sıra spora özgü bazı yeni suçlar da yaptırıma bağlanmıştır.

¹⁴⁵ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 63-64.

¹⁴⁶ Federal Court of Justice (BGH) 30.10.2009—V ZR 253/08.

¹⁴⁷ Noli, "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany", 63-64.

¹⁴⁸ Arianna Sale. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia", *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen (T.M.C. Asser Press, 2016), 21.

¹⁴⁹ Divieto di Accedere alle manifestazioni Sportive.

¹⁵⁰ Sale. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia", 21-22-23.

2003 yılında ise polise İtalyan Anayasası'na aykırı şekilde somut delillere dayanarak kişileri geçici süreyle gözaltına alma yetkisi verilmiştir.¹⁵¹ İtalya'da sporda şiddetin önüne geçebilmek için çok sayıda polisin görev almasına müsaade edilmiştir. Hatta belli durumlarda federasyonların İtalyan askerini dahi stada alma yetkisi vardır.¹⁵²

17 Ekim 2005 tarihli 210 sayılı Kanun ile (Pisanu Kanunu olarak da bilinir), sporda şiddet faillerine uygulanan yaptırımlar artırılmıştır. Örneğin seyirden yasaklanma tedbirleri yurt dışında gerçekleşen spor etkinliklerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.¹⁵³ Seyirden yasaklı kişiler, yurtdışında yapılan veya Avrupa Birliği ülkeleri tarafından İtalya'da yapılan organizasyonlara katılamaz. Seyirden yasaklanma tedbirini soruşturma aşamasında polis doğrudan uygulayabilir. Ancak gerekli görülürse savcı tarafından seyirden yasaklanan kişinin belirli zaman diliminde belirli emniyet bürolarına görünmesi şart koşulabilir. Seyirden yasaklama tedbiri, 15-18 yaş grubuna da uygulanabilir. Verilen seyirden yasaklama kararına itiraz mümkündür.¹⁵⁴

Seyirden yasaklama kararının süresi 1-5 yıl arasındadır. Ancak şartlar değişirse adli merciler kaldırılmasına karar verebilir. Nispeten daha ağır suçlarda hâkim 2-8 yıl arası seyirden men cezası verebilir. Kararın infazı için kesinleşmesine gerek yoktur. Herhangi bir suç şüphesi bulunması yeterlidir.¹⁵⁵

Son olarak belirtmeliyiz ki İtalya'da 14 Ağustos 2009 tarih ve 555 sayılı Genelge ile taraftar kartı uygulaması başlamıştır. Taraftar kartı, taraftarların takibini kolaylaştırmak, kişisel bilgilerine erişmek amacıyla uygulanmaktadır. Türkiye'deki elektronik bilet uygulamasına benzer şekilde bu kart hem kimlik kartı hem kredi veya banka kartı olarak kullanılabilir. Taraftarlar bu kartlar aracılığıyla bilet alabilmekte ve maçlara girebilmektedir. Taraftarların bu kartı alabilmek için suça karışmamış olmaları da gerekmektedir. Bu uygulamayla holigan grupların spor etkinliklerinden uzaklaştırılması planlanmıştır.¹⁵⁶

¹⁵¹ Sale. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia", 24.

¹⁵² Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 22.

¹⁵³ Sale. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia", 25.

¹⁵⁴ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 156-157.

¹⁵⁵ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 157-158.

¹⁵⁶ Sale. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia", 28-29.

2.1.5. Fransa

1970’li yıllardan itibaren kıta Avrupa’sında yükselişe geçen holiganizm, 1980’lerin başından itibaren Fransa’yı da etkilemeye başlamıştır.¹⁵⁷ Bunun neticesinde ilk olarak 1993 yılında Fransız holiganizmine karşı kanuni düzenlemeler yürürlüğe konmuştur.

Paris Saint German-Caen maçında çıkan olaylar nedeniyle 6 Aralık 1993 tarihinde Spor Müsabakalarının Güvenliğine Dair 93/1282 sayılı Kanun yürürlüğe girmiş, statlara alkol sokulması yasaklanmıştır. Bunun yanı sıra şiddet ve düşmanlığa teşvik eden sembollerin de sokulması yasaklanmıştır. Bu yasaklar uymamanın cezası ise hapis cezası olarak öngörülmüştür.¹⁵⁸

Ancak bu Kanun, sporda şiddet eylemlerinin münferit birkaç olaydan oluştuğu, ciddi bir sorun oluşturmadığı düşüncesiyle düzenlenmiştir. Kapsamı oldukça dar olan 93/1282 sayılı Kanun’un kapsamı, 21 Ocak 1995 tarihli 95-73 sayılı Yönlendirme ve Planlama Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle genişletilmiştir. Daha sonra 17 Ekim 1996 tarih ve 96-926 sayılı Kararname, stadyumlarda CCTV kameralarının kurulmasını öngörmüştür. Bu kameralar sayesinde sporda şiddet eylemlerine karışan faillerin tespiti kolaylaşmıştır.¹⁵⁹

Fransa’da düzenlenen 1998 Dünya Kupası’nda bir Fransız polis memurunun ciddi şekilde yaralanması tüm dünyada ses getirmiştir.¹⁶⁰ Bunun akabinde Fransa, holiganizmle mücadele konusunda daha sert tedbirler almaya başlamıştır. Nitekim 23 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe giren 2006/596 sayılı Spor Kanunu ile birlikte spor alanlarında şiddetin önlenmesine yönelik düzenlemeler artarak devam etmiştir.¹⁶¹

Türkiye’de olduğu gibi Fransa’da da holiganlar için en caydırıcı yaptırımlardan biri seyirden yasaklanmadır. Türkiye uygulamasına benzer şekilde Fransa’da seyirden men cezası iki şekilde verilebilir: Mahkeme tarafından bir cezaya mahkûmiyet halinde seyirden men ve idare tarafından idari nitelikte seyirden men. Bu kapsamda Fransa’da stada giriş yasağı verme yetkisi Spor Müsabakalarında Şiddeti Önleme Ulusal Danışma Komisyonu’na aittir. Komisyonunda Danıştay’dan iki üye, adli yargıdan iki hâkim, spor federasyonlarını temsilen bir

¹⁵⁷ Anastassia Tsoukala. "Regulating Football-Related Violence in France", *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*, ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen (T.M.C. Asser Press, 2016), 76.

¹⁵⁸ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 120.

¹⁵⁹ Tsoukala. "Regulating Football-Related Violence in France", 78.

¹⁶⁰ The New York Times, "WORLD CUP '98; Hooligans Leave Officer In a Coma" (Erişim 1 Ağustos 2024).

¹⁶¹ Tsoukala. "Regulating Football-Related Violence in France", 79-81.

üye, ligleri temsilen bir üye, Milli Olimpiyat Komitesinden bir üye ve belirli niteliklere sahip avukat, öğretim üyeleri bulunmaktadır. Ancak istisnai durumlarda il yöneticileri tarafından da seyirden yasaklanma yaptırımını uygulanabilmektedir. Seyirden yasaklanma cezası en çok 3 aylık süreyi kapsar. Seyirden yasaklanma yükümlülüğüne aykırı hareket etmenin cezası ise 3.750 Euro para cezasıdır.¹⁶²

Fransa’da bir grup veya bir taraftar derneği üyeleri tekrar tekrar şiddet olaylarına karıştıysa Ulusal Danışma Komisyonu, bu taraftar derneğinin veya grubun savunmasını alır. Geçerli bir savunması bulunmayan dernek veya grubun kapatılmasını il yöneticisine teklif eder. İl yöneticisi de kapatma kararı verebilir.¹⁶³

Fransa’da sporda şiddet nedeniyle hüküm giymiş olanlar 5 yıla kadar spor alanlarından men edilebilir. Seyirden yasaklanmış kişilerin kimlik bilgileri spor federasyonlarıyla, taraftar dernekleriyle paylaşılır. Sporda şiddetin kapsamı yalnızca spor alanları olmayıp, spor müsabakasıyla alakalı olmak şartıyla spor alanları dışındaki alanlar da bu kapsamdadır.¹⁶⁴

2.1.6. Diğer Avrupa Ülkeleri

Yukarıda belirlediğimiz dört ülkeyi ele almış olsak da Avrupa’nın birçok ülkesinde sporda ve özellikle futbolda şiddete karşı birçok düzenleme yer almaktadır. Örneğin İsviçre’de en üst iki futbol ve buz hokeyi liglerindeki kulüplerin, özel hukuk kapsamında sorun çıkaran taraftarları stada almama hakkı bulunmaktadır. Düzenlemeye göre her kulüp yerel olarak seyirden yasaklama cezası uygulamaktadır. Bu durum İsviçre Futbol Ligi Disiplin Kuruluna, kişiye, diğer kulüplere ve emniyete bildirilir. Genel anlamda ceza verme ve cezayı kaldırma yetkisi İsviçre Futbol Ligindedir.¹⁶⁵

Hollanda’da risk oranı yüksek olan önemli müsabakalarda gezici mahkemeler kurulmaktadır. Adliye otobüslerinin gezmesi ile şüpheliler derhal tespit edilerek işlemlere başlanabilmektedir.¹⁶⁶

¹⁶² Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 154-155.

¹⁶³ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 155.

¹⁶⁴ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 155-156.

¹⁶⁵ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 156.

¹⁶⁶ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 178.

Belçika’da ise 21 Aralık 1998 tarihli Futbol Kanunu uyarınca kurallara aykırı davranışta bulunan kişilere seyirden yasaklama tedbiri ve 5.000 Euro ile 10.000 Euro arası para cezası uygulanır.¹⁶⁷

Polonya’da federasyon ve kulüplerin seyirden yasaklama tedbiri uygulama yetkisi vardır. Bu yetkinin sebebi taraftar-kulüp ilişkisinin esasında bir sözleşme ilişkisi olmasıdır. Bu nedenle kulübe zararı olan taraftarın doğrudan sözleşmeye aykırılık hükümlerince cezalandırılabilmesi öngörülmüştür.¹⁶⁸

Sırbistan’da spor savcısı ve spor hâkimleri bulunmaktadır. Bu hâkim ve savcılar tüm stadyumu kontrol edecek şekilde merkezi bir konumda maçı izlerler. Her kulüp, bu hâkim ve savcıya bu şekilde bir yer tahsis etmek zorundadır. Bunun sonucunda müsabaka esnasında suç işleyen kişiler anında yakalanarak gözaltına alınmaktadır. Gözaltına alınanlar stadyumlarda bulunan gözaltı odalarına alınarak maç esnasında maçı izlemeleri engellenmektedir. Bu uygulamanın amacı ise holigan diye tabir edilen kişiler için caydırıcılığın sağlanmasıdır. Maça giden bir sporsever için en büyük cezanın o maçı izleyememek olduğu konusunda şüphe yoktur.¹⁶⁹

2.2. Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler

2.2.1. Türk Spor Teşkilatının Tarihi

Türk spor teşkilatlanmasının tarihi Osmanlı İmparatorluğu’na kadar dayanmaktadır. Osmanlı döneminde spor teşkilatlanması görevini tekkeler üstlenmiştir. Bugünkü kulüp yapılanmasına benzer şekilde tekkeler sporcu yetiştirip hazırlamaktaydı. Özellikle okçuluk ve güreş üzerine kurulan spor tekkelerinde bu sporcular tüm vakitlerini geçiriyor, konaklıyor, eğitim alıyor ve müsabakalara hazırlanıyorlardı. Osmanlı’daki vakıf sistemi ile yönetilen tekkelerin bugünkü spor kulüpleri gibi bir başkanı vardır. Bu başkanlar devlet tarafından görevlendirilirdi.¹⁷⁰

¹⁶⁷ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 156.

¹⁶⁸ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun’un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 26.

¹⁶⁹ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun’un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 21.

¹⁷⁰ Haydar Gölbaşı, "Osmanlı Devleti'nde Spor Tekkeleri", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 15 (1 Temmuz 2018) 43.

1885-1890 yılları arasında önce İzmir sonra İstanbul'da İngilizler tarafından futbol oynanmaya başlamıştır. Sonraki yıllarda ise İngilizler tarafından oynanan bu takım oyununa, yani futbola ilgi artmıştır.¹⁷¹ Güreşe ve okçuluğa verilen önem futbola yönelmeye başlamıştır. Buna paralel olarak tekkeler fonksiyonlarını yitirmiş, İzmir ve İstanbul'da yabancıların da teşkilatlanmasında görev aldığı kulüpler kurulmaya başlamıştır. 1889 yılında kurulan Black Stockings, 1894 yılında kurulan Bornova ve 1896 yılında kurulan Moda ilk kurulan kulüplere örnek olarak verilebilir.¹⁷²

1903 yılında kurulan İstanbul Futbol Birliği, Türk spor teşkilatlanmasında önemli bir adımdır. Ancak yalnızca futbol özelinde kurulduğu için yetersiz kalan bu birlik 1922 yılında yerini Türkiye'nin ilk "çok sporlu örgütü" olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na bırakmıştır. Daha sonra 1936 yılında kurulan Türk Spor Kurumu, gerçek işlevini yerine getirme konusunda yetersiz kalmış ve 1938 yılında kapatılmıştır. Nihayet 1938 yılında kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, bugün Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü ismiyle halen görev yapmaktadır. Bugün Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olsa da bu müdürlük, 1969 yılında kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın temelini atmıştır.¹⁷³

Bugün Türkiye'de 60'dan fazla bağımsız federasyon bulunmaktadır. Bunların içinde yalnızca Türkiye Futbol Federasyonu ayrı bir kanunla kurulmuştur ve ayrı bir statüye sahiptir.¹⁷⁴

Türkiye'de bulunan 60'dan fazla ulusal federasyon, uluslararası konfederasyonların kontrolünde ve denetimindedir. Örneğin FIFA, futbol konusunda en yetkili uluslararası konfederasyondur. 1923 yılında kurulan Türkiye Futbol Federasyonu, FIFA üyesi 26. federasyon olmuştur.¹⁷⁵

Sporla şiddetin önlenmesi ve sporda düzenin sağlanması için bu konfederasyonların çalışmaları son derece önemlidir. Yalnızca devletlerin yaptıkları düzenlemeler veya imzaladıkları antlaşmalar sporda düzensizliğin önlenmesi bakımından yeterli değildir. Uluslararası konfederasyonlara üye her ulusal federasyon, konfederasyonların talimatlarına, kurallarına ve yaptırımlarına uymak zorundadır.¹⁷⁶

¹⁷¹ Doğan Yıldız, *Türk Spor Tarihi* (İstanbul: Eko Matbaası, 1979), 285.

¹⁷² Güner Ekenci – M. Zahit Serarslan, "Gelişim Aşamaları Bakımından Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirmesi", *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2/3 (15 Temmuz 1997), 73.

¹⁷³ Güner Ekenci – M. Zahit Serarslan, "Gelişim Aşamaları Bakımından Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirmesi", 73-74-75-76-77.

¹⁷⁴ Gerçekler, *Spor Hukuku*, 14.

¹⁷⁵ Tekin, *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önleminin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*, 92.

¹⁷⁶ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 55.

2.2.2. Türkiye’de Sporda Şiddetin Önlenmesine Dair Yasal Mevzuatın Gelişimi

2.2.2.1. Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi

Strasbourg’da düzenlenen 19 Ağustos 1985 tarihli “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi”, 3608 sayılı Kanun’la onaylanmış, bu Kanun’un 20414 sayılı ve 26 Ocak 1990 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşme, Türkiye’de sporda şiddetin önlenmesine dair ilk düzenlemedir.

Anayasa’nın m. 90/5 hükmü uyarınca usulüne uygun bir şekilde yürürlüğe giren uluslararası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bu şekilde yürürlüğe girmiş ve temel hak ve özgürlükleri düzenleyen antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler öngörmesi halinde uluslararası antlaşma hükümleri uygulanacaktır. Usulüne uygun biçimde yürürlüğe girmiş uluslararası antlaşmalar da Türk ceza hukukunun doğrudan kaynakları arasındadır.¹⁷⁷ Mevzuatımıza 26 Ocak 1990 tarihinde giren bu Sözleşme de ceza hukukumuzun doğrudan kaynaklarından biri haline gelmiştir. Türkiye, Sözleşme’yi imzalayıp 3608 sayılı Kanun ile onaylayarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası hükümlerine uygun biçimde futbolda seyircilerin şiddet eylemlerini önlemek ve denetim altına almayı taahhüt etmiştir.¹⁷⁸

Bu Avrupa Sözleşmesine taraf olan ülkeler gerek milli takımlar düzeyinde gerek kulüp takımları düzeyinde birçok kez karşı karşıya gelmektedir. Bu sebeple sözleşmede, ulusal ve uluslararası düzeyde oynanan futbol karşılaşmalarının spor düzeni içinde geçmesi ve bu karşılaşmalarda güvenliğin sağlanması için tüm devletlerin ve uluslararası örgütlerin birbiriyle ortak çalışma yürütmesi gerektiği vurgulanmıştır.

¹⁷⁷ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 70.

¹⁷⁸ ‘Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi’ m. 1/1.

2.2.2.2. Futbol Maçlarında ve Diğer Spor Müsabakalarında Bütüncül Bir Emniyet, Güvenlik ve Hizmet Yaklaşımı Üzerine Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti adına 29 Kasım 2016 tarihinde Budapeşte’de imzalanan sözleşme, 7225 sayılı Kanun’la onaylanmaya uygun bulunmuştur. Bu sözleşmenin onaylanmasına dair Cumhurbaşkanı kararı 31074 sayılı ve 20 Mart 2020 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Mevzuatımıza 20 Mart 2020 tarihinde giren bu sözleşme, Anayasa’nın m. 90/5 hükmü gereğince kanun hükmündedir.

7225 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle beraber 2327 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” feshedilmiştir. Kanaatimizce 2016 tarihli sözleşme, 1985 tarihli sözleşmenin içeriği de temel alınarak hazırlanmıştır.

Sözleşmenin temel amacı futbol ve diğer müsabakalarda güvenli, rahat ve emniyetli bir ortam sağlamaktır. Sözleşmede, spor faaliyetlerine toplumun her kesiminin katılımı sağlanıp özellikle futbol maçlarında eğlenceli ve rahat bir ortam sağlanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu amaçları gerçekleştirirken insan hakları, kişisel verilerin korunması, ayrımcılık yasağı gibi konulara dikkat edilmesi gerekmektedir. Sözleşmenin amacına ulaşması adına sözleşmenin tarafı devletler ve ilgili kurum ve kuruluşlar bütüncül bir yaklaşım geliştirmek ve iyi uygulamaları örnek almak yükümlülüğündedir.¹⁷⁹

2.2.2.3. 5149 Sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun

07 Mayıs 2004 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 28 Nisan 2004 tarihli 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” sporda şiddetle alakalı Türkiye’nin tanzim ettiği ilk yasal düzenlemedir.

5149 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten bir süre sonra sporda şiddet eylemlerinin engellenmesinde yetersiz kalmıştır. Bu yetersizliğin önemli sebeplerinden birisi olarak bu kanunda öngörülen yaptırımların sistem açısından uygulanabilirliğinin olmaması gösterilebilir. 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu ile birlikte bu Kanun’un

¹⁷⁹ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 54.

uygulanabilirliği tartışılmaya başlanmış ve sporda şiddete ilişkin yeni bir mevzuat ihtiyacı gündeme gelmiştir.¹⁸⁰

5149 sayılı Kanun'un yetersiz kalmasının en önemli sebeplerinden biri de kapsamının dar olması idi. 6222 sayılı Kanun'un aksine 5149 sayılı Kanun, "tarafhtarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde bulundukları yer ve mekanlarla müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarında" gerçekleşen eylemleri kapsamına almamıştır. Bu sebeple 6222 sayılı Kanun'la ilk olarak Kanun'un isminde değişiklik yapılmıştır. 5149 sayılı Kanun'un adı "Spor Müsabakalarında" Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun iken 6222 sayılı Kanun'un adı "Sporda" Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun olarak belirlenmiştir.¹⁸¹

Ayrıca 5149 sayılı Kanun kapsamında yalnızca idari yaptırımlar öngörülmüştür. 6222 sayılı Kanun'da ise idari yaptırımların yanında cezai yaptırımlar da öngörülmüştür. Örneğin 5149 sayılı Kanun, şike ve teşvik primi gibi sporun ruhuna doğrudan zarar veren eylemleri suç olarak saymamıştır. Düzenlediği bazı yasak fiillerin yaptırımlarını idari para cezası olarak öngörmüş, bazılarını ise yasaklamasına rağmen yaptırım öngörmemiştir. Bu nedenlerle 5149 sayılı Kanun, hukuka aykırı eylemlerin önlenmesinde yetersiz kalması neticesinde amaçlarını yerine getiremeden ilga edilmiştir.¹⁸²

2.2.2.4. 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun

5149 sayılı Kanun'un beklenen amaçları yerine getirememesi nedeniyle 14 Nisan 2011 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 6222 sayılı "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir ve bugün halen yürürlüktedir. 6222 sayılı Kanun hazırlanırken uluslararası hukuktan ve uluslararası uygulamalardan yardım ve ilham alınmıştır.¹⁸³

¹⁸⁰ İzzet Özgenç, "Açılış Konuşması". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 11.

¹⁸¹ Hamide Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 19 (Ekim 2014), 27.

¹⁸² Beyza Aksoy, "Seyirden Yasaklama Tedbiri (6222 sk. m.18)". *İstanbul Barosu Dergisi* 95/4 (2021), 260.; Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 27.

¹⁸³ Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*, 3.

Bu Kanun'un yürürlüğe girmesiyle çeşitli gelişmeler yaşanmıştır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Büyük Genel Kurulu kararı ile, *"kanun kapsamında bulunan suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği sulh veya asliye ceza mahkemeleri"* görevli ve yetkili kılınmıştır. Hâkimler Savcılar Kurulu Büyük Genel Kurulu'na alınan bu karar, o dönemde yasaya verilen önemin de göstergesi olmuştur.¹⁸⁴

6222 sayılı Kanun ilk çıktığında sporda şiddetle mücadele gücünü artırmıştır. Kanunun henüz ilk aylarında Bursaspor-Beşiktaş maçında çıkan olaylarda bu mücadele etkisini göstermiştir. Türk futbol tarihinde ilk defa 51 taraftarın tutuklandığı olaylarda kamuoyuna sporda şiddetle aktif mücadele içinde olduğu gösterilmiş ve gerçekten de bir süre sonuç alınmıştır.¹⁸⁵

Kanun, 3 Temmuz 2011 Şike Soruşturması¹⁸⁶ sürecine denk geldiği için ve ilk defa şike ve teşvik primi suçlarını düzenlediği için "Şike Kanunu" adıyla anılmıştır. Özellikle 3 Temmuz 2011 Şike Soruşturması sonrası 15 Aralık 2011 tarihinde 6222 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle birçok yaptırımda indirimle gidilmiş, cezalar azaltılmıştır. Bazı cezalar ertelenebilecek şekilde indirilmiş veya para cezasına çevrilmiştir. Bu durum 6222 sayılı Kanunun ilk aylarındaki caydırıcılığını negatif anlamda etkilemiştir.¹⁸⁷

12 Temmuz 2019 tarihinde yürürlüğe giren 7182 sayılı "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ile Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" ile birlikte 6222 sayılı Kanunda tekrar kapsamlı değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler ile ceza miktarları artırılmış, daha caydırıcı düzenlemeler yapılmıştır. Tekerrür halinde seyirden yasaklanma süresinin artırılması, bazı adli para cezaları yerine hapis cezaları öngörülmesi, halk arasında karaborsa diye tabir edilen yetkisiz bilet satışının yaptırıma bağlanması örnek olarak verilebilir.¹⁸⁸

Kanun'un yürürlüğe girmesiyle beraber şike ve teşvik primi suçları ilk defa düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile disiplin soruşturmasına konu edilebilen şike ve teşvik primi suçları artık hem

¹⁸⁴ Saz, "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", 150.

¹⁸⁵ Köse, "Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar", 1.

¹⁸⁶ 3 Temmuz 2011 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla 2010-2011 sezonunda Süper Lig ve 1. Lig'in bazı maçlarında şike ve teşvik primi suçlarının işlendiği iddiasıyla 15 farklı ilde eşzamanlı olarak operasyon gerçekleştirilmiştir. Operasyonlar neticesinde birçok aktif futbolcu ve yönetici gözaltına alınmıştır.

¹⁸⁷ Köse, "Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar", 1.

¹⁸⁸ Eyüp Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 16.

disiplin soruşturmasına hem de adli soruşturma ve kovuşturmayla konu edilebilecektir. Bu işlemlerin birbirinden bağımsız ve eşzamanlı yürütülmesinde yasal bir engel bulunmamaktadır.¹⁸⁹

Spor federasyonlarınca verilen disiplin cezalarının mahkemelerce verilecek yaptırımlardan bazı farkları vardır. Disiplin cezalarında amaç yalnızca davranışı ve faili cezalandırmak değildir. Kesin suç şüphesi olmayan durumları da cezalandırmak için disiplin cezaları öngörülebilmektedir.¹⁹⁰ Bu sebeple 6222 Kanun kapsamında uygulanan yaptırımlara ek olarak disiplin cezalarının da uygulanabilir olması yerinde bir uygulamadır.

Doping ise hem 5149 sayılı hem de 6222 sayılı Kanun döneminde disiplin suçu olarak düzenlenmiş ancak her iki kanunda da bu suça yer verilmemiştir.¹⁹¹ Doping suçu, Türkiye Doping Mücadele Talimatı'nda ve ilgili federasyonların ceza talimatlarında yer almaktadır.

6222 sayılı Kanun tüm spor dalları için ortak bir düzenleme olmasına rağmen Kanun'da futbola özgü hükümler de yer almaktadır.¹⁹² Örneğin uygulamada elektronik biletle ilgili düzenlemeler bu yöndedir. 6222 sayılı Kanun'la beraber ilk defa elektronik bilet uygulamasına geçilmiştir. Ancak elektronik bilet kapsamına yalnızca futboldaki en üst iki lig dahil edilmiştir.

6222 sayılı Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda (PVSK) kolluğa verilen yetkiler özelleştirilmiş ve sporda şiddet ve düzensizliğin önüne geçilmek istenmiştir.¹⁹³ 6222 sayılı Kanun uyarınca müsabaka öncesinde, sırasında ve sonrasında spor alanlarında, stadyum veya spor salonu girişlerinde taraftarlar 2559 sayılı Kanunun önleme aramasına ilişkin hükümleri uyarınca aranabilecektir.¹⁹⁴ Bu aramanın yapılabilmesi için mülki amirin yazılı emri gerekmektedir. Yazılı emir olması durumunda gerekirse teknik cihazlarla, gerekirse el ile kontrol ve arama yapılabilecektir.¹⁹⁵ Bu düzenleme holigan diye nitelendirilen kişilerin tespiti ve takibi, spor alanlarında olay çıkaranların

¹⁸⁹ Gerçekler, *Spor Hukuku*, 147.

¹⁹⁰ Begüm Gürel - İpek Mengilli, "Spor Hukuku ve Ceza Hukuku İlişkisi" *Spor Hukuku Yazıları*. ed. Hakan Üzeltürk. (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2022), 141.

¹⁹¹ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 67.

¹⁹² Fehim Üçışık, *Spor Hukuku* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2011), 169.

¹⁹³ Karakuş, "Genel Kolluğun 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Hükümlerinin Uygulanması Bağlamında Görev ve Yetkileri", 16.

¹⁹⁴ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 12/3 maddesi

¹⁹⁵ Karakuş, "Genel Kolluğun 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Hükümlerinin Uygulanması Bağlamında Görev ve Yetkileri", 16.

yakalanması ve bu kişiler hakkında işlemlerin yapılması hususunda etkin bir mücadele iradesi ortaya konmuştur.¹⁹⁶

Spor suçlarına karışmış taraftarlar arasında yapılan bir çalışmada taraftarlar, 6222 sayılı Kanun'un çok sert olduğunu, aynı fiilleri dışarıda gerçekleştirmekle spor alanlarında gerçekleştirmek arasında orantısız bir fark olduğunu ifade etmişlerdir. Yine aynı taraftarlar Kanun'un spor alanlarındaki sporda şiddeti önlemekten ziyade insanları tribünlerden uzaklaştırdığını belirtmiştir.¹⁹⁷

Kanaatimizce 6222 sayılı Kanun 5149 sayılı Kanun'a göre daha etkili olsa da birçok eksiği ve problemi bulunmaktadır. Örneğin 6222 sayılı Kanun'un devamlı uygulanabilen bir kanun olmaması, yalnızca bir müsabaka olduğunda uygulanabilir olması örnek olarak verilebilir.

Kanun'un uygulanması noktasında da bazı sıkıntılar bulunmaktadır. Kanun'un herkese eşit uygulanmaması, daha çok taraftarları cezalandırmak ve spor alanlarından uzaklaştırmak amacıyla uygulanması da önemli bir sorundur. Kanun, sporcular, yöneticiler veya medya mensupları ile alakalı da düzenlemeler içermektedir. Örneğin m. 22 kapsamında yöneticilerin sporda şiddeti teşvik edici nitelikte açıklamalar yapması ve medyanın bu açıklamaları defalarca gündeme getirmesi kabahat olarak düzenlenmiştir. Ancak genellikle bu kabahatler uygulama alanı bulmamaktadır. Sporun siyaset kurumları ile iç içe geçtiği ülke ortamında özellikle spor yöneticileri etki alanlarını kullanarak kolayca dokunulmaz hale gelebilmektedir. Bu durum da sporda şiddete en az taraftarlar kadar yol açan başta yöneticilerin ve diğer saydığımız grupların daha tedbirsiz ve özensiz davranmalarına yol açmaktadır. Günümüzde özellikle futbol yöneticilerinin toplumsal kutuplaşmaya ve şiddete sebep olacak eylemlerde bulunması, açıklamalar yapması bu durumun göstergesidir.

6222 sayılı Kanun'un artı ve eksi yönleri bulunsa da bu Kanun'un en önemli artılarından biri seyirden yasaklanma tedbiridir. Koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici veya idari tedbir niteliğindeki tüm seyirden yasaklanma çeşitlerinin Kanun'da öngörülen cezaların caydırıcı olması hususunda etkili olduğu bir gerçektir. Kanun'un amaçlarını gerçekleştirmesi, seyirden yasaklanmanın etkili bir şekilde uygulanmasıyla mümkün olacaktır.¹⁹⁸

¹⁹⁶ Karakuş, "Genel Kolluğun 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Hükümlerinin Uygulanması Bağlamında Görev ve Yetkileri", 15.

¹⁹⁷ Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*, 136.

¹⁹⁸ Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulanması" Konulu Rapor*, 20.

İKİNCİ BÖLÜM

SEYİRDEN YASAKLANMA TEDBİRİ

1. İlgili Kavramlar

Seyirden yasaklanma tedbirini incelemeden önce seyirden yasaklanma ile ilgili kavramlardan bahsetmemiz gerekmektedir. Kanun koyucunun, seyirden yasaklanmanın tanımında söz ettiği kavramların ne anlama geldiğini bilmek, bu tedbirin kapsamını ve uygulanma koşullarını belirlemeye yardımcı olacaktır. Belirtilmelidir ki ilgili kavramların bazıları 6222 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde açıklanırken bazıları açıklanmamıştır. Bu belirsizliğin giderilerek tüm kavramların Kanun kapsamında tanımlanması yerinde olacaktır.

1.1. Spor Alanı

6222 sayılı Kanun'un m. 3/1-g hükmü uyarınca spor alanı kavramından *"spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, özel seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları, müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar hâlinde toplandıkları yerler, müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhları, takım veya taraftarların toplu olarak seyahat ettikleri araçlar ya da takımların kamp yaptığı yerler"* anlaşılabacaktır.

Bir alanın spor alanı sayılabilmesi için kamuya tahsis edilmiş olması gerekir. Sportif karşılaşmaların yapıldığı özel kişilere ait alanlar veya özel kişilerin spor yaptığı alanlar Kanun kapsamında spor alanı sayılmaz. Ancak federasyonlar tarafından düzenlenen ya da düzenlenmesine izin verilmiş veya katkıda bulunulmuş sportif karşılaşmalar özel kişilere ait yerlerde düzenleniyorsa yine de müsabaka alanı olarak kabul edilmelidir.¹⁹⁹

¹⁹⁹ Yusuf Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 19/1 (2013), 7.

Spor alanı kavramının kapsama alanı, 7182 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile yapılan değişikliklerle genişletilmiştir. Tanımından da anlaşılacağı üzere spor alanı kavramı çok geniş bir kavramdır ve aşağıda inceleyeceğimiz kavramları da içine almaktadır. Bu nedenle spor alanı kavramını tam manasıyla anlayabilmek için madde metninde geçen diğer kavramları açıklanması gerekmektedir.

1.2. Spor Müsabakası

6222 sayılı Kanun'un m. 3/1-ı hükmü uyarınca spor müsabakası kavramından *"federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışma"* anlaşılabacaktır. 6222 Sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'te ise spor müsabakası kavramının kapsamı daraltılmıştır. Yönetmeliğin m. 4/1-o hükmüne göre spor müsabakası kavramından *"İlköğretim ve ortaöğretim okul sporları, kamu kurum ve kuruluşlarının düzenlemiş olduğu turnuvalar hariç olmak üzere, federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışma"* anlaşılabacaktır.

Yönetmelik'te, federasyonlar tarafından düzenlenmesine müsaade edilmiş olsa da ilk ve ortaöğretim okul sporlarıyla kamu kurum veya kuruluşlarının düzenlediği turnuvaları spor müsabakası olarak kabul edilmemiştir. Kanun ve Yönetmelik arasındaki farklılıktan dolayı bu turnuvaların ve etkinliklerin Kanun kapsamındaki yaptırımlara tabi olup olmayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Ancak belirtmeliyiz ki kanunlarla düzenlenen suçların kapsamı yönetmeliklerle genişletilip daraltılamaz. Bu sebeple normlar hiyerarşisi ve temel ceza hukuku normları göz önüne alındığında Kanun hükmüne itibar edilmesi yerinde olacaktır. Fakat bir görüşe göre Yönetmelik de bir hukuk normu ihtiva ettiği için fail lehine yorum yapılarak olayın koşullarına göre Yönetmelik hükmünün uygulanması da mümkündür.²⁰⁰ Kanaatimizce kanunla yönetmeliğin birbiriyle çelişkili ifadeler içerdiği durumlarda kanun hükümlerinin uygulanması yerinde olacaktır. Çünkü normlar hiyerarşisi gibi temel bir hukuk kuralının hiçe sayılarak keyfi bir şekilde yorum yapılması hukuki güvenilirliği zedeleyecektir. Yargıtay içtihatları da görüşümüzü destekler niteliktedir.²⁰¹

²⁰⁰ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 22.

²⁰¹ "Yargıtay'ın süregelen uygulamalarında ayırım yapılmaksızın yönetmeliğin kanuna aykırı olması halinde, kanuna değer verilerek uyumsuzlukların çözümlenmesi ilkesi benimsenmiştir. Yönetmeliğin kanuna bağımlı olması

1.3. Müsabaka Alanı

6222 sayılı Kanun'un m. 3/1-f hükmü uyarınca müsabaka alanı kavramından “*spor müsabakalarının yapıldığı alanlarda müsabakanın yapıldığı yer ile sporculara ve görevlilere tahsis edilmiş yerler*” anlaşılabacaktır.

Müsabaka alanı kavramına müsabakanın gerçekleştiği alana ek olarak müsabaka alanı ile seyirci yerleri arasında kalan bölgenin de dahil olduğu söylenebilir. Örneğin futbolda yan hakemlerin görev yaptığı yerler, yedek kulübelerinin bulunduğu alanlar; basketbolda masa hakemleri veya yedek oyuncuların oturduğu yerler bu kapsamdadır.²⁰²

1.4. Antrenman

Antrenman kelimesi Fransızca kökenlidir ve Arapça idman kelimesinin eş anlamlısıdır. Türk Dil Kurumu'na göre antrenman kavramından “herhangi bir konuda yapılan hazırlık” anlaşılabacaktır.²⁰³ Yargıtay'a göre ise sporcuların müsabakalara hazırlanmak amacıyla düzenli bir biçimde çeşitli fiziksel hareketleri yaparak, ölçülü bir şekilde çalışmasına antrenman denir.²⁰⁴

1.5. Antrenman Alanı

6222 sayılı Kanun'un m. 3/1-n hükmü uyarınca antrenman alanı kavramından “*takımların müsabakaya hazırlık çalışmalarını yaptıkları alanlar*” anlaşılmaktadır. Kanun'un lafzına baktığımızda antrenman alanlarına herhangi bir sınırlama getirilmediği görülmektedir.

Spor dalının özelliğine göre alındığı şekilde hazırlık çalışması yapılan her türlü açık veya kapalı alan antrenman alanıdır. Ancak bu alanların kapsamı da çok geniş tutulmamalıdır.

açıklanan şekilde yorum ve uygulama yapılmasını gerektirmektedir.” Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu, E. 1993/5, K. 1996/1 T. 22.03.1996. Karar, 28 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

²⁰² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 21.

²⁰³ TDK Sözlük, “Güncel Türkçe Sözlük”.

²⁰⁴ Y. 9. HD, E. 2003/19877, K. 2003/20178, T. 08.12.2003. Karar, 28 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

Antrenman alanlarının, çalışmaların sağlıklı ilerleyebilmesini sağlayacak alanlar ile sınırlı tutulması yerinde olacaktır.²⁰⁵

1.6. Seyir Alanı

6222 sayılı Kanun'un m. 3/1-l hükmü uyarınca seyir alanı kavramından “*spor müsabakalarının yapıldığı alanlarda seyircilere tahsis edilmiş yerler*” anlaşılmaktadır.

Seyir alanının açık veya kapalı olmasının bir önemi yoktur. Bu alanın spor dalının kuralları çerçevesinde karşılaşmaları izlemek amacıyla izleyicilere ayrılmış olması yeterlidir.²⁰⁶

1.7. Taraftar ve Taraftar Grubu

Taraftar ve taraftar grubu kavramları 6222 sayılı Kanun'da veya Kanun'un Yönetmeliği'nde açıklanmamıştır.

Türk Dil Kurumu'na göre taraftar kelimesinden “*sporunun veya sporcuların temsil ettikleri renklere, kulübe veya bayrağa bağlı kimse, yandaş kişi*” anlaşılabılır.²⁰⁷

Taraftar grubu, bir takımın veya sporunun birden çok taraftarının kendine has özellikleriyle ön plana çıkarak oluşturdukları gruptur. Taraftar grupları genellikle attıkları sloganlarla, açtıkları pankartlarla birbirlerinden farklı özellikler gösterir.²⁰⁸ Ultraslar, Çarşı ve Genç Fenerbahçeliler Türkiye'de en bilinen taraftar grupları arasındadır.

2. Tanımı, Hukuki Niteliği ve Kapsamı

Seyirden yasaklanma; 6222 sayılı Kanun kapsamında veya bu Kanun'la yollama yapılan kanunlardaki suçlardan birini işleyen kişinin, müsabaka ve antrenmanları seyretmek amacıyla müsabaka, antrenman ve genellikle tribün diye tabir edilen seyir alanlarına girişinin yasaklanmasıdır.²⁰⁹ Seyirden yasaklanma, karma yapıyı haiz, kendine has özellikleri barındıran bir yaptırım çeşididir.

²⁰⁵ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 24.

²⁰⁶ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 23.

²⁰⁷ TDK Sözlük, “Güncel Türkçe Sözlük”.

²⁰⁸ Yaşar, “6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan “Seyirden Yasaklanma” İle “Seyirden Yasaklama” Tedbirleri”, 15.

²⁰⁹ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/1.

6222 sayılı Kanun'un 18. maddesinin başlığına bakıldığında "seyirden yasaklanma" teriminin tercih edildiği görülmektedir. Bu terim yerine "seyirden yasaklama" ifadesi de kullanılabilirdi. Nitekim seyirden yasaklama ifadesi de Kanun'un muhtelif yerlerinde geçmektedir. Ancak bir görüşe göre kanun koyucu işlem yapan kişiyi değil işlem yapılan kişiyi temel aldığından madde başlığında bu ifadeyi kullanmıştır.²¹⁰ Ancak ilgili 18. maddeye baktığımızda "seyirden yasaklama" ifadesinin de birçok yerde tercih edildiği görülmektedir. Bu durum yine de işlem yapılan kişi üzerinden bir kavram tercih edilmesi gerçeğini değiştirmemektedir.²¹¹

6222 sayılı Kanun'un en fazla uygulanan maddesi kuşkusuz seyirden yasaklanma tedbirini düzenleyen 18. maddesidir. Bunun yanı sıra yorumlamaya en müsait, en fazla tereddüt yaratan maddenin de yine madde 18 olduğu söylenebilir. Ancak yine de seyirden yasaklanma tedbiri 6222 sayılı Kanun kapsamında caydırıcılığı en yüksek yaptırımdır.²¹² 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen çoğu suçun önödeme²¹³ kapsamında olması öngörülen yaptırımların caydırıcılığını azaltmaktadır. Bu sebeple seyirden yasaklanma tedbiri yerinde bir düzenleme olmuştur.

Seyirden yasaklanma tedbiri, mülga 5149 sayılı Kanun döneminde de düzenlenmiştir. Ancak ilgili düzenlemede bulunan "seyirden yasaklı kişinin iki saat önce bulunduğu yerin karakoluna giderek müsabaka süresince burada bulunma zorunluluğunu" öngören hüküm Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. İptal sebebi olarak idarenin kişi hak ve hürriyetini sınırlayan bir yaptırım uygulayamayacağı ve düzenlemenin belirlilik, ölçülülük ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırı olması gösterilmiştir.²¹⁴

²¹⁰ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 36.

²¹¹ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 36.

²¹² Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 170.

²¹³ Önödeme; şüpheli veya sanık tarafından belirli miktar paranın süresi içerisinde ödenmesi durumunda kamu davasının açılmamasını, açılmış bir kamu davası varsa düşürülmesini öngören alternatif çözüm yöntemidir. Önödeme TCK m. 75'te şu şekilde düzenlenmiştir: "*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların faili;*

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yüz Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz."

²¹⁴ Anayasa Mahkemesi'nin E. 2005/55, K. 2006/4 sayılı, 05.01.2006 tarihli, 20.11.2007 tarihinde 26706 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararı. Karar, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararından anlaşılacağı üzere 5149 sayılı Kanun döneminde de seyirden yasaklı kişinin hangi müsabakaları izleyemeyeceği açıkça belirlenmediğinden Anayasa Mahkemesi'nce belirlilik ilkesine aykırı bulunarak düzenleme iptal edilmiştir. 6222 sayılı Kanun döneminde de aynı şekilde açık bir düzenleme yapılmadığı ortadadır. Kanun koyucu m. 18/8 hükmünde “yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takım” ifadesini kullansa da bu belirsizliğin tam olarak giderilmediğini söyleyebiliriz.²¹⁵ Nitekim bu düzenleme de açık ve belirli bir tedbir olmadığı gerekçesiyle, Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne taşınmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi düzenlemenin açık ve belirli olduğu gerekçesiyle iptal davasını reddetmiştir.²¹⁶

Öğretide yer alan bir görüşe göre seyirden yasaklama genel nitelikte bir tedbirdir.²¹⁷ Seyirden yasaklanan kişinin tüm spor karşılaşmalarını izlemesi engellenmektedir. Örneğin futbol maçındaki eylemi nedeniyle seyirden men edilen kişi, basketbol veya başka bir spor dalındaki maçları da izleyemeyecektir. Seyirden yasaklanmanın uygulama alanı, bu yaptırımın yanında faile uygulanan kolluk birimine başvuru yükümlülüğünden çok daha geniştir. Kolluk birimine başvurma yükümlülüğü, yalnızca failin seyirden yasaklanma konusu eylemini gerçekleştirdiği karşılaşmadaki taraftarı olduğu takımın müsabakalarından ibarettir.²¹⁸

²¹⁵ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 100-101.

²¹⁶ “Öte yandan Kanun'un 18. maddesinin bütününe bakıldığında hangi fiiller hakkında soruşturma açılacağı, açılan soruşturmanın sonuçlarının neler olacağı ve hangi yaptırımın uygulanacağı, yaptırımın nasıl gerçekleştirileceği hususlarının ayrıntılı olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Buna göre, Kanun kapsamında sayılmak ya da atıf yapılmak suretiyle belirlenen eylemlerin gerçekleştirilmesi hâlinde önce ilgili suçlardan soruşturma açılacak, soruşturma açılmasıyla seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulacak, spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlü olacaktır. Bu yükümlülüğe uymaması durumunda (9) numaralı fıkra uyarınca cezalandırılacaktır. Ayrıca tedbir gerek adli gerekse idari herhangi bir merciinin kararı şartına bağlanmadığından, kural ile idarenin, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulaması söz konusu değildir. Diğer bir ifadeyle itiraza konu (3) numaralı fıkra uyarınca kolluğun tedbir kararı verme yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle itiraz konusu kurallarla hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığı, uygulanacak yaptırım ve yaptırımın uygulanış biçimi, yaptırıma uyulmaması hâlinde karşılaşılabilecek cezai yaptırım açıkça ortaya konulduğundan kurallarda hukuki belirsizlik söz konusu olmadığı gibi suçların ve cezaların kanuniliği ilkesine de aykırılık bulunmamaktadır.” AYM, E.2015/19, K.2015/17, T.18.02.2015, RG 10.07.2015, No:29412. Karar, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

²¹⁷ Altunbaş, 124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor, 18.

²¹⁸ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 31-32.; Köse, “Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar”, 4.

Bu uygulamaya karşı çıkan yazarlar da bulunmaktadır. Karşıt görüşe göre seyirden yasaklanan kişi, yasaklanmasına sebep olan eylemini gerçekleştirdiği müsabakada taraftarı olduğu takımın müsabakaları dışında diğer müsabakaları izleyebilecektir. Çünkü Kanun'da bu durumun aksine bir düzenleme yer almamaktadır.²¹⁹

Kişinin yalnızca suça konu eylemini gerçekleştirdiği müsabakanın tarafı ve taraftarı olduğu takımın müsabaka ve antrenmanlarını seyirden yasaklanacağı kabul edilse dahi tartışmalar sonlanmamaktadır. Bu durumda kişinin fiilini gerçekleştirdiği müsabakanın tarafı olan takımla taraftarı olduğu takım farklı olursa nasıl bir yol izleneceği hususu tartışmalıdır. Örneğin A ve B takımlarının maçını A takımının tribününde izlemeye giden C takım taraftarı bir kişiye, müsabaka esnasında yaptığı hakaret içerikli tezahüratı nedeniyle hakkında soruşturma başlatılarak seyirden yasaklanma tedbiri uygulanabilir. Bu kişinin A takımının mı yoksa C takımının mı müsabakalarından yasaklanacağı hususu belirsizdir. Bir görüşe göre Kanun'un amacı ve lafzı gereği bu durumda kişi her iki takımın müsabaka ve antrenmanlarını izlemekten yasaklanmalıdır.²²⁰

Ayrıca belirtilmelidir ki seyirden yasaklanmış kişinin taraftarı olduğu takımın maçını rakip takım tribününden izlemesi de yasak kapsamındadır. Kanun, taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarını izlemeyi yasaklamıştır. Bu sebeple hangi tribünde olunduğunun önemi yoktur. Zaten yasaklı kişinin müsabakayı izlediği fark edilmese dahi, müsabaka esnasında kolluğa başvurma yükümlülüğünü ihlal edeceği için bu kişi her türlü bir yaptırımla karşılaşacaktır.²²¹

Doktrinde yer alan bir görüşe göre bireysel nitelikteki şiddet fiilleri 6222 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmemelidir. Örneğin bir spor müsabakasında iki kişinin birbirine şiddet uygulaması ceza hukuku kapsamında değerlendirilmelidir. Bu sebeple bu fiillere karşı 6222 sayılı Kanun'un kuralları değil ceza hukukunun genel kuralları uygulanmalıdır. Bu görüşe göre bu kapsamdaki fiillere karşı seyirden yasaklanma tedbiri de uygulanmamalıdır.²²²

Seyirden yasaklanmanın tanımından anlaşılabacağı üzere bu tedbir, müsabaka ve antrenmanların gerçekleştirildiği spor alanlarında uygulanan bir yaptırımdır.²²³ Bu tedbir,

²¹⁹ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 33.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 211.

²²⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 183-184.

²²¹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 210-211.

²²² Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, 74.

²²³ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 18.

sporcu, hakem, yönetici, gözlemci fark etmeksizin herkese uygulanabilmektedir. Ancak “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik” madde 22/1-g hükmünde seyirden yasaklanma tedbirinin sporcu ve teknik heyetin mesleğini icra etmesine engel olamayacağı belirtilmiştir. Esasen seyirden yasaklanma tedbiri, kişinin müsabakayı izleme amacıyla bazı spor alanlarına girişini kısıtlayan bir hukuki yoldur. Bu sebeple maçta oynamak için stada giden futbolcu, maçı yönetmek için görevli hakem veya görevli güvenlik görevlileri seyirden yasaklı dahi olsalar hukuka aykırı hareket etmiş olmazlar.²²⁴ Ancak bu kişiler sporcu, hakem veya güvenlik görevlisi gibi mesleklere sahip oldukları halde, müsabakayı izlemek için orada bulunuyorlarsa hukuka aykırı hareket etmiş olacaklardır.²²⁵ Ayrıca yöneticilerin de bu yasaklama kapsamında olduğunu da belirtmemiz gerekir. Yöneticiler genellikle meslek icrası için değil, müsabakayı izlemek için spor müsabakalarına katıldıkları için seyirden yasaklamanın yöneticilere uygulanması daha muhtemeldir.²²⁶

Seyirden yasaklanmayı düzenleyen esas madde Kanun’un 18. maddesi olsa da 22. maddenin üçüncü fıkrasında da sporda şiddeti teşvik edici nitelikte açıklama yapanların seyirden yasaklanacağı belirtilmiştir.²²⁷ Fakat bu kişilerin eylemleri ayrıca bir suç oluşturuyorsa artık ilgili maddeden işlem yapılamayacaktır. Bu durumda seyirden yasaklanma tedbiri de uygulanamayacaktır. Örneğin sporda şiddeti teşvik edici nitelikte açıklama yapan kişinin eylemi aynı zamanda TCK m. 216 kapsamında halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama suçunu oluşturuyorsa artık 6222 sayılı Kanun’dan değil 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’ndan işlem yapılacaktır.

²²⁴ Y. 19. CD 29.05.2017 tarih, E. 2016/11334, K. 2017/4978 sayılı kararı. Karar, <https://karararama.yargitay.gov.tr/sitesinden/alınmıştır>. Aynı yönde görüşler için bkz. Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 128.; Köse, “Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar”, 4.; Bahri Öztürk, “Seyirden Yasaklanma Tedbiri Sporcuya Uygulanır mı?”, *Fasikül Hukuk Dergisi*, 2/25 (Aralık 2011) 6. Yaşar, “6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 18’inci Maddesinde Yer Alan “Seyirden Yasaklanma” İle “Seyirden Yasaklama” Tedbirleri”, 18.

²²⁵ Yaşar, “6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 18’inci Maddesinde Yer Alan “Seyirden Yasaklanma” İle “Seyirden Yasaklama” Tedbirleri”, 19.

²²⁶ Selami Cin, “Tehdit ve Hakaret İçeren Tezahürat Suçu (6222 Sayılı Kanun m. 14)”, *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/16 (Aralık 2020), 792.

²²⁷ 6222 sayılı Kanun m. 22/3: “Birinci fıkra kapsamına giren fiilleri işleyen kişiler, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanır. Bu yasak, kararın verildiği tarihten itibaren bir yıl süreyle uygulanır. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, bu tedbir bakımından da uygulanır.”

Kişi hakkında seyirden yasaklanma kararı verilmiş olması, gerektiğinde ilgili spor federasyonunun aynı fiillerden dolayı disiplin yaptırımını uygulamasına engel teşkil etmeyecektir.²²⁸

Mevzuatımızda seyirden yasaklanmaya benzer bazı düzenlemeler mevcuttur. Örneğin TFF Futbol Disiplin Talimatının 97. maddesi seyirden yasaklanma tedbirine benzer bir etki doğurmaktadır. Maddenin ilk fıkrası: *“Hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılan kişiler; futbol müsabakalarına iştirak edemez, hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapamaz, TFF veya kulüp yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda görev alamaz, kulüp mensubu olarak futbolla ilgili idari, sportif veya sair hiçbir faaliyette bulunamaz ve stadyumlara giremez.”* şeklinde düzenlenmiştir.²²⁹ Her ne kadar Kanun’un m. 18 kapsamında aktif görevi bulunan kişiler açısından fiili olarak seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanması mümkün değilse de TFF Futbol Disiplin Talimatı kapsamında bu kişilerin hak mahrumiyeti cezası alması halinde seyirden yasaklanması mümkündür.²³⁰

Futbol Disiplin Talimatının 23. maddesinde seyirden yasaklanma tedbirine benzer biçimde “Soyunma Odası ve Yedek Kulübesine Giriş Yasağı” disiplin yaptırımını düzenlenmiştir. Bu madde kapsamındaki giriş yasağı ile ilgili süre öngörülmemiştir. Bu nedenle yasak kaldırılmadığı müddetçe süresiz uygulanacaktır. Futbol Disiplin Talimatının 24. maddesinde de “Stadyuma Giriş Yasağı” disiplin yaptırımını düzenlenmiş ve bu yaptırımın cezaların infazı süresince devam edeceği belirtilmiştir.²³¹

6222 sayılı Kanun’da seyirden yasaklanma; koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici ve idari tedbir olarak düzenlenmiştir. Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma hariç bu adlandırmalar Kanun’da yer aldığı şekliyle çalışmada yer almıştır. Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanmanın düzenlendiği Kanun’un 18/7. maddesinde “önleyici tedbir” kavramı yer almasa da söz konusu düzenlemenin önleyici tedbir mahiyetinde olduğu açıktır.²³² Nitekim önleyici tedbirler, kamu güvenliği ve düzeninin korunması, suçun önlenmesi ve başka kişilerinin zarar görmesinin önüne geçilmesi maksadıyla polis tarafından başvuru, kişi

²²⁸ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 36.

²²⁹ <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf>

²³⁰ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 105.

²³¹ Mustafa Özen, *Futbol Disiplin Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2016), 91.

²³² 6222 sayılı Kanun m. 18/7: *“Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi, müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına alınmaz. Bu şekilde belirtilen alanlara giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.”*

özgürlüğünü kısıtlama sonucu doğuran idari tedbirlerdir.²³³ Aynı doğrultuda önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma tedbiri de failin makul bir şüphe yaratması halinde kamu güvenliği ve düzeninin korunması amacıyla konulan idari tedbir mahiyetindedir.

Kanun koyucu idari tedbir niteliğinde seyirden yasaklanmayı düzenleyen Kanun'un m. 18/7 ve m. 22/3 hükümlerinde "seyirden yasaklanır" ifadelerini; koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanmayı düzenleyen m. 18/3 hükmünde "seyirden yasaklanma tedbiri derhal uygulamaya konulur" ifadesini; güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmayı düzenleyen m. 18/1 hükmünde "seyirden yasaklanmasına karar verilir" ifadesini kullanmıştır. Kanun koyucunun bu kavramları kullanmasının en önemli sebebi bu tedbire hükmedecek karar mercilerine takdir yetkisi tanımamasıdır. Şartları gerçekleştiğinde seyirden yasaklanma tedbirlerini uygulama noktasında bir zorunluluk söz konusudur.²³⁴

Aşağıda detaylı ifade edeceğimiz gibi seyirden yasaklanma tedbiri 6222 sayılı Kanun'da koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici tedbir veya idari tedbir olarak dört farklı şekilde düzenlenmiştir. Biz de burada seyirden yasaklanma tedbirini bu başlıklar altında inceleyeceğiz.

3. Çeşitleri ve Uygulanma Koşulları

3.1. Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanma

3.1.1. Tanımı ve Hukuki Niteliği

Alman hukukunda koruma tedbirlerini tanımlamak için "zorlayıcı araçlar", "zorlayıcı tedbirler"; İtalyan hukukunda ise "muhakeme zorlama tedbirleri", "ihtiyat tedbirleri" gibi kavramlar kullanılmaktadır. Her ne kadar amaç ve konuları farklı olsa da medeni usul hukukunda koruma tedbirlerinin benzeri "ihtiyati haciz", "ihtiyati tedbir"; idari yargılama hukukunda "yürütmenin durdurulması" kavramlarıdır.²³⁵

Koruma tedbiri kavramı esasen 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile literatüre girmiştir. Mülga 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu döneminde koruma tedbirleri,

²³³ Veli Özer Özbek, *Polis Hukuku, İnternet Hukuku ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Temel Haklara Müdahaleler ve Hukuka Aykırı Müdahalelere Karşı Korunma Çareleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 87.

²³⁴ Erdener Yurtcan, *Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2011), 64.

²³⁵ Hakan Kızılarşlan, *Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Tüzel Kişilere Özgü Koruma ve Güvenlik Tedbirleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 176.

tedbirler başlığı altında ele alınmıştır. Bu durum terim karışıklığını beraberinde getirmiştir. Bu dönemde doktrinde tedbirler için ihtiyati tedbir, zorlayıcı önlem, ceza yargılaması önlemi gibi farklı ifadeler kullanılmıştır.²³⁶ Bu sebeple 5271 sayılı Kanun ile terminolojik birliğin sağlanması yerinde olmuştur.²³⁷

Koruma tedbiri kavramının bir üst kavramı “tehlike tedbiri” kavramıdır. Tehlike tedbirlerini suçun işlenmesinden önce veya sonra bir tehlike halini öngörmesine göre ikiye ayırabiliriz. Suç işlenmeden bir tehlikenin varlığı öngörülüyorsa “önleme tedbiri”, suç işlendikten sonra bir tehlikenin varlığı öngörülüyorsa “koruma tedbirleri” söz konusudur.²³⁸

Koruma tedbirleri ceza muhakemesi hukukuna göre yaptırım olarak değerlendirilmemektedir. Bu sebeple koruma tedbirlerinin infazından değil yerine getirilmesinden, uygulanmasından veya icrasından söz edilebilir. Ancak yaptırımlarla koruma tedbirlerinin ortak özelliği uygulanması esnasında kamu gücünün kullanılmasıdır.²³⁹

Koruma tedbirleri, devam eden yargılama neticesinde tesis edilecek hükmün uygulanabilirliğini sağlamak, hükmün infazını kolaylaştırmak, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını temin etmek amaçlarını taşıyan, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında başvurulabilen bir kanuni çaredir. Bir başka anlamda koruma tedbiri, bir kısım temel hakları henüz hüküm kesinleşmeden önce kısıtlayan, karar verme yetkisini haiz olan kişiler tarafından hükmedilebilen tedbirlerdir.²⁴⁰

Koruma tedbiri, güvenlik tedbirlerinin aksine hükmün kesinleşmesinden önce uygulanır.²⁴¹ Tanımından da anlaşılacağı üzere koruma tedbirlerinin bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Klasik anlamda koruma tedbirlerinin özellikleri; kanuna dayanması, belirli bir şüphenin bulunması, hükümden önce temel hakları sınırlaması, geçici olması, yargılamanın usulüne uygun yapılmasını sağlama veya delillerin temini ve muhafazası amaçlarını taşınması, ölçülü olması, gecikilmesinde sakınca bulunması ve hâkim kararı, ivedi hallerde cumhuriyet savcısı kararı ile hükmedilmesi şeklinde sayılabilir.²⁴²

²³⁶ Bahri Öztürk vd. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 29.

²³⁷ Cumhur Şahin - Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 287.

²³⁸ Kızıllarslan, *Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Tüzel Kişilere Özgü Koruma ve Güvenlik Tedbirleri*, 174-175.

²³⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 916.

²⁴⁰ Serdar Talas, "Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Notları-Beşinci Bölüm Koruma Tedbirleri" (Erişim 7 Nisan 2024).

²⁴¹ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 39.

²⁴² Kızıllarslan, *Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Tüzel Kişilere Özgü Koruma ve Güvenlik Tedbirleri*, 181-196.; Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 40.

Koruma tedbiri vasıtasıyla muhakeme sonucunda suçlu bulunma ihtimali olan kişi bir nevi gözetim altında tutulmaktadır. Delillerin karartılması önlenmektedir. Bu sebeple bu tedbirin konulmasında temel amaç yargılama sonunda verilecek kararın kâğıt üzerinde kalmasını önlemek diyebiliriz. Koruma tedbiri, temel hakları kısıtladığı için maruz kalan kişi açısından zorlayıcı bir etkisi vardır. Koruma tedbirleri nihayet hüküm kesinleşinceye kadar, varılmak istenen amaca ulaşılmasıyla sona erer. Koruma tedbirleri şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişiye uygulanabilmektedir.²⁴³

Koruma tedbirlerinin bir diğer özelliği ise Anayasa ve uluslararası sözleşmeler vasıtasıyla koruma ve teminat altına alınan temel hakları kısıtlaması ve bu haklara müdahale etmesidir. Temel hak ve özgürlüklere yaptığı bu müdahaleler nedeniyle koruma tedbirlerinin kanunla düzenlenmesi zorunludur.²⁴⁴

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de (AİHM) temel hak ve özgürlükleri kısıtlamak için bazı şartlar koymuştur.²⁴⁵ Bunlar bu kısıtlamanın yasaya dayanması, haklı gerekçesinin bulunması²⁴⁶, zorunlu, ölçülü (orantılı) olması, ayrımcılık yasağına aykırı olmamasıdır.²⁴⁷

Koruma tedbirleri, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun dördüncü kısmında düzenlenmiştir. CMK kapsamındaki koruma tedbirleri şunlardır: Yakalama, gözaltına alma, adli kontrol, arama, el koyma, telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme. Ancak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun diğer bölümlerinde de koruma tedbirleri bulunmaktadır. Beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması (m. 75-76-77), zorla getirme (m. 146) örnek olarak verilebilir.²⁴⁸

²⁴³ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 21.

²⁴⁴ Anayasa m. 13: "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" ; Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 21.

²⁴⁵ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Goodwin v. Birleşik Krallık, Başvuru no:17488/90, (27 Mart 1996).

²⁴⁶ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi; başkalarının hak ve özgürlüklerin korunması, kamu sağlığı, güvenliği, düzeni, milli güvenlik ve suçun engellenmesi amaçlarından birinin varlığı durumunda haklı gerekçenin var olduğunu kabul etmektedir.

²⁴⁷ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 39.

²⁴⁸ Birsan Elmas, *Ceza Avukatı El Kitabı* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 81.

CMK dışında da kanunla düzenlenmesi şartıyla koruma tedbirleri öngörülebilir.²⁴⁹ 6222 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen seyirden yasaklanma koruma tedbiri de CMK dışında bir kanunla düzenlenmiş koruma tedbirinin örneğidir.²⁵⁰

6222 sayılı Kanun'un 18/3 maddesinde düzenlenen seyirden yasaklanma koruma tedbirinin hukuki niteliği hususu, bu tedbire karar verecek merci ve itiraz usulünü belirleme konusunda önemlidir. Anayasa Mahkemesi'nce bu tedbirin hukuki niteliği, Kanun'un 18/3 maddesinin Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davasında değerlendirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanmanın klasik anlamda koruma tedbirlerinden farklı olarak suçun önlenmesi amacını taşıdığını ifade ederek, özgün ve önleyici amaçlı bir koruma tedbiri olduğuna hükmetmiştir. Yine Anayasa Mahkemesi'ne göre yargılama neticesinde verilecek kararı etkileme özelliği bulunmaması, şayet bir cezaya hükmedilirse infazını güvence altına alma özelliğinin bulunmaması, delil temin etme ve bu delillerin muhafazası özelliklerini taşımaması seyirden yasaklanma koruma tedbirini klasik anlamda koruma tedbirlerinden ayıran diğer özellikleridir.²⁵¹

Yargıtay kararlarında da benzer şekilde seyirden yasaklanma koruma tedbirinin "özgün ve önleyici amaçlı bir koruma tedbiri" olduğu ifade edilmiştir.²⁵² Doktrinde de bu kararlarla aynı doğrultuda görüşler mevcuttur.²⁵³ Hatta bazı yazarlara göre seyirden yasaklanma koruma tedbiri, seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin adeta hükümden önce uygulanan halidir.²⁵⁴

Koruma tedbirleri "tutucu" ve "önceleyici" koruma tedbiri olmak üzere iki çeşittir. Tutucu koruma tedbiri geçmişe yönelik koruma tedbiri iken önceleyici koruma tedbiri geleceğe yönelik koruma tedbiridir.²⁵⁵ Önceleyici koruma tedbiri gerçekleşme ihtimali olan durumu önceleyerek uygulanır. Hükmedilen kararın uygulanamaması tehlikesini önlemek için önceleyici koruma tedbiri uygulanabilir. Seyirden yasaklanma koruma tedbiri de suç işleyen kişinin benzer suçları

²⁴⁹ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 23.

²⁵⁰ Faruk Yasin Turinay, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 70/2 (2021), 498.

²⁵¹ AYM, E. 2015/19, K. 2015/17, T. 18.02.2015, RG: 10.07.2015, No: 29412. Karar, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

²⁵² Y.19.CD. E.2015/15513, K.2016/20105, T.22.06.2016; Y.19.CD. E. 2017/295, K. 2017/821, T. 06.02.2017; Y.19.CD. E.2016/2059, K.2017/11531, T.25.12.2017. Kararlar, 17 Mayıs 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

²⁵³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 47.; Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 41.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 176.

²⁵⁴ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 41.; Cin, "Tehdit ve Hakaret İçeren Tezahürat Suçu (6222 Sayılı Kanun m. 14)", 795.

²⁵⁵ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 84.

işlemesini önlemek amacıyla uygulanır. Bu sebeple seyirden yasaklanma koruma tedbirinin önceleyici koruma tedbiri olduğunu ifade edebiliriz. Hukukumuzda benzer önceleyici tedbirler bulunmaktadır. PYSK m. 13/H kapsamında kolluğa verilen uzaklaştırma yetkisi ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında mülki amirin konuttan uzaklaşma emri verme yetkisi örnek olarak verilebilir.²⁵⁶

Öğretide yer alan birtakım görüşlere göre seyirden yasaklanma koruma tedbiri esasen bir adli kontrol yükümlülüğüdür.²⁵⁷ Seyirden yasaklanmanın infazının CMK'nın 109/3-b kapsamındaki adli kontrole benzer şekilde belirli gün ve saatlerde belirli yerlere başvurma şeklinde gerçekleşmesi bu görüşü desteklemektedir.²⁵⁸ Karşıt görüşe göre ise bu düzenlemenin adli kontrolle ciddi farkları vardır. Öncelikle seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulamada kolluk tarafından verilmektedir. CMK m. 109 kapsamında adli kontrol kararı verilebilmesi için "tutuklama sebeplerinin varlığı" şart koşulmuştur. Oysa 6222 sayılı Kanun'un m. 18/3 hükmüne göre kişi yalnızca alkolü olduğu için bile cezalandırılabilir.²⁵⁹ Kanaatimizce seyirden yasaklanma tedbiri, adli kontrol tedbirinden son derece farklı özelliklere sahiptir. Adli kontrol tedbirinin düzenleyen CMK m. 109 metninde adli kontrol kararı verilmesi hususunda hâkime bir takdir yetkisi tanınmışken seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanması noktasında bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Adli kontrol, suç şüphesi altında bulunan kişinin genel anlamda denetim altına alınmasını amaçlarken seyirden yasaklanma, kişinin yalnızca müsabakalara girişinin engellenmesini amaçlar.

3.1.2. Seyirden Yasaklanmayı Gerektiren Fiiller

6222 sayılı Kanunun 18. maddesinin 3. fıkrasında söz konusu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başladığında seyirden yasaklanma koruma tedbirinin derhal uygulanacağı belirtilmiştir.²⁶⁰ Kanun'un m. 18/3 hükmünde "*madde kapsamına giren suçlar*"

²⁵⁶ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 84.

²⁵⁷ İzzet Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmaz (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 121.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 172.; Cin, "Tehdit ve Hakaret İçeren Tezahürat Suçu (6222 Sayılı Kanun m. 14)", 795.

²⁵⁸ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 43.

²⁵⁹ Taner Tabel, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli* (İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013), 38.

²⁶⁰ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/3: "*Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.*"

ifadesi kullanıldığı için Kanun kapsamına giren kabahat niteliğindeki fiillerden ötürü seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanamayacaktır.²⁶¹ Madde kapsamına hangi suçların gireceği ise 18. maddenin ilk fıkrasında ikiye ayrılarak ifade edilmiştir: 6222 sayılı Kanun'da tanımlanan ve bu Kanun'da yollamada bulunulan kanunlardaki suçlar.

6222 sayılı Kanun'la yollamada bulunulan suçları da doğrudan yollamada bulunulan ve dolaylı olarak yollamada bulunulan suçlar olarak ikiye ayırmamız yerinde olacaktır. Çünkü Kanun'da dolaylı olarak yollamada bulunulmuş suçların seyirden yasaklanma koruma tedbirinin kapsamına girip girmeyeceği konusu tartışmalıdır. Bu nedenle seyirden yasaklanma koruma tedbirini gerektiren suçları üç başlık altında ele alınmalıdır.

3.1.2.1. 6222 Sayılı Kanun'da Düzenlenen Suçlar

6222 sayılı Kanun'un "Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri" başlıklı üçüncü bölümünde Kanun kapsamına giren suçlar ve yaptırımları düzenlenmiştir. 6222 sayılı Kanunda düzenlenen suçları üç gruba ayırmak mümkündür: Madde 11'de düzenlenen şike ve teşvik primi suçları sporun ruhuna uygun, dürüst bir şekilde yapılmasını sağlamak ve spor ahlakını, toplumsal güvenin korunması amacını taşıyan suçlardır. Şike ve teşvik primi eylemleri toplumun tamamını tehdit etmektedir.²⁶² Madde 13-14 ve 17'de düzenlenen suçlar sporun tarafı olan kişilerin ve spor toplumunun sağlığını ve esenliğini koruma amacı taşıyan suçlardır. Son grupta ise madde 15-16'da düzenlenen, spor alanlarında müsabakaların güvenli ve kurallarına uygun şekilde seyredilmesini sağlama amacı taşıyan suçlar yer almaktadır.²⁶³

6222 sayılı Kanun'da yaptırım içeren fiiller yalnızca Kanun'un üçüncü bölümünde sayılmamıştır. "Çeşitli Hükümler" başlıklı dördüncü bölümün 21 ve 22. maddelerinde de bazı yaptırımlar öngörülmüştür. Ancak belirtmeliyiz ki bu iki maddeden m. 21 ve m. 22/4 kapsamında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanması mümkün değildir. Bunun sebebi m. 21 kapsamında spor kulüpleri, m. 22/4 kapsamında ise basın ve yayın organının işletmecisi gerçek veya tüzel kişiler hakkında yaptırımların düzenlenmesidir. Seyirden yasaklanma tedbiri mahiyeti itibarıyla yalnızca gerçek kişilere uygulanabilmektedir. Bu sebeple Kanun'un m. 21

²⁶¹ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 86.

²⁶² Koca, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler", 51.

²⁶³ Koca, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler", 49.

ve m. 22/4 kapsamında uygulanan yaptırımlarla beraber seyirden yasaklanma tedbiri uygulanması mümkün değildir.²⁶⁴

Aynı doğrultuda bir başka görüşe göre ise seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri, 6222 sayılı Kanun'da tanımlanan ve Kanun'la yollamada bulunan kanunlarda tanımlanan suçlar için başvurulabilecek bir hukuki yoldur. Bu sebeple kural olarak 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen kabahatlerle alakalı seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacaktır. Örneğin Kanun'un "Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi" başlıklı 21. maddesinde spor kulüplerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi bir kabahat olarak düzenlenmiş ve yaptırım olarak idari para cezaları öngörülmüştür.²⁶⁵ Bu kapsamda düzenlenen kabahat fiilleri açısından seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine hükmedilemeyecektir.²⁶⁶

Son olarak ifade etmeliyiz ki 6222 sayılı Kanun'un m. 18/9 kapsamındaki seyirden yasaklı kişinin kolluk birimine başvurmaması suçunun işlenmesi halinde seyirden yasaklanma tedbiri uygulanıp uygulanmayacağı konusu tartışmalıdır. Her ne kadar tartışmalı da olsa m. 18/9 kapsamındaki kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu, Kanun'da düzenlenen bir suç olduğu için bu başlık altında sayılmıştır. Bu suç, ayrı bir başlık altında detaylı bir şekilde incelendiğinden tartışmalara burada değinilmemiştir.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da düzenlenen suçlar şunlardır:

- a. Şike ve Teşvik Pirimi suçu (m. 11)
- b. Esasen bulundurulması suç oluşturmamakla beraber kesici, ezici, bereleyici veya delici aletlerle patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddeleri müsabaka, antrenman, seyir,

²⁶⁴ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 177-178-227-228.

²⁶⁵ 6222 sayılı Kanun'un 21. maddesi ve bu maddede yollamada bulunan 5. maddenin dört, beş ve yedinci bendine göre:

"Müsabakalarda özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine, eksik olan her bir özel güvenlik görevlisi sayısı itibarıyla üç yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

Elektronik biletle alakalı hükümlere, kamera ve teknik donanımla ilgili hükümlere, bekletme odaları ve kontrol odaları ile ilgili hükümlerle alakalı yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde her müsabaka için;

a) En üst futbol liginde bulunan spor kulüplerine yüz bin Türk Lirası,

b) En üst futbol liginin bir alt liginde bulunan spor kulüplerine seksen bin Türk Lirası,

c) Basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip bulunan spor kulübü, kurum ve kuruluşlara yirmi bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş seyir alanlarına biletsiz veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, ilgili spor kulübüne beş bin Türk Lirasından elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu fıkra hükmü sadece profesyonel futbol kulüplerinin müsabakaları ile ilgili olarak uygulanır."

²⁶⁶ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 10-11-12.

özel seyir alanlarıyla takım veya taraftarın toplu olarak seyahat ettiği araçlara sokma suçu (m. 13/2)

- c. Kesici, ezici, bereleyici veya delici aletlerle patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddeleri seyircilere temin etmek amacıyla müsabaka, antrenman, seyir, özel seyir alanlarıyla takım veya taraftarın toplu olarak seyahat ettiği araçlara sokma veya bu alanlarda seyircilere temin etme suçu (m. 13/3)
- d. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddeleri müsabaka, antrenman ve seyir alanlarında kullanma suretiyle müsabaka düzenini bozma suçu (m. 13/4)
- e. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına sokulması yasak olmayan maddeleri kullanarak müsabaka ve antrenman düzenini bozma suçu (m. 13/5)
- f. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; müsabaka, antrenman, seyir, özel seyir alanlarıyla takım veya taraftarın toplu olarak seyahat ettiği araçlara müsabaka esnasında veya öncesinde uyuşturucu ya da uyarıcı madde sokulması suçu (m. 13/6)
- g. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; ilgili spor federasyonunun düzenlemesine aykırı biçimde müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına alkollü içecek sokulması suçu (m. 13/6)
- h. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; spor alanlarında taraftarların grup halinde veya bireysel olarak belirli bir kişiyi hedef alıp almadığına bakılmaksızın, olay anına tanık olan kişiler tarafından hakaret veya tehdit olarak algılanacak aleni söz ve davranışlarda bulunma suçu (m. 14/1)
- i. Suça konu eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartıyla; spor alanlarında din, mezhep, dil, ırk, cinsiyet veya etnik köken ayrımı gözeterek toplum kesimlerine yönelik hakaret oluşturan söz ve eylemlerde bulunma suçu (m. 14/2)
- j. Bu Kanun hükümlerine göre usulüne uygun biçimde temin edilmiş bileti olmadan spor müsabakasını izlemek amacıyla müsabaka ve seyir alanlarına girme suçu (m. 15/1)
- k. Bu Kanun hükümlerine aykırı biçimde müsabaka ve seyir alanlarına seyirci kabul etme veya kabul edilmesini sağlama suçu (m. 15/2)
- l. Sahibi bulunduğu elektronik kartı bir başkasının müsabakaya seyirci olarak girmesini sağlamak için kullandırma suçu (m. 15/4)

- m. Seyirci olarak spor müsabakalarına giriş yapabilmek için elektronik bileti yetkisiz olarak üretme, satma, satışı arz, devretme, satın alma, kabul etme veya bulundurma suçu (m. 15/5)
- n. Yetkisiz biçimde üretilmiş, satılmış, satışı arz edilmiş, devredilmiş, satın alınmış, kabul edilmiş elektronik kartı kullanmak amacıyla kabul etme ve bulundurma suçu (m. 15/5)
- o. Yetkililer tarafından bilet satışı yapmaya uygun görülen yerler ve uygun görülen görevliler haricinde yetkisiz bir şekilde bilet satma suçu (m. 15/6)
- p. Yetkililer tarafından bilet satışı yapmaya uygun görülen yerler ve uygun görülen görevliler haricinde yetkisiz bir şekilde değerinin üzerinde bilet satma suçu (m. 15/6)
- q. Müsabaka için seyirci kabulüne başlanmasından müsabaka sonrası seyircilerin tamamen tahliyesine kadarki sürede yetkisiz biçimde müsabaka alanına, odaların koridorlarına, soyunma odalarına ve çıkış tünellerine girme suçu (m. 16/1)
- r. Müsabaka için seyirci kabulüne başlanmasından müsabaka sonrası seyircilerin tamamen tahliyesine kadarki sürede yetkisiz biçimde müsabaka alanına, odaların koridorlarına, soyunma odalarına ve çıkış tünellerine girerek müsabaka güvenliğini ve seyrini bozma suçu (m. 16/2)
- s. Seyirden yasaklanan kişinin, yasak konusu eylemini gerçekleştirdiği müsabakanın tarafı ve taraftarı olduğu takımın karşılaşmasının başlama saatinde ve bundan bir saat sonra, yurtiçinde bulunduğu halde en yakın genel kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu (m. 18/9)

3.1.2.2. 6222 Sayılı Kanun’da Doğrudan Yollamada Bulunulan Suçlar

Kanun’da doğrudan yollamada bulunulan suçlar arasında çalışma konusunu en çok ilgilendiren suç, m. 18/2 kapsamındaki suçtur. 6222 sayılı Kanun’un 18/2 maddesi, seyirden yasaklanma hükümlerinin spor alanlarının dışında taraftar gruplarınca işlenen kasten yaralama, mala zarar verme ve hakaret veya tehdit içeren tezahürat suçları bakımından da uygulanacağını belirtmiştir.

Türk Dil Kurumu’na göre taraftar kelimesinden “sporcunun veya sporcuların temsil ettikleri renklere, kulübe veya bayrağa bağlı kimse. Yandaş kişi” anlaşılabacaktır.²⁶⁷ Taraftar grubu, bir takımın veya sporcunun birden çok taraftarının kendine has özellikleriyle ön plana çıkarak

²⁶⁷ TDK Sözlük, “Güncel Türkçe Sözlük”.

oluşturdukları gruptur.²⁶⁸ Ancak bu kavramlar Kanun'da ve Yönetmelik'te açıklanmamıştır. Bu durum bazı soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir. Örneğin aynı takım taraftarı iki kişi taraftar grubu sayılabilecek mi sorusu gündeme gelmektedir. Öğretide yer alan bir görüşe göre kanun koyucu, bu suçların bir grup tarafından icra edilmesinin suçun etki alanını genişleteceği düşüncesiyle hareket etmiştir. Bu sebeple bu suçların işlenmesi, TCK kapsamındaki örgütlü suçların işlenmesiyle paralellik arz etmektedir. Sonuç olarak bu suçun varlığı için de TCK m. 220 hükmüne uygun olarak en az üç kişinin bulunması koşulu aranmalıdır.²⁶⁹

Kanun'un 18/2 maddesi hükmü gereğince hakkında işlem yapılacak kişilerin söz konusu taraftar grubuna mensup olup olmadıkları değerlendirilmelidir. Bir kişi belirli bir gruba mensup olmasına karşın hiçbir olaya karışmamış olabilir veya olay anında o grup içerisinde bulunmayabilir. Ceza hukukundaki şahsılık ilkesi gereği kişilerin grupla bağlantıları, iştirak iradeleri değerlendirilmelidir. Şayet söz konusu fiillerle kişi arasında bağ kurulamıyorsa Kanun'un 18/2 maddesinden işlem yapılmamalıdır.²⁷⁰

Madde kapsamındaki suçun oluşabilmesi için spor alanı dışında toplanan taraftarların spor karşılaşması nedeniyle bir araya gelmiş olması gerekir. Eylemin müsabakadan önce, sonra veya müsabaka esnasında gerçekleşmesinin önemi yoktur. 6222 sayılı Kanun'un 18/2 maddesinde suçlar açıkça sayılmıştır. Kanun'da yapılan yollama, bu suçların nitelikli hallerini de kapsar. Ayrıca eylemin teşebbüs aşamasında kalması da seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanmasına engel teşkil etmez çünkü teşebbüs de suçun özel görünüş şeklidir. Kişinin fail, yardım eden veya azmettiren olmasının da seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanması açısından bir önemi yoktur. Suçlara iştirak edildiği takdirde şerikler hakkında da seyirden yasaklanma tedbiri uygulanacaktır.²⁷¹

Kanun koyucu, "spor alanı dışı" kavramını açıklamamıştır. Bu sebeple nerelerin spor alanlarının dışında kabul edileceği hususu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre²⁷² Kanun'un amacını açıklayan 1. maddesine ve 22. maddesinin gerekçesine baktığımızda "spor alanları dışı" ifadesi "spor müsabakasıyla ilgisi olmak kaydıyla, müsabaka anında, öncesinde ve

²⁶⁸ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 15.

²⁶⁹ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 89.

²⁷⁰ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 34.

²⁷¹ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 35.

²⁷² Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 16-17.

sonrasında, spor alanların çevresi dâhil, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplara halinde bulundukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarını” kapsamaktadır. Sayılan bu alanlarda taraftar gruplarınca işlenen kasten yaralama, mala zarar verme, tehdit veya hakaret içeren tezahürat eylemlerini işleyenler hakkında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanacaktır. Sayılan bu alanların dışında veya spor müsabakasıyla ilgisi olmayan bir zamanda bu eylemler taraftar gruplarınca işlenirse seyirden yasaklanma tedbiri uygulanmayacaktır.

Kanun’un 18. maddesinin gerekçesine baktığımızda ise ikinci fıkrayla alakalı olarak *“Madde hükmünün uygulanması açısından bu fıkra da belirtilen suçların spor alanlarının içerisinde, çevresinde veya herhangi başka bir yerde işlenmesinin bir önemi bulunmamaktadır.”* ifadesine yer verildiği görülmektedir. Gerekçenin bağlayıcılığı olmasa da uygulayıcılara yol göstermesi açısından öneme sahiptir. Ancak gerekçeye göre bir yorumlama yapılması halinde Kanun’un sistematığına aykırı biçimde çok geniş bir yorum yapılmış olacaktır. Örneğin bir takımın taraftarlarının bir arkadaşlarının evinde toplanıp maç izlerken hakaret içerikli tezahürat yapmaları dahi bu madde kapsamında suç oluşturacaktır. Bu denli geniş yorum yapılması Kanun’un amacına aykırıdır.²⁷³

Önemle belirtmek gerekir ki kanun koyucu tarafından belirsiz bırakılan bu alan, seyirden yasaklanma tedbirinin bir yaptırım ifade etmesinden ötürü Anayasa’nın 38. ve Türk Ceza Kanunu’nun 2. maddelerinde öngörülen belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.²⁷⁴

Müsabaka öncesi ve sonrası kavramlarının kapsamı konusunda da belirsizlikler yaşanmaktadır. Müsabaka öncesi ve sonrası dar bir şekilde yorumlanabilmektedir. Ancak müsabakanın etki alanının geniş olduğu, etkilerinin zamana yayıldığı durumlarda müsabakadan bir hafta öncesi veya bir ay sonrası da müsabaka öncesi sayılabilmektedir. Burada somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır.²⁷⁵ Doktrinde de hangi süre içerisinde olursa olsun spor müsabakasına ilişkin bir eylem söz konusuysa bu kapsama dahil edilebileceği ifade edilmektedir.²⁷⁶

6222 sayılı Kanun’da doğrudan yollamada bulunan diğer suçlar şunlardır:

²⁷³ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 89.

²⁷⁴ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 36.

²⁷⁵ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 89.

²⁷⁶ Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, 76.

Bulundurulması suç olan silahları müsabaka, antrenman, seyir, özel seyir alanlarıyla takım veya taraftarın toplu olarak seyahat ettiği araçlara sokan kişi hakkında 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un ek 1 inci maddesi hükümlerine göre ceza belirlenecektir. (m. 13/1)

Spor alanlarında kasten yaralama suçu işlendiği takdirde şikâyet şartı aranmaksızın 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86, 87, 88'nci maddelerine göre ceza tayin edilecek, verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır. (m. 17/1)

Spor alanlarında mala zarar verme suçu işlendiği takdirde şikâyet şartı aranmaksızın 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun m. 151 hükümlerine göre ceza tayin edilecek ve verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır. (m. 17/1)

Kanun'un 17. maddesinin ilk fıkrasına göre spor alanları ile bu alanlarda bulunan eşyalar kamu malı sayılacaktır. Bu nedenle failler hakkında mala zarar verme suçunun nitelikli hallerinden TCK 152/1-a maddesi uyarınca cezaya hükmedilecektir. Bu suçun yakma suretiyle veya yakıcı veya patlayıcı madde kullanmak suretiyle işlenmesi halinde ise TCK'nın m. 152/2-a hükmü uygulanacaktır.

3.1.2.3. 6222 Sayılı Kanun'da Dolaylı Yollamada Bulunulan Suçlar

6222 sayılı Kanun'da yollamada bulunulan suçları doğrudan ve dolaylı olarak yollamada bulunulan suçlar olarak iki gruba ayırmamız mümkündür. Önceki başlıkta incelenen doğrudan yollamada bulunulan suçların neler olduğu ve bu suçlar kapsamında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanıp uygulanmayacağı noktasında ihtilaf bulunmamaktadır. Ancak Kanun'un doğrudan değil dolaylı yollamada bulunduğu suçlar bakımından seyirden yasaklama tedbirinin uygulanıp uygulanamayacağı tartışma konusudur. Kanun'un dolaylı yollamada bulunduğu suçlar ifadesinden Kanun'un “fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde” ifadesiyle muhtelif suçlara atıf yaptığı hükümler anlaşılmaktadır.²⁷⁷

Doktrinde yer alan bazı görüşlere göre Kanun'un dolaylı olarak yollamada bulunduğu suçlarda da seyirden yasaklanma tedbirine başvurulabilir.²⁷⁸ Bu görüşü savunan yazarlara göre,

²⁷⁷ Kanun'un 13. maddesinde düzenlenen “*Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması*” suçu ile 14. maddesinde düzenlenen “*Tehdit veya Hakaret İçeren Tezahürat*” suçları örnek gösterilebilir.

²⁷⁸ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 179.; Aynı yönde görüş için bkz: Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 126.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 50.

şüpheli veya sanık hakkında daha ağır bir cezayı gerektiren suçtan işlem yapılırken kişinin seyirden yasaklanmamasına rağmen daha az cezayı gerektiren suçtan işlem yapılırken seyirden yasaklanması düşüncesi hakkaniyete aykırıdır.²⁷⁹ Madde düzenlemesinin doğal sonucu olarak örneğin bir kişi spor müsabakalarında cinsel taciz suçunu işlerse seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacaktır. Ancak kişi aynı spor müsabakasına biletsiz bir şekilde girerse seyirden yasaklanacaktır. Bu durum zaman zaman; daha ağır suçlarda tedbirin uygulanmaması, daha hafif suçlarda tedbirin uygulanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bizim de katıldığımız karşıt görüşe göre ise seyirden yasaklanma koruma tedbiri yalnızca 6222 sayılı Kanun'da sayılan ve bu kanunla yapılan atıfla TCK kapsamında bulunan kasten yaralama ve mala zarar verme suçları açısından uygulanabilir.²⁸⁰ Kanun'da sayılmamış ve doğrudan veya dolaylı hiçbir şekilde yollamada bulunulmamış bir suç hakkında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamaz. Bu hususta Kanun hükmü açıktır.

Kanun'un dolaylı olarak yollamada bulunduğu ilgili maddelerinde yer alan "*fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde*" ibaresi bu hükümlerin yardımcı norm niteliğinde olduğunu göstermektedir.²⁸¹ Yollamada bulunulan diğer kanunlarda düzenlenen maddeler ise asli norm kapsamındadır. Asli-tali norm ilkesinin doğal sonucu olarak asli normların uygulanmadığı hallerde tali (yardımcı) normların uygulanması gerekmektedir. Şayet asli normun uygulanma olasılığı varsa artık tali (yardımcı) normun uygulanması mümkün değildir. Bu nedenle failin fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturduğu hallerde yardımcı norm niteliğindeki 6222 sayılı Kanun hükümleri ve haliyle seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacaktır.

6222 sayılı Kanunda dolaylı yollamada bulunulan suçları saymak mümkün değildir. Bu suçlar suç teşkil eden olaya, somut duruma ve içtima kurallarına göre daha ağır cezayı gerektiren suç veya suçlar belirlenerek tespit edilecektir.²⁸² 6222 sayılı Kanun m. 22/1 yollamasıyla suç işlemeye tahrik suçu (TCK m. 214) veya Kanun'un m. 14 yollamasıyla hakaret suçu (TCK m. 125) örnek verilebilir.

Örneğin 6222 sayılı Kanun'un 13. maddesi, spor alanlarında yasak olmayan bir maddeyi kullanarak müsabaka veya antrenman düzeninin bozulmasına sebebiyet veren kişilerin "*filleri*

²⁷⁹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 181.

²⁸⁰ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 5.

²⁸¹ Mahmut Kaplan, "Ceza Hukukunda Özel Genel Norm İlişkisinin Tespiti". *Ceza Hukuku Dergisi* 18/53 (2023), 492.

²⁸² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 128.

daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturmadığı takdirde” para cezasıyla cezalandırılacağını belirtmiştir. Bir futbol maçında sahaya çakmak fırlatarak müsabaka düzenini bozan ve aynı zamanda yardımcı hakemin başından yaralanmasına sebebiyet veren kişinin eylemi TCK kapsamında kasten yaralama suçunu oluşturduğu için artık 6222 sayılı Kanun kapsamında cezalandırılmayacaktır. TCK kapsamındaki kasten yaralama suçundan cezalandırılacaktır.

3.1.3. Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmaya İlişkin Usul ve Esaslar

Seyirden yasaklanmayı gerektiren suçlar başlığı altında ele aldığımız suçların işlendiği yönünde bir şüphe bulunması ve soruşturma başlatılması halinde ivedilikle seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanır. 6222 sayılı Kanun’un 18. maddesinin 3, 4 ve 5. fıkralarına baktığımızda seyirden yasaklanma koruma tedbirinin soruşturma ve kovuşturma sürecinde uygulanacağı ortadadır.²⁸³

Cumhuriyet savcısının değerlendirme yaparak seyirden yasaklanma koruma tedbirine karar verme noktasında bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Şartları gerçekleştiyse seyirden yasaklanma koruma tedbirini uygulamalıdır.²⁸⁴ Bu sebeple Kanunun 18/3 maddesinde de ifade edildiği gibi soruşturma başladığı takdirde seyirden yasaklanma tedbiri derhal uygulanacaktır.²⁸⁵ Bu sebeple soruşturmayı başlatacak basit şüphe, seyirden yasaklama koruma tedbiri açısından da yeterlidir diyebiliriz.²⁸⁶

Kişi hakkında soruşturma açıldığında seyirden yasaklanma koruma tedbirinin derhal uygulanacağını ifade etsek de 6222 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği yıllarda bu konuda bazı sıkıntılar yaşanmıştır. 6222 sayılı Kanun’un ilk zamanlarında yürütülen 3 Temmuz Şike Soruşturması sürecinde savcılık, şüpheliler hakkında derhal koruma tedbiri olarak seyirden

²⁸³ CMK m. 2/1-e’ye göre soruşturma, “yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi”; m. 2/1-f’ye göre kovuşturma, “iddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi” ifade etmektedir.

²⁸⁴ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 42-43.

²⁸⁵ Madde 18/3: “Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.”

²⁸⁶ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 24.

yasaklanma tedbirini uygulaması gerekirken iddianame hazırlanıp mahkemeye sunulduktan sonra bu tedbir uygulanmaya başlamıştır. Yaklaşık 5 aylık sürede tedbir uygulanmamıştır.²⁸⁷

Bir kişi hakkında 6222 sayılı Kanunda tanımlanmış veya yollamada bulunulmuş suçlarla alakalı soruşturma başladığı anda nöbetçi savcı veya Cumhuriyet Başsavcısı tarafından görevlendirilen savcının talimatı ile genel kolluk birimi işlemlere başlar. Gerekli işlemlerin ardından genel kolluk görevlileri tarafından resen seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanır ve bir form düzenlenir. Bu form, Emniyet Genel Müdürlüğü çatısı altında tutulan ve seyirden yasaklanan kişilerin takibini sağlayan elektronik bilgi bankasına kaydedilmek üzere il spor güvenlik birimine yollanır. Bilgi bankasına federasyonların, kulüplerin erişimi vardır. Şayet yasaklı kişinin taraftarı olduğu takımın yurtdışında bir müsabakası varsa bu kişiye ait bilgiler ilgili ülkenin yetkili mercilerine de müsabaka öncesinde bildirilir.²⁸⁸

Koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanmanın uygulanabilmesi için öncelikle bir suç isnadı olup kişi hakkında bir soruşturma başlamış olmalıdır. Bu şartlar sağlandığı takdirde ancak bir savcı veya hâkim kararıyla seyirden yasaklanmaya hükmedilebilir. Ancak burada klasik anlamda koruma tedbirlerinin aksine bir gecikmesinde sakınca bulunma şartı aranmamıştır. Kanunun sistematığına bakıldığında soruşturmanın başlaması halinde gecikmede sakınca daima var kabul edilmiştir.²⁸⁹ Ancak öğretilde yer alan bir görüşe göre Cumhuriyet savcısına bu koruma tedbirini kaldırma yetkisi verilmiş olması, bu tedbire karar vermeye de savcının yetkili olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır. CMK m. 103 düzenlemesinde olduğu gibi tutuklamaya Sulh Ceza Hâkimi karar verdiği halde savcı tarafından soruşturma evresinde tutuklama resen kaldırılabilir. Aynı doğrultuda seyirden yasaklanma koruma tedbirine de soruşturma evresinde Sulh Ceza Hâkimi, gecikmede sakınca görülen hallerde savcının karar vereceği yönünde bir düzenleme yapılmalıdır.²⁹⁰

Koruma tedbiri olarak seyirden yasaklamanın kanun gereği mi yoksa savcı kararı ile mi uygulanacağı konusu tartışmalıdır. Bir görüşe göre koruma tedbiri olarak seyirden yasaklama için herhangi bir karara ihtiyaç duyulmamaktadır.²⁹¹ Kişi hakkında soruşturma başladığı takdirde kanun hükmüne göre kendiliğinden bu tedbir uygulanacaktır. Fakat soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından kaldırılması

²⁸⁷ Köse, "Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar", 2.

²⁸⁸ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 52.

²⁸⁹ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 42.

²⁹⁰ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 93.

²⁹¹ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 129.; Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 124.

mümkündür. Bu görüşe paralel biçimde Anayasa Mahkemesi de seyirden yasaklanma koruma tedbirinin “hakkında soruşturma başlatılmış olması durumunda hiçbir karar gerek olmaksızın Kanun gereği derhal uygulamaya konulan özgün ve önleyici bir koruma tedbiri” olduğunu ifade etmiştir.²⁹² Karşıt görüşe göre ise bu tedbiri uygulamak için bir savcı kararı gerekmektedir.²⁹³ Aksi halde herhangi bir savcı emri olmadan kanun gereği başlaması kabul edilirse bu yetki polise, jandarmaya veya özel güvenliğe devredilmiş demektir. Bu da koruma tedbirlerinin temel prensipleri ile örtüşmemektedir. Temel hak ve özgürlükleri tehdit eden bir durum yaratacaktır.²⁹⁴ Ayrıca Anayasa m. 13 hükmü uyarınca “*temel hak ve özgürlüklere ancak kanunla müdahale edilebilir.*” Bunun doğal sonucu olarak temel hak ve özgürlükleri sınırlayan seyirden yasaklanma koruma tedbiri için karara ihtiyaç vardır. Herhangi bir karara gerek duyulmadığının kabulü, Anayasa’ya da aykırılık teşkil edecektir.²⁹⁵ Kanaatimizce seyirden yasaklanmanın uygulanması için karara ihtiyaç duyulmamalıdır. Nitekim Kanun’un m. 18/3. hükmü “seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur.” İfadesiyle karara ihtiyaç duyulmadan resen bu kararın uygulanacağını belirtmiştir. Bu durum açıkça Kanun hükmüyle belirlendiğinden ve uygulayıcılara takdir hakkı verilmediğinden kararın resen uygulanmasının Anayasa m. 13 hükmüne aykırı olduğu da söylenemez.

Her ne kadar genel kolluğun koruma tedbir kararı verme yetkisi bulunmasa da seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulamada resen kolluk tarafından uygulanan bir koruma tedbiridir. Cumhuriyet savcısının aksi yönde bir talimatı olmadığı takdirde süreci genel kolluk başlatmaktadır. Hatta bu sebeple seyirden yasaklanma koruma tedbiri, uygulamada "emniyet tarafından verilen seyirden yasaklama" olarak adlandırılmaktadır.²⁹⁶ Kanun ilk çıktığında bu husustaki belirsizlik giderilememiştir. Bu sebeple Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından Emniyet Genel Müdürlüğü’ne bu konu ile alakalı bir görüş yazısı sunulmuştur. 14 Kasım 2011 tarihli “Spor Müsabakalarını Seyirden Yasaklama Tedbiri” başlıklı yazıda 6222 sayılı Kanun uyarınca koruma tedbiri niteliğindeki seyirden yasaklanmanın

²⁹² AYM, E.2015/19, K.2015/17, T.18.02.2015, RG 10.07.2015, No:29412

²⁹³ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 23.

²⁹⁴ Bahri Öztürk, "6222 Sayılı Kanun'a Göre Seyirden Yasaklanma Koruma Tedbirine Kim Karar Verebilir?", *Fasikül Hukuk Dergisi* 3/22 (Eylül 2011), 9.

²⁹⁵ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 91.

²⁹⁶ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 93.

emredici hüküm niteliğinde olduğu, bu sebeple kolluğun talimat almadan doğrudan bu tedbiri uygulayabileceği ifade edilmiştir.²⁹⁷

Uygulamada genelde şüpheliyi özel veya genel kolluk görevlisi tespit eder. Görevli, spor bürodan birini çağırır. Maçlarda spor bürodan görevli polis memurları orada bulunur. Bu görevli memur eylemin 6222 sayılı Kanun kapsamına girip girmediğinin ön tespitini yapar. Şayet Kanun kapsamına girdiği kanısı oluşursa spor savcısına durumu bildirir. Aldığı sözlü emirle faili karakol polisine teslim eder. Karakol polisi gerekli işlemleri yaparak durumu tekrar spor büroya bildirir. Spor büro ise olayı “Spor Olayları Projesi (Polnet 4)” sistemine kimlik numarası ile beraber kaydeder. Şüphelinin beyanına göre tuttuğu takım ve müsabakada taraf olan takım da sisteme kaydedilir. Ancak kişi hangi tribünde yakalandıysa o takımın taraftarı olduğu karinesi de dikkate alınır.²⁹⁸

Seyirden yasaklanma koruma tedbiri ile alakalı bir başka tartışmalı husus, uygulama alanının kapsamıdır. 6222 sayılı Kanun’un seyirden yasaklanma koruma tedbirini düzenleyen 18/3 maddesi “spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur.” ifadesiyle seyirden yasaklanma tedbirinin uygulama alanını yalnızca spor müsabakalarını izleme şeklinde daraltmıştır. Ancak seyirden yasaklanmanın ifadesinin antrenmanları izlemeyi de kapsadığı aynı maddenin ilk fıkrasında ifade edilmiştir. Kanun koyucunun bıraktığı bu boşluğu seyirden yasaklanma tedbirinin amacından yola çıkarak doldurmak mümkündür. Nitekim “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” m. 22’nin başlığında da “Müsabakaları seyirden yasaklanma” ifadesi yer aldığı halde madde metninde antrenmanları da kapsama dahil etmiştir. Bu sebeple seyirden yasaklanma koruma tedbirinin antrenmanları da izlemeyi kapsayacağı söylenebilir. Ancak burada belirtmemiz gereken husus bu şekilde bir yorumun ceza muhakemesinin ilkelerine aykırı olmasıdır. Ceza muhakemesinde geniş yorum yapılabilse de kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlayacak düzenlemelerin bu şekilde kıyasa varacak şekilde yorumlanması mümkün değildir. Seyirden yasaklanma koruma tedbiri de kişi hak ve özgürlüğünü kısıtlayan bir hukuki

²⁹⁷ Celalettin Karanfil, "6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları", *Av. Kısmet Erkiner Armağanı: Spor Hukuku Yazıları*. (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014), 74-75.

²⁹⁸ Karanfil, "6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları", 77.

kurumdur. Tüm bu sebeplerle bu konunun yasada yapılacak bir değişiklikle çözülmesi gerekmektedir.²⁹⁹

Kovuşturma aşamasında eğer daha önce seyirden yasaklama tedbiri uygulanmadıysa mahkemece tedbirin konulmasına karar verilebilir. Aynı şekilde bu tedbir soruşturma aşamasında savcı tarafından kaldırılmış da olabilir. Bu durumda da mahkeme gerekli görürse kovuşturma aşamasında sanık hakkında seyirden yasaklanma koruma tedbirine hükmedebilir.³⁰⁰

Hakkında koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanma uygulanan kişi tedbir süresince yöneticilik, hakemlik, temsilcilik veya gözlemcilik yapabilir. 6222 sayılı Kanun'un 18/10 maddesinde düzenlenen bu hak yoksunlukları, suçu sabit görülen kişilerin mahkûmiyeti neticesinde uygulanan güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma açısından uygulanacaktır.

3.1.4. Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmanın Sona Ermesi

3.1.4.1. Genel Olarak

Hâkim veya Cumhuriyet savcısı soruşturma veya kovuşturma sürecinde tedbirin kaldırılmasına karar verebilir. Ancak 6222 Kanun'da hâkim veya savcının hangi durumlarda bu koruma tedbirini kaldıracağına ilişkin ayrıntılı bir düzenleme bulunmamaktadır. Cumhuriyet savcısı veya hâkim takdir yetkisini kullanabilir. Ancak hâkim veya savcı bu yetkiyi kullanırken somut olayın özelliklerine bakarak delil durumunu, failin tekrar suç işleme ihtimalini³⁰¹, failin savunma ve mazeretini, failin kastının yoğunluk derecesini inceleyerek ona göre bir karara hükmetmelidir. Ayrıca Türkiye'de uzun süren yargı süreçleri, henüz suçu ve cezası kesinleşmemiş, ilerde suçsuz çıkma ihtimali bulunan kişilerin uzun yıllar seyirden men edilmelerine sebep olabilmektedir. Bu sebeple somut olayın özelliklerine göre bu hususun da

²⁹⁹ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 40.; Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 34-35.

³⁰⁰ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 53.

³⁰¹ Y. 19. CD T. 22.11.2017, E. 2016/7978, K. 2017/9812: "Yetkili veya itiraz mercilerince istem üzerine veya resen spor müsabakalarını seyirden yasaklanma koruma tedbirinin kaldırılmasına karar verilirken dikkat edilmesi gereken husus, soruşturma açılmasının ortaya koyduğu haklı bir gerekçeyle uygulanan bu koruma tedbirine muhatap olan kişinin yeniden 6222 sayılı Kanun'da tanımlanan veya anılan Kanun'un yollamada bulunduğu diğer kanunlarda belirtilen suçlardan birini işleyip topluma yönelik zarar verme tehlikesinin bulunup bulunmadığını takdir etmektir." Karar, 17 Mayıs 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

yargı makamlarınca değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca belirtmemiz gerekir ki Cumhuriyet savcısı veya hâkimin seyirden yasaklama koruma tedbirini kaldırdıktan sonra tekrar bu tedbire hükmetmesinde bir engel yoktur.³⁰²

Seyirden yasaklanma koruma tedbirinin kaldırılması soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında hâkimin takdirindedir. Savcı veya hâkim resen veya istem üzerine bu tedbiri kaldırabilir. Bunun yanı sıra şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi, sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi halinde herhangi bir karara ihtiyaç duyulmaksızın bu tedbir derhal kaldırılır.

Anayasa Mahkemesi de hem resen hem de itiraz üzerine tedbirin kaldırılmasının mümkün olduğuna karar vermiştir. Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararında bu koruma tedbirinin uygulanması için bir soruşturmanın varlığı gerektiği, bu sebeple soruşturma veya kovuşturmada geçerli itiraz usulünün kullanılabilmesi ifade edilmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre itiraz kanun yolunu düzenleyen CMK m. 267 ve devamındaki maddeleri seyirden yasaklanma koruma tedbiri hususunda uygulanacaktır.³⁰³ Yargıtay da bu durumda CMK kapsamında geçerli bir soruşturma olduğu için CMK kapsamındaki itiraz usulünün uygulanabileceğine hükmetmiştir.³⁰⁴

Ancak öğretide yer alan bazı görüşlere göre itiraz edilebilecek kararları düzenleyen CMK m. 267 uyarınca *“hâkim kararları ile kanunun gösterdiği hallerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilecektir.”* Bu sebeple madde hükmünde Cumhuriyet savcısının verdiği kararlara karşı itiraz yoluna gidilemeyeceği sonucu çıkmaktadır. Uygulamaya baktığımızda söz konusu koruma tedbiri kararı soruşturma başladığında resen verilen, hatta genel kolluk tarafından resen uygulanan bir karardır. Bu sebeple Cumhuriyet savcısı tarafından verilen seyirden yasaklanma koruma tedbiri kararlarına karşı CMK kapsamındaki itiraz prosedürü uygulanamayacaktır. Bunun doğal sonucu olarak soruşturma evresinde verilen seyirden yasaklanma kararına karşı savcılığa yapılan itiraz neticesinde savcılık tarafından itiraz reddedilirse gidilecek bir kanun yolu yoktur.³⁰⁵ Bu hususun çözümü için Kanun'da, soruşturma

³⁰² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 130.

³⁰³ AYM, E. 2015/19, K. 2015/17, T. 18.02.2015, Resmî Gazete: 10.07.2015, No: 29412. Karar, 2 Temmuz 2024 tarihinde <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

³⁰⁴ Y. 19. CD, E. 2017/5895, K. 2018/4886, T. 24.04.2018. Karar 20 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

³⁰⁵ Karanfil, "6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları", 80.

aşamasında seyirden yasaklanma koruma tedbiri kararı verme yetkisi kanunla sulh ceza hâkimliğine verildiği takdirde çözülebilecektir.³⁰⁶

Kovuşturma evresinde seyirden yasaklanma koruma tedbirinin mahkeme kararı ile kaldırılması mümkündür. Ancak tedbir uygulanan kişinin talebi üzerine mahkeme tedbiri kaldırmazsa, tedbirin kaldırılması talebini reddederse nasıl bir itiraz yolu izleneceği konusu tartışmalıdır. Bir görüşe göre CMK m. 267 uyarınca “*mahkeme kararlarına karşı ancak kanunun öngördüğü hallerde itiraz yoluna başvurulabilir.*” 6222 sayılı Kanun’a baktığımızda ise mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulabileceğine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple söz konusu görüşe göre soruşturma aşamasında verilen ret kararlarıyla paralel biçimde kovuşturma aşamasında verilen ret kararlarına karşı da itiraz yoluna başvurulamaz.³⁰⁷ Ancak bu görüşe katılmamız mümkün değildir. 6222 sayılı Kanun’da hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu uygulanmalıdır. Bu sebeple mahkeme kararlarına karşı itiraz usulünü içeren CMK maddeleri seyirden yasaklanma tedbirine itiraz halinde de uygulanmalıdır. Nitekim uygulama bu yöndedir.

Sona erme çeşitlerine geçmeden önce belirtmeliyiz ki seyirden yasaklanma koruma tedbiri nasıl sona ererse ersin, koruma tedbirinin kaldırılmasına karar veren makam (Cumhuriyet savcısı veya mahkeme) kararı derhal işlemleri yapan kolluk bildirimine bildirmeli ve bu bilgilerin elektronik bilgi bankasına işlenmesini sağlamalıdır. Bu hususa dikkat edilmemesi verilen kararı uygulanamaz hale getirecek ve koruma tedbiri sona eren kişilerin mağduriyetine neden olacaktır.³⁰⁸

Çalışmanın bu bölümü üç başlık altında ele alınmaktadır. İlk olarak seyirden yasaklanma koruma tedbirine itiraz üzerine tedbirin sona ermesi, ikinci olarak soruşturma neticesinde verilen kovuşturma yapılmasına yer olmadığı kararı ile tedbirin sona ermesi ve son olarak da kovuşturma neticesinde sanık hakkında beraat veya düşme kararları ile tedbirin sona ermesi ele alınmaktadır. Hükümden sonra devam eden veya hükümle uygulamaya konulan seyirden yasaklanma tedbirinin, güvenlik tedbiri niteliğinde olması nedeniyle seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri başlığında ele alınması yerinde olacaktır.

³⁰⁶ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 94-95.

³⁰⁷ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 95.

³⁰⁸ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 58.

3.1.4.2. İtiraz Neticesinde Sona Ermesi

Seyirden yasaklanma koruma tedbiri mutlaka soruşturma veya kovuşturma evresinin sonuna kadar devam edecek diye bir kaide yoktur. Seyirden yasaklanan kişi ister soruşturma ister kovuşturma evresinde olsun her zaman seyirden yasaklanma koruma tedbirine itiraz edebilir. Ancak soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki itiraz süresi, usulü ve itiraz mercileri farklıdır. Bu sebeple bu başlık altında soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki itiraz usulü ayrı ayrı değerlendirilecektir.

Soruşturmanın her aşamasında şüpheli, Cumhuriyet savcısından bu tedbirin kaldırılmasını talep edebilir. Savcı, şüphelinin söz konusu tedbire dayanak oluşturan suçu veya benzer suçları işleyip işlemeyeceği hususunu değerlendirerek kararını verir. Tedbirin kaldırılması talebini kabul ederse seyirden yasaklanma tedbiri derhal kaldırılır. Cumhuriyet savcısı talebi reddederse şüpheli, bu ret kararının kendisine veya vekiline tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde itiraz edebilir. İtiraz mercii kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir.³⁰⁹

Sulh Ceza Hâkimliği kişinin iyi halini, geçmişini ve sosyal durumunu değerlendirerek bir karar verecektir. Eğer seyirden yasaklanma koruma tedbirinin haksız olduğunu düşünüyorsa itirazın kabulüne, koruma tedbirinin devamının uygun olduğunu düşünüyorsa itirazın reddine karar verecektir. Bu karar Cumhuriyet savcılığına gönderilerek savcılık vasıtasıyla şüpheliye, varsa kanuni temsilcisine veya vekiline bildirilir. İtirazın kabulü kararına karşı savcı, itirazın reddi kararına karşı seyirden yasaklı kişi veya kanuni temsilcisi, vekili iki hafta içerisinde tekrar itiraz edebilir. İki haftalık süre tefhim ve tebliğ tarihinden itibaren başlar. İtiraz, karara hükmeden sulh ceza hâkimliğine dilekçe yoluyla veya zabıt katibine beyanda bulunularak yapılır. İtiraz usulü Ceza Muhakemesi Kanunu 268. madde hükümlerine tabidir.³¹⁰

Kararı veren Sulh Ceza Hâkimliği itirazı kabul edecek olursa kararını düzeltme yoluna gider. İtirazı reddedecek olursa en geç üç gün içinde yetkili mercie gönderir. İtirazı incelemeye yetkili mercii CMK 268/3-a hükmü gereği o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimlik; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimlik; ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza

³⁰⁹ CMK m. 173; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 54.

³¹⁰ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 54.

hâkimliği, ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir. İtiraz mercii olan sulh ceza hâkimliği kararını duruşma yapmadan en kısa sürede vermelidir. Daha önce de ifade ettiğimiz üzere itiraz mercii, kişinin topluma zarar verme ihtimalini, benzer spor suçlarını işleme ihtimalini ve itirazın reddine veya kabulüne yönelik kararın hukuka uygunluğunu inceleyerek nihai kararını verir. Bu karar kesindir ve kararın akabinde dosya Cumhuriyet savcılığına gönderilerek ilgililere bildirilir.³¹¹

Kovuşturmanın her aşamasında sanık, kovuşturmayı yürüten mahkemeden seyirden yasaklanma kararının kaldırılmasını talep edebilir. Kararı verecek görevli mahkeme esasen asliye ceza mahkemeleridir. Bu husus 6222 sayılı Kanunun 23/1 maddesinde belirtilmiştir.³¹² Asliye ceza mahkemesi sanığın sosyal durumunu, suç işleme potansiyelini ve tedbirin gerekliliğini değerlendirir ve bir karar verir.³¹³

Karar neticesinde seyirden yasaklı kişinin talebi kabul edilirse seyirden yasaklanma koruma tedbiri derhal kalkar. Mahkeme talebi reddederse yasaklı kişi, kabul ederse savcı; kararın öğrenilmesinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye dilekçe vererek veya zabıt katibine beyanda bulunarak itiraz edebilir. İtirazı inceleyen asliye ceza mahkemesi itirazı kabul ederse kararını düzeltir ancak itirazı reddederse en geç üç gün içinde itirazı itiraz merciiine gönderir. İtiraz mercii kararı veren asliye ceza mahkemesinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesidir. Ağır ceza mahkemesi itirazla alakalı kararı duruşma yapmadan alır ve kararı kesindir. Karar neticesinde dosya tekrar asliye ceza mahkemesine gönderilir ve asliye ceza mahkemesince karar taraflara tebliğ edilir.³¹⁴

3.1.4.3. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Kararla Sona Ermesi

Hakkında seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanan şüpheli hakkında soruşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilirse koruma tedbiri ve kolluğa başvuru yükümlülüğü derhal kaldırılır. Ancak önödeme nedeniyle kovuşturma yapılamadığı durumlarda verilen kovuşturmaya yer olmadığı (KYOK) kararları bu kapsamda değildir.³¹⁵

³¹¹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 55.

³¹² 6222 sayılı Kanunun 23/1 maddesi: “Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye ceza mahkemeleri yetkilidir.”

³¹³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 55.

³¹⁴ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 56.

³¹⁵ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/5,6.

CMK 171. ve 172. maddelerinde düzenleme alanı bulan kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar (KYOK) soruşturma neticesinde kamu davası açmanın gerekli görülmediği hallerde verilir. Halk arasında daha çok “takipsizlik” olarak adlandırılan bu kararın verilebilmesi için 5271 sayılı CMK bazı ihtimaller belirtmiştir. Bunları üçe ayırmamız mümkündür. Kişi hakkında KYOK verilebilmesi için bu üç durumdan birinin gerçekleşmesi yeterlidir.

İlk olarak şüpheli hakkında cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık³¹⁶ hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da şahsî cezasızlık³¹⁷ sebebinin varlığı halinde Cumhuriyet savcısı kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verebilmektedir. Kanun lafzına baktığımızda bu durumda savcıya bir takdir yetkisi tanındığı görülmektedir.³¹⁸

İkinci durum “kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi” hali, yani sanığın beraat etme ihtimalinin mahkûm olma ihtimalinden kuvvetli olması halidir. Üçüncü olarak ise “kovuşturma olanağının bulunmaması” halidir. İkinci ve üçüncü olarak gösterdiğimiz bu durumların varlığı halinde savcıya bir takdir yetkisi tanınmamıştır. İki durumdan herhangi birinin varlığı halinde savcı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararını (KYOK) verecektir.³¹⁹

Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın içeriğinde itiraz hakkı mercii ve süresi bildirilmelidir. Müşteki veya suçtan zarar gören, kararın kendisine tebliğinden itibaren başlamak üzere iki hafta içerisinde itiraz edebilir. İtiraz mercii KYOK veren savcılığın yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin olduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir.³²⁰

İlgili kişi hakkında verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar itiraz üzerine itirazın reddi ile veya itiraz edilmeksizin kesinleşebilir. Karar kesinleştikten sonra aynı fiilden dolayı artık kamu davası açılamaz. Ancak kamu davasını açmaya yetecek derecede güçlü yeni delillerin ortaya çıkması hali bu durumun istisnasıdır.³²¹

³¹⁶ Etkin pişmanlık, yalnızca suç tamamlandıktan sonra belirli suçlar açısından cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılması sonucunu doğuran şahsi sebeptir. Örneğin rüşvet suçu (TCK m. 254), kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu (TCK m. 110) bu kapsamdadır. Burcu Baytemir Kontacı vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku*, ed. Cumhur Şahin - Neslihan Göktürk, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 85.

³¹⁷ Şahsi cezasızlık, suç işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşsa da Cumhuriyet savcısına veya mahkemeye kamu davası açmama ya da açılmış davada ceza vermeme imkânı veren şahsi sebeptir. Örneğin yağma hariç malvarlığına karşı işlenen suçların haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşler arasında işlenmesi durumu bir şahsi cezasızlık sebebidir. Baytemir Kontacı vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 85.

³¹⁸ Veli Özer Özbek vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 371.

³¹⁹ Özbek vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler*, 377.

³²⁰ Özbek vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler*, 380.

³²¹ Elmas, *Ceza Avukatı El Kitabı*, 214.

Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın verilmesiyle beraber bu karar derhal kolluğa bildirilmeli ve elektronik bilgi bankasına işlenmelidir. Öğretide yer alan görüşe göre kolluğa bildirilmesi ve seyirden yasaklanma tedbirinin kaldırılması için kararın kesinleşmesi beklenmemelidir.³²²

3.1.4.4. Beraat veya Düşme Kararı ile Sona Ermesi

Hakkında seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanan sanık hakkında yargılama neticesinde beraat veya düşme kararı verilirse seyirden yasaklanma koruma tedbiri ve genel kolluk birimine başvuru yükümlülüğü derhal kaldırılır. Önödeme nedeniyle verilen düşme kararları bu kapsamda değildir.³²³

Önödemenin yerine getirilmesi, soruşturma ve kovuşturmayı sona erdiren bir nedendir. Esasen önödeme müessesesi soruşturma aşamasında uygulanması gereken bir hukuki çaredir. Zira önödemenin denenmemiş olması iddianamenin iadesi sebebidir.

Ancak yargılama aşamasında önödeme söz konusu olabilmektedir. Cumhuriyet savcısınca iddianame düzenlenmeksizin doğrudan mahkemeye intikal eden işlerde veya suçun önödeme kapsamında olduğunun savcı veya mahkeme tarafından fark edilmediği durumlarda yargılama aşamasında önödeme söz konusu olabilir. Fiilin yargılama aşamasına geçildikten sonra önödeme kapsamına alınması durumunda da kovuşturma aşamasında önödeme söz konusudur. Böyle durumlarda mahkeme tarafından önödeme işlemleri yerine getirilir ve önödemenin yapılması halinde düşme kararı verilir.³²⁴ Bu şekilde verilen düşme kararı neticesinde seyirden yasaklanma tedbiri kaldırılmayacak, önödemenin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıl daha uygulanmasına devam edilecektir.

Önödemenin yerine getirilmesi dışında bir sebeple verilen beraat ve düşme kararları, seyirden yasaklanma koruma tedbirinin kaldırılması için derhal kolluğa bildirilmeli ve elektronik bilgi bankasına işlenmelidir.

6222 sayılı Kanun'da Cumhuriyet savcısı tarafından uzlaşma sebebiyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi halinde nasıl bir yol izleneceği belirlenmemiştir. Güncel durumda böyle bir düzenleme olmadığı için uzlaşma nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi halinde seyirden yasaklanma tedbiri sona ermelidir. Ancak yapılacak bir düzenleme

³²² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 131.

³²³ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/5,6.

³²⁴ Şahin - Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 81.

ile bu yasal eksiklik giderilmeli, uzlaşma nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilirse uzlaşma tutanağının onaylanmasından itibaren 1 yıllık süreyle fail seyirden yasaklanmalıdır.³²⁵

3.2. Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanma

3.2.1. Tanımı ve Hukuki Niteliği

Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine ilişkin açıklamalardan önce güvenlik tedbiri kavramını ve hukuki niteliğini ele almamız gerekmektedir.

Güvenlik tedbirleri Anayasa Mahkemesi tarafından suç karşılığı olan ve suçludaki tehlikelilik hali ile orantılı bir biçimde hükmedilen, suça ve suçluya karşı toplumun savunmasına yönelmiş bulunan yaptırımlar olarak tanımlanmıştır.³²⁶ Güvenlik tedbirleri, toplum için tehlike oluşturan bir suç işlendikten sonra hâkim tarafından hükmedilen yaptırımlardır. Yaptırımların bir türü olan güvenlik tedbirleri aynı zamanda toplumsal savunma vasıtalarıdır.³²⁷

Yaptırım, hukuk kurallarına uygun davranılmaması neticesinde başvurulacak hukuki yoldur. Yaptırımın ilk amacı öncelikle haksızlığı gerçekleştirenin mağdur ettiği kişilerin mağduriyetini gidermektir. Diğer amacı ise yaptırım uygulanan kişiye etki etmek, kişinin tekrardan topluma yararlı bir insan olabilmesini sağlayabilmektir.³²⁸ Yaptırımlar, suç işleme düşüncesi bulunan kişileri caydırma amacını da taşımaktadır.

Yaptırımlar ceza ve güvenlik tedbirleri olarak ikiye ayrılır.³²⁹ Ancak doktrinde yer alan bir görüşe göre günümüzde cezalar ve güvenlik tedbirlerinin yanında üçüncü bir yol olarak mağdurun korunması yolu da uygulanmaktadır. Türk ceza hukukunda uzlaştırma ve bazı durumlarda etkin pişmanlığın uygulanabilmesi için mağdurun zararını tazmin şartının bulunması bu üçüncü yaptırımın örnekleri olarak verilmektedir.³³⁰

³²⁵ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 131.

³²⁶ AYM, E.1971/42, K.1971/30, 09.03.1971; RG 23.11.1971, No: 14021.

³²⁷ Erdal Yerdelen, *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 207.

³²⁸ Fatma Umay Genç vd., *Ceza Genel Hukuku*. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 151.

³²⁹ Kızılarıslan, *Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Tüzel Kişilere Özgü Koruma ve Güvenlik Tedbirleri*, 302.

³³⁰ Mahmut Koca - İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 569.

Cezalar ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla uygulanabilir³³¹ ve mahkûmiyet hükmü kesinleştikten sonra infaz edilebilir.³³² Türk Ceza Kanunu kapsamındaki zaman bakımından uygulama kuralı³³³ ve kıyas yasağı³³⁴ her iki yaptırım türü için de geçerlidir.³³⁵ Ceza ve güvenlik tedbirlerinin bazı ortak özellikleri bulunsa da iki yaptırım türünü birbirinden ayıran birçok özellik bulunmaktadır.

Kusur olmadan ceza olmaz ilkesi gereği kişinin cezalandırılabilmesi için kusur yeteneğine haiz olması gerekmektedir. Kişinin haksız eylemi neticesinde kusurlu sayılabilmesi gerekir. Aksi takdirde kişi hakkında cezaya hükmedilemez. Ancak güvenlik tedbirleri açısından durum farklıdır. Haksız eylemi gerçekleştiren kişinin kusuru olmasa dahi tehlikeliliği göz önünde bulundurularak hakkında güvenlik tedbirine hükmedilebilir.³³⁶ Güvenlik tedbirine hükmedilebilmesi tehlikelilik halinin varlığı şarttır.³³⁷ Bu sebeple güvenlik tedbirinin amacı koruma ve ıslah etmedir.³³⁸ Cezaların amacı hem geçmişe³³⁹ hem de geleceğe yönelik olup güvenlik tedbirlerinin amacı yalnızca geleceğe yöneliktir.³⁴⁰

Güvenlik tedbirinde cezaların aksine işlenen suçun ağırlığının önemi yoktur. Güvenlik tedbiri uygulanırken yalnızca tehlikelilik durumu göz önüne alınır. Ayrıca cezaların aksine güvenlik tedbirine hükmedilebilmesi için her zaman bir mahkeme kararının varlığı şart değildir.³⁴¹ Güvenlik tedbirine hükmedilebilmesi için öngörülen cezanın içeriği önemli değildir. Hükümle birlikte kasıtlı bir suçun varlığının ortaya konması yeterlidir. Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin kapsamını oluşturan 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlar ve yollamada bulunulan suçlar da kasten işlenebilecek suçlardır.³⁴²

³³¹ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 38/3; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 2/1.

³³² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m. 4; Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik m. 4/1.

³³³ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145.

³³⁴ Kıyas yasağını öngören TCK'nın 2/3. maddesinde "suç ve ceza içeren hükümler" ifadesi kullanılsa da Anayasa'nın 38/3. ve TCK'nın 2/1. maddeleri göz önüne alındığında kıyas yasağının güvenlik tedbirleri bakımından da uygulanması gerekmektedir.

³³⁵ Koca - Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 65.

³³⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 39.; Koca - Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 230)

³³⁷ Koca - Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 652.

³³⁸ Genç vd., *Ceza Genel Hukuku*, 151.

³³⁹ Cezaların geleceğe yönelik önleme amacının yanı sıra geçmişte gerçekleştirilen eyleme karşılık kefarete özelliği de bulunmaktadır. Yerdelen, *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı*, 212.

³⁴⁰ Yerdelen, *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı*, 210.

³⁴¹ 6222 sayılı Kanun'un 18. maddesinin ilk fıkrasında "mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir." denmektedir. Bu sebeple klasik güvenlik tedbirlerinin aksine seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri açısından bir mahkeme kararı bulunmalıdır.

³⁴² Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 38.

Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirini klasik anlamda bilinen güvenlik tedbirlerinden ayıran bazı özellikler bulunmaktadır. Klasik anlamda güvenlik tedbirleri, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53-60. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Konumuzu oluşturan seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin kanuni dayanağı ise 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18/1. maddesidir.

Güvenlik tedbirleri kişinin korunması, iyileştirilmesi, eğitilmesi, ıslahı, çevresinden korunabilmesi, toplumun bu kişiden korunabilmesi amaçlarıyla uygulanabilir. Suçun konusu veya suçun işlenmesinde kullanılan araçlarla alakalı da güvenlik tedbiri uygulanabilir. Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinde failin tehlikelilik halinin engellenmesi amaçlanır.³⁴³

6222 sayılı Kanun'da sayılan veya yollamada bulunulan suçlardan dolayı mahkûmiyet kararı verilmesi halinde mahkeme seyirden yasaklanma güvenlik tedbirini uygulamak zorundadır. Mahkemenin bu hususta bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir.³⁴⁴

3.2.2. Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmaya İlişkin Usul ve Esaslar

Seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri, 6222 sayılı Kanun'da tanımlanan ve Kanun'la yollamada bulunulan kanunlarda tanımlanan suçlar için başvurulabilecek bir hukuki yoldur. Bu suçların tamamlanmış olması veya teşebbüs aşamasında kalmasının bir önemi yoktur.³⁴⁵

Kural olarak 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen kabahatlerle alakalı seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacaktır. Örneğin Kanun'un "Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi" başlıklı 21. maddesinde spor kulüplerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi bir kabahat olarak düzenlenmiş ve yaptırım olarak idari para cezaları öngörülmüştür. Bu kapsamda düzenlenen kabahat fiilleri açısından seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine hükmedilemeyecektir.³⁴⁶

6222 sayılı Kanun kapsamındaki veya Kanun'da yollamada bulunulan suçlarla alakalı yürütülen bir yargılama neticesinde beraat veya düşme kararı (önödeme nedeniyle verilen

³⁴³ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 37.

³⁴⁴ Y. 19. CD. E. 2017/6037, K. 2018/1916, T. 26.02.2018; Y. 19. CD. E. 2016/15529, K. 2017/7785, T. 09.10.2017. Kararlar, 21 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

³⁴⁵ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 103.

³⁴⁶ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 10-11-12.

düşme kararı hariç) harici bir hüküm verildiği ve hüküm kesinleştiği takdirde sanık hakkında seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri uygulanır.³⁴⁷ Kararın bir sureti ise Emniyet Genel Müdürlüğü'nde tutulan ve bu amaca özgülenmiş elektronik bilgi bankasına kaydedilmek üzere il spor güvenlik birimine gönderilir.³⁴⁸

Kanunda açıkça seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin hükmün kesinleşmesiyle başlayacağı belirtilmiştir. Bu sebeple ilk derece mahkemesi, istinaf ve temyiz yargılama esnasında resen seyirden yasaklanma koruma tedbirini gözden geçirmelidir. Aksi takdirde karar kesinleşinceye kadar istinaf ve temyiz aşamalarında ve belki tekrardan ilk derece yargılamasında devam olunacak seyirden men hali mağduriyetlere neden olabilmektedir.³⁴⁹ Hukukumuzda yargılamaların zaman zaman uzaması, kararların kesinleşme sürecini de uzatmaktadır. Bu sebeple süreç içerisinde de mahkemelerin konuyu resen ele alıp değerlendirmesi önem arz etmektedir.

Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin hükümle beraber uygulanacağı açıktır. Ancak öğretide yer alan bazı görüşlere göre bu güvenlik tedbirinin uygulanması için cezaya hükmedilmesi şart değildir. Sanık eğer akıl hastalığı veya yaş küçüklüğü sebebiyle kusur yeteneğinden yoksunsa hakkında ceza verilemeyecektir ancak güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmaya hükmedilebilecektir.³⁵⁰

Sanık hakkında hapis veya adli para cezasına hükmedilmesinin seyirden yasaklanma tedbiri açısından önemi yoktur.³⁵¹ Her iki durumda da sanık seyirden yasaklanacaktır.

Sanık hakkında hapis cezasının ertelenmesi kararı verilirse yine seyirden yasaklanma tedbirine hükmedilecektir. Bu durumda seyirden yasaklanmanın süresi hükmün kesinleşmesinden itibaren bir yıldır. Burada göze çarpan husus hapis cezasının ertelenmesi halinde denetim süresi ile seyirden yasaklanma tedbirinin süresinin bağımsız olmasıdır. Karşıt görüşe göre denetim süresi devam ettiği müddetçe kişinin seyirden yasaklanma tedbiri de devam etmelidir.³⁵²

³⁴⁷ Bu düzenlemenin tek istisnası önödeme nedeniyle verilen düşme kararlarıdır. Önödemenin gerçekleşmesi sonucu verilen düşme kararı ile birlikte sanık hakkında 1 yıl süreyle seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri uygulanacaktır.

³⁴⁸ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 22/1-ç maddesi.

³⁴⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 65.

³⁵⁰ Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 122.

³⁵¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 1034.; Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 123.

³⁵² Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 123.

Sanık hakkında hapis cezasının seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar verildiği takdirde seyirden yasaklanma tedbirine de hükmedilecektir.

Güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmanın uygulanması zorunludur. Bu hususta hâkime bir takdir yetkisi tanınmamıştır. Hâkim bu güvenlik tedbirine karar vermek ve buna ilişkin hükmünü kararında açıkça belirtmelidir. Hükümde açıkça seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin belirtilmemesi temyiz incelemesinde kararın bozulmasına sebep olacaktır.³⁵³ Ayrıca hükmedilen bu güvenlik tedbirinin hâkim tarafından kaldırılması da mümkün değildir.³⁵⁴

Kanunda açıkça belirtildiği üzere hakkında güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince “spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici” olamaz; spor müsabakalarında “hakem, temsilci veya gözlemci” olarak görev yapamaz. Bu durum klasik güvenlik tedbirlerinde de gördüğümüz, güvenlik tedbirlerinin hukuki sonucu olan hak yoksunluklarıdır.³⁵⁵ Yargıtay da güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma kararının yanında m. 18/10 kapsamındaki hak yoksunluklarına hükmedilmemesini bozma nedeni saymıştır.³⁵⁶

Bir görüşe göre m. 18/10 hükmünde düzenlenen yönetici kavramından yalnızca başkanın anlaşılması gerekmektedir. Çünkü kanun koyucu 6222 sayılı Kanun’un 11/11 maddesinde açıkça “yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına” dediği halde Kanun’un 18/10 maddesinde yalnızca “yönetici” ifadesini kullanmıştır. Şayet kanun koyucu yalnızca başkan değil, yönetim ve denetim kurullarındaki yöneticileri kastetmek isteseydi bunu 11/11 maddesindeki gibi açıkça belirtirdi. Bu sebeple kanun koyucu yalnızca başkanı kastederek “yönetici” ifadesi kullanmıştır.³⁵⁷ Kanaatimizce hükmün bu kadar dar yorumlanması Kanun’un amacına aykırı olup başkan kadar etki alanları geniş yöneticilerin hukuka aykırı eylemlerini de cezasız bırakacaktır.

Kanun’un m. 18/10 düzenlemesine benzer bir düzenleme de m. 17/A/2’de yer almaktadır: *“Bu Kanunda tanımlanan veya atıf yapılan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, kişi hakkında ayrıca TCK’nın 53. maddesi hükümlerine*

³⁵³ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 37.

³⁵⁴ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 132.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 192-193.

³⁵⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 67.; Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 39.

³⁵⁶ 19.CD, 18.12.2018. E.2018/7284, K.2018/13392; 19. CD. 16.10.2018, E.2016/1955, K.2018/10432.

³⁵⁷ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 247.; Aynı yönde görüş için bkz: Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 134.

göre spor kulüplerinin, federasyonların ve bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.”

Bu düzenleme ile TCK m. 53 kapsamı, 6222 sayılı Kanun’da sayılan veya atıfta bulunulan kanunlarda sayılan suçlardan dolayı 1 yıl veya daha fazla hapis cezasına çarptırılanlar için genişletilmiştir. Bunun yanı sıra Kanun’un m. 11/11 uyarınca şike veya teşvik primi suçlarından mahkumiyete karar verildiği takdirde cezanın miktarına bakılmaksızın, sanık hakkında TCK’nın 53. maddesine göre “spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmalarına” karar verilecektir.

TCK m. 53 kapsamında “spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmalarına” şeklinde hükmedilecek hak yoksunlukları, cezanın infazı tamamlandıktan sonra hapis cezası süresi kadar devam edecektir. Daha açık ifadeyle hapis cezası sona erdikten sonra bir o kadar daha devam edecektir. 6222 sayılı Kanun’un m. 18/10 kapsamında hükmedilecek hak yoksunlukları ise seyirden yasaklanma süresince (genellikle 1 yıl) devam edecektir.³⁵⁸

Seyirden yasaklanma tedbirinin 6222 sayılı Kanun dışında uygulanması da mümkündür. TCK m. 50 kapsamında 1 yıl ve daha kısa süreli hapis cezası, sanığın sosyal, ekonomik durumuna, kişiliğine ve suç işlemesi sebebiyle duyduğu pişmanlık değerlendirilerek seçenek yaptırımlarına çevrilebilir. Kanun koyucu TCK m. 50/1-d kapsamında sanık hakkında “mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanma” yaptırımını düzenlemiştir. Bu madde hükmüne göre sanık hakkında verilecek kısa süreli hapis cezasının spor etkinliklerine veya spor müsabakalarına gitmeme şeklinde seçenek yaptırımına çevrilme olanağı bulunmaktadır. Ancak pratikte hâkimlerin bu şekilde bir uygulamaya çok fazla başvurmadıklarını söylememiz gerekir.³⁵⁹

Son olarak ifade etmeliyiz ki sanık hakkında hükmedilen seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri açısından 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümleri uygulanacak ve adli sicil kaydına söz konusu karar işlenecektir.³⁶⁰

³⁵⁸ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 205-206.

³⁵⁹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 94-95.

³⁶⁰ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/1.

3.2.3. Güvenlik Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmayı Gerektiren Suçlar

6222 sayılı Kanun'un m. 18/1 hükmüne göre sanık hakkında "Bu Kanun'da tanımlanan veya bu Kanun'la yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı" mahkûmiyet kararı verilmesi halinde güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma uygulanacaktır.

Kanun'un m. 18/3 hükmünde ise bu madde kapsamına giren suçlardan ötürü kişiler hakkında seyirden yasaklanma koruma tedbirinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu sebeple seyirden yasaklanma güvenlik tedbirini gerektiren suçlar, seyirden yasaklanma koruma tedbirini gerektiren suçlarla aynı suçlardır.

Yukarıda "Koruma Tedbiri Olarak Seyirden Yasaklanmayı Gerektiren Suçlar" başlığı altında bu suçları detaylı bir şekilde incelediğimizden dolayı bu suçlara tekrar yer vermemekteyiz. İlgili başlıkta yaptığımız açıklamalar güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma açısından da geçerlidir.

3.2.4. Tekerrür

Seyirden yasaklanma tedbirinin süresi kural olarak sanık hakkında verilen kararın kesinleşmesinden itibaren 1 yıldır. Ancak bu süre; sanık hakkında ikinci defa seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine karar verildiğinde 3 yıl, üçüncü defa seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine karar verildiğinde 5 yıldır.³⁶¹

Seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri 5 yıldan fazla uygulanamaz. Ancak hükmün kesinleşmesinden önce ve sonra toplam seyirden yasaklı kalınacak süre bakımından bir sınırlama yoktur. Yani bir kişi hakkında koruma tedbiri ve güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanma toplam süresi 5 yılı geçebilmektedir. Kanaatimizce zaman zaman soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin fazla uzaması ihtimaline karşı kişinin seyirden yasaklanabileceği toplam süre bakımından sınırlama getirilmesi isabetli olacaktır.³⁶²

Tekerrüre esas teşkil edecek seyirden yasaklanma tedbirinin de güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklama olması gerekir. Daha önce verilmiş idari tedbir, önleyici tedbir veya koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanma tekerrüre esas alınmaz.³⁶³ Ayrıca tekerrürün uygulanabilmesi için kişi hakkında daha önce işlediği bir suç sebebiyle hapis veya adli para

³⁶¹ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/1-son cümle.

³⁶² Aynı yönde bkz. Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 196.

³⁶³ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 134.

cezası verilmiş olmalıdır. Daha önce işlenen suçtan dolayı hükmedilen yalnızca güvenlik tedbiri tekerrüre esas teşkil etmez.³⁶⁴

3.2.5. Sona ermesi

Sanık hakkında hükmedilen hapis cezası veya adli para cezasının seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin infazı anlamında farkı yoktur. Kişi, hapis cezası veya adli para cezasının infazının tamamlanmasından itibaren başlamak üzere 1 yıl süreyle seyirden yasaklanır.

Sanık hakkında TCK m. 51 kapsamında hapis cezasının ertelenmesi kararı verilirse yine seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri uygulanacaktır. Bu durumda seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri, hükmün kesinleştiği tarihten 1 yıl sonra kalkacaktır. Burada kanun koyucu seyirden yasaklanmanın uygulama süresini belirlerken denetim süresini göz önünde bulundurmamıştır.³⁶⁵

Ceza hukuku bağlamında sanık hakkında hükmedilen kısa süreli hapis cezası TCK m. 50 kapsamında seçenek yaptırımlara çevrilebilmektedir. Kısa süreli hapis cezası ilgili seçenek yaptırımlardan birine çevrildiğinde de seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri uygulanabilecektir. Ancak burada kanun koyucu, kısa süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi ve tedbirlere çevrilmesi arasında fark gözetmiştir. Kısa süreli bir hapis cezası eğer adli para cezasına çevrilirse seyirden yasaklanma adli para cezası tamamen infaz edildikten 1 yıl sonrasına kadar devam eder. Ancak kısa süreli hapis cezası tedbire çevrilecek olursa 1 yıllık sürenin başlangıcında hükmün kesinleştiği tarih dikkate alınacaktır.³⁶⁶ Her iki durumda da seyirden yasaklanma, infazına başladıktan 1 yıl sonra sona erer.

Sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararı verildiğinde ise kararın kesinleşmesinden 1 yıl sonra seyirden yasaklanma sona erer.³⁶⁷ Hapis cezasının ertelenmesinde olduğu gibi burada da dikkat çeken husus kanun koyucunun denetim süresiyle seyirden yasaklanma süresini ilişkilendirmemesidir.

CMK m. 223/8 uyarınca sanık hakkında önödeme nedeniyle düşme kararı verilirse seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin infazına önödemenin yapılmasıyla başlanır ve 1 yıl süreyle devam eder. Soruşturma aşaması önödeme ile de sonuçlanmış olabilir. Bu durumda şüpheli,

³⁶⁴ Genç vd., *Ceza Genel Hukuku*, 170.

³⁶⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 65.

³⁶⁶ Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 123.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 66.

³⁶⁷ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 18/6.

önödemeyi yaptığı tarihten bir yıl sonrasına kadar seyirden yasaklanır. 6222 sayılı Kanun'un 18/6 maddesinde açıkça "önödeme halinde ise, önödemede bulunulduğu tarihten itibaren bir yıl süreyle" kişinin seyirden yasaklanacağı belirtilmiştir. Yargıtay da aynı şekilde 1 yıllık sürenin önödeme tarihinden başlayacağını açıkça ifade etmiştir.³⁶⁸

Öğretide 1 yıllık sürenin başlangıcı konusunda uygulamada bir adaletsizlik olduğunu savunan görüşler vardır. Bazı yazarlara göre bu sürenin başlangıcı taraftar lehine yorumlanmalı; önödeme tarihinden değil, önödemenin tebliğ edildiği tarihten itibaren başlamalıdır. Aksi uygulama, taraftarın iradesi dışında soruşturma aşamasında yaşanan gecikmelerle taraftarların mağduriyetine sebep olmaktadır.³⁶⁹

Bu görüşlere benzer şekilde uygulamada da genellikle 1 yıllık süre daha erken başlatılmaktadır. Uygulayıcılar, önödeme tarihinden değil suç tarihinden itibaren 1 yıllık süreyi hesaplamaktadır. Uzun süren soruşturma işlemleri, evrak gönderim süreleri gibi sebeplerle seyirden yasaklı kişiyi mağdur etmek istemeyen uygulayıcılar böyle bir yol tercih etmektedir.³⁷⁰

Uygulamada ve özellikle İstanbul'da yaşanan sıkıntılardan bir diğeri de önödeme nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiği zaman seyirden yasaklanma tedbirinin unutulmasıdır.³⁷¹ Oysa önödeme nedeniyle verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, diğer sebeplerle verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların aksine seyirden yasaklanma tedbirini kaldırmamaktadır.

Seyirden yasaklanma tedbiri ceza verilmesine yer olmadığı kararıyla birlikte hükmedilirse hükmün kesinleşmesinden itibaren 1 yıllık süre geçene kadar kişi seyirden yasaklanacaktır. Doktrinde bu uygulamaya karşı çıkan bir görüşe göre; bu kapsamda hükmedilecek seyirden yasaklanma tedbirinin bir güvenlik tedbiri olması sebebiyle yargılama konusu fiil ancak bir suç teşkil ettiği takdirde bu güvenlik tedbirine hükmedilebilir. Ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile failin fiilinin suç teşkil ettiği sabit olmadığından seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine de hükmedilmemelidir.³⁷²

Bizim de katıldığımız karşıt görüşe göre ise ceza verilmesine yer olmadığına kararı verilmesi halinde suçun varlığı sabittir ve seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri

³⁶⁸ Y. 19. CD T. 16.10.2018 tarih, E. 2017/5737, K. 2018/10433. Karar, 17 Ekim 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

³⁶⁹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 188-189.

³⁷⁰ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 131.

³⁷¹ Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*, 17.

³⁷² Yurtcan, *Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu*, 64-65.

uygulanabilir.³⁷³ Suç tespit edilmekte ancak ceza verilmemektedir. Bu sebeple örneğin yaş küçüklüğü veya akıl hastalığı sebebiyle verilen ceza verilmesine yer olmadığı kararı yanında seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri uygulanabilir. Anayasa Mahkemesi'ne göre de ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi halinde sanığın suçsuz olmadığı ortaya çıkmaktadır.³⁷⁴ Karara göre sanık hakkında hem ceza verilmesine yer olmadığı kararı hem de güvenlik tedbirine hükmedilmesi halinde kişi yaptırıma maruz bırakılmaktadır. Bu durum da sanığın suçsuz olmadığının bir göstergesidir.³⁷⁵

Sanık hakkında TCK m. 223/3 kapsamında kusur yokluğu nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilirse, kararın kesinleşmesinden itibaren 1 yıl sonra seyirden yasaklanma sona erer.³⁷⁶

6222 sayılı Kanun'da Cumhuriyet savcısı tarafından uzlaşma sebebiyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi halinde nasıl bir yol izleneceği belirlenmemiştir. Güncel durumda böyle bir düzenleme olmadığı için uzlaşma nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi halinde seyirden yasaklanma tedbiri sona ermelidir. Ancak yapılacak bir düzenleme ile bu yasal eksiklik giderilmeli, uzlaşma nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilirse uzlaşma tutanağının onaylanmasından itibaren 1 yıllık süreyle fail seyirden yasaklanmalıdır.³⁷⁷

3.3. Önleyici Tedbir Olarak Seyirden Yasaklanma

3.3.1. Tanımı ve Hukuki Niteliği

Türkiye tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin "önlemler" başlığı altındaki m. 3/4-d hükmü alkol veya uyuşturucu etkisindeki kişilerle olay çıkarması öngörülen kişilerin maçlardan, stadyumlardan çıkarılabileceği ve girişlerini yasaklanabileceğini düzenlemiştir. Üye ülkeler bu düzenlemeyle yükümlülük altına girmiştir. Türkiye de 6222 sayılı Kanun'un m. 18/7 hükmüyle birlikte bu yükümlülüğünü yerine getirmiştir.

³⁷³ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 38.; Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 122.

³⁷⁴ AYM, 08.09.2022, 2021/118-2022/98, 15,26,27.

³⁷⁵ Şahin - Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 77.

³⁷⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 66.

³⁷⁷ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 131.

Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklama 6222 sayılı Kanunun 18/7. maddesinde karşımıza çıkmaktadır. Kanunda alkol veya uyuşturucu, uyarıcı madde etkisindeki kişinin müsabaka, seyir ve antrenman alanlarına alınmayacağı belirtilmiştir. Burada spor alanı gibi geniş bir ifade kullanılmamış, yalnızca müsabaka, seyir ve antrenman alanlarına kişinin alınmayacağı ifade edilmiştir. Bir görüşe göre; 6222 sayılı Yasa'nın amacı müsabaka öncesi, esnası ve sonrasında spor alanlarında görülebilecek şiddetin engellenmesi olduğundan Kanunun 18/7. maddesi hükmündeki tanımın da genişletilmesi gerekir. Bu genişletme ile önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma, müsabaka günüyle sınırlı kalmak kaydıyla müsabaka, seyir ve antrenman alanlarına uygun mesafede, bu alanların çevresinde de uygulamaya konulabilir.³⁷⁸

Doktrinde yer alan bir başka görüşe göre kanun koyucu; alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde spor alanlarına giren kişilerin seyirden yasaklanacağını ifade ederek yeni bir kabahat türü ortaya çıkarmıştır.³⁷⁹ Kanaatimizce bu görüş yerindedir. Zira Kanun'un m. 23/3 hükmünde savcının idari para cezası dahil olmak üzere diğer idari yaptırımlara hükmedebileceği düzenlendiğinden önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma kararını vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir. Kabahatler Kanunu 23/1. maddesine göre Cumhuriyet savcısı, kanunda açık bir hüküm bulunduğu takdirde kabahatler dolayısıyla idari yaptırım kararı verebilir. Esasen uygulamada da m. 18/7 hükmü kabahat olarak nitelendirilerek itiraz usulü Kabahatler Kanunu'na göre belirlenmektedir.

3.3.2. Uygulanma koşulları

Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanmanın uygulanabilmesi için söz konusu kişinin açıkça alkol, uyuşturucu, uyarıcı madde etkisinde olması ve suç işleyeceği yönünde makul bir şüphe yaratması gerekmektedir.³⁸⁰ Spor müsabakaları kalabalığın, kaosun ve rekabetin yüksek olduğu ortamlardır. Kanun'un amacı düşünüldüğünde buradaki açıkça anlaşılır olma halinin yanı sıra suç işleyeceği şüphesinin aranması da yerinde bir düzenlemedir.

Kişinin açıkça alkol etkisinde olmasından ne anlaşılacağı konusu tartışmalıdır. Durumun tespiti için alkolmetre veya çeşitli tıbbi cihazların kullanılması mümkün değildir.³⁸¹ Bu sebeple

³⁷⁸ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 70.

³⁷⁹ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", s. 28.

³⁸⁰ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 37.

³⁸¹ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 76.; Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 38.

tedbirin uygulanması polis, jandarma veya özel güvenliğin inisiyatifine bırakılmıştır diyebiliriz. Bir görüşe göre alkol etkisindeki kişiler sadece dışardan görünümüyle tespit edilmelidir. Aksi durum ilgili kişinin hakkına tecavüz teşkil edecektir. Bu sebeple spor alanlarında ve çevresindeki kişilerin bu alanda tecrübeli olmaları önemlidir.³⁸² Güvenlikten sorumlu bu kişiler kişinin durumunu tahlil edecek, alkollü olduğuna karar kıldıysa suç işleme şüphesinin, zarar verme tehlikesinin varlığını sorgulayacaktır.³⁸³ Şayet kişi alkollü olmasına rağmen kendi halinde, başkalarına zararı dokunmayacak biri görünümündeyse işlem yapılmayacaktır. İşlem yapılabilmesi için her iki şart da bulunmalıdır.

Zarar verme tehlikesi barındıran, alkol veya uyuşturucu, uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişiden ilk önce müsabaka, seyir veya antrenman alanlarından çıkması istenir. Bu kişi herhangi bir zorluk çıkarmadan alanı terk ederse hakkında idari yaptırım uygulanmaz. Ancak bu kişi direnç gösterirse zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve hakkında 1 yıl süreyle seyirden yasaklanma tedbiri uygulanır. Dolayısıyla bu tedbirin uygulanması için ilgili kişinin direnç göstermesi, dışarı çıkmaması ve zor kullanılarak çıkarılması hususları da önemlidir.³⁸⁴

Seyirden yasaklanmanın bu türünde bir önleyici tedbir söz konusudur. Bu sebeple PVSK'nın ilgili maddeleri çerçevesinde işlem yapılacak ve polis, jandarma veya özel güvenlik yetkili olacaktır.³⁸⁵ Görevli kişiler, söz konusu alanlardan çıkmamak için direnen kişiye öncelikle sözlü olarak uyarılarda bulunup zor kullanılacağını hatırlatabilir. Ancak görevli polis, jandarma veya özel güvenlik olayın gidişatına göre uyarıda bulunmadan doğrudan zor kullanma yetkisine de sahiptir. Bu yetki, direnmeyi etkisiz hale getirecek boyutta güç uygulama, hatta kanuni şartlar gerçekleşirse silah kullanmayı dahi kapsayabilir.³⁸⁶ Yetkinin kapsamını Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 16. maddesi hükümleri belirler.³⁸⁷

Genellikle işlem yapan görevliler, alkol etkisini yitirdikten sonra kişinin "alkollü değilim" iddiasına karşı kendilerini güvence altına almaktadır. Bu sebeple görevli polis, jandarma veya

³⁸² Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, 91-145.; Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 77.

³⁸³ PVSK m. 4/A: "Durdurma yetkisinin kullanılabilmesi için polisin tecrübesine ve içinde bulunulan durumdan edindiği izlenime dayanan makul bir sebebin bulunması gerekir." PVSK m. 9: "Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir."

³⁸⁴ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 170.

³⁸⁵ Öztürk, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma", 38.; Aynı yönde görüş için bkz: Öztürk, "6222 Sayılı Kanun'a Göre Seyirden Yasaklanma Koruma Tedbirine Kim Karar Verebilir?", 3.

³⁸⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 73.

³⁸⁷ Zafer, "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)", 48.

özel güvenlik; spor alanlarından çıkarılan kişiden kan örneği alınmak üzere muayeneye sevk etmektedir. Yapılacak muayenede kişinin kanında alkol tespit edilmesi yeterli olup, alkolün miktarının bir önemi bulunmamaktadır.

Bu uygulamanın hukuka uygunluğu tartışmalıdır. Kişinin vücut bütünlüğüne müdahale oluşturan bu uygulamanın kanuni dayanağı bulunmamaktadır. Anayasa’da temel hak ve özgürlüklerin ancak yasayla sınırlanabileceği, kanunda yazılı haller ve tıbben zaruri durumlar harici kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı ifade edilmiştir. Başlatılmış bir soruşturma olmadan bu muayenenin yapılmasından ötürü bu uygulama, CMK’daki “beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması” düzenlemesi kapsamının dışında kalacaktır. Bunlara ek olarak 6222 sayılı Kanun’da da bu uygulamaya yönelik herhangi bir düzenlemenin olmaması da bu uygulamanın hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.³⁸⁸

Suç işleme şüphesinden, zarar verme tehlikesinden anlamamız gereken kişinin şiddet eğilimi göstermesi, tehlikelilik arz etmesi olsa da bu kavramın geniş yorumlanması yerinde olacaktır. Diğer seyircilerin huzurunu bozan söz ve davranışların da yaptırıma bağlanması gerekmektedir. Örneğin alkolün etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişinin yanındaki kişilere laf atması, söylenmesi dahi bu kapsama alınmalıdır. Kişinin eylemi suç oluşturmaya bile önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanabilmelidir.

Alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi müsabaka, seyir ve antrenman alanlarının dışında, yakınında tespit edilirse yalnızca bu alanlara girmesi engellenir. Hakkında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanmaz.³⁸⁹

3.3.3. Usul ve Esaslar

Açıkça alkol veya uyuşturucu, uyarıcı madde etkisindeki kişi müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına alınmayacaktır. Kişi bir şekilde bu alanlara girdiyse ve çıkmamakta ısrar ediyorsa zor kullanarak bu alanlardan çıkarılır ve hakkında 1 yıl süreyle seyirden yasaklanma tedbiri uygulanır.

Bu 1 yıllık süre zarfında seyirden yasaklanan kişinin genel kolluk birimine başvurma yükümlülüğü vardır. Bu başvuru yükümlülüğüne uymayanlar için diğer seyirden yasaklanma tedbirlerinde olduğu gibi m. 18/9 kapsamında ceza verilecektir.³⁹⁰

³⁸⁸ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 77.

³⁸⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 71.

³⁹⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 197.

Ancak öğretide Kanun'un m. 18/7 hükmüne göre seyirden yasaklanan kişiye ait bilgilerin m. 18/4 uyarınca elektronik bilgi bankasına kaydedilip kaydedilemeyeceği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre diğer seyirden yasaklanma tedbirleriyle aynı şekilde alkol veya uyuşturucu ya da uyarıcı madde etkisindeki kişiye ait bilgiler elektronik bilgi bankasına kaydedilir, yurtdışında yapılacak müsabaka öncesi yetkili mercilere bu bilgiler verilir.³⁹¹ Bizim de katıldığımız karşıt görüşe göre Kanun'un 18/4 maddesi yalnızca koruma ve güvenlik tedbiri niteliğindeki seyirden yasaklanma tedbirlerini kapsamaktadır. Açıkça koruma veya güvenlik tedbiri olduğu belirtilmeyen ve idari tedbir niteliğindeki m. 18/7 hükmü uyarınca verilecek seyirden yasaklanma idari tedbirinde m. 18/4 hükmü uygulanamaz.³⁹² Aksi uygulama kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Kanun'un m. 18/4 hükmü temel hak ve özgürlüklere müdahale niteliğinde olup kıyas yapılabilmesi mümkün değildir.³⁹³

Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma kararını vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir. Kabahatler Kanun 23/1. maddesine göre kanunda açık bir hüküm bulunduğu kabahatler dolayısıyla idari yaptırım kararı verebilir.³⁹⁴ 6222 sayılı Kanun'un 23/3. maddesi uyarınca açıkça Kanun kapsamındaki idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara Cumhuriyet savcısının karar vereceği belirtilmiştir.

Cumhuriyet savcısı, söz konusu eylemi oluşturan fiilin gerçekleştirilmesi durumunda doğrudan önleyici idari tedbire karar verebilir. Ancak savcı suç işlendiği şüphesine kapılırsa olayı daha kapsamlı araştırmak için kolluk aracılığıyla bizzat şüpheli ve olay hakkında bilgi, belge ve delilleri toplamaya başlar. Şayet savcı eylemin suç oluşturmadığı, yalnızca kabahat düzeyinde kaldığı kanaatine varırsa kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile birlikte idari yaptırım olarak seyirden yasaklanma kararı verecektir.³⁹⁵ Savcı, eylemin suç oluşturduğu kanaatine varırsa iddianame hazırlayıp mahkemeye sunacaktır.

Cumhuriyet savcısınca söz konusu eylem nedeniyle verilecek önleyici idari yaptırım kararı üç nüsha şeklinde tanzim edilir. Önleyici idari tedbire ilişkin tutanakta kişiye ait kimlik bilgileri,

³⁹¹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 160-161.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 75.

³⁹² Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 75.

³⁹³ Buna mukabil Kanun'un 18/4. maddesinde düzenleme yapılması yerinde olacaktır. Zira seyirden yasaklanma tedbirinin amacı ve uygulanma koşulları dikkate alındığında madde etkisindeki kişi hakkında verilecek seyirden yasaklanma tedbirinde de Kanun'un m. 18/4 hükmü uygulanmalıdır. Seyirden yasaklanan kişiye ait bilgilerin herkesin erişebileceği şekilde kayıt altına alınmasını öngören düzenlemenin seyirden yasaklanan bir kişiye uygulanmaması birçok problemi beraberinde getirecektir. Bilgileri kaydedilmeyen kişi hakkında seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanması mümkün olmayacak, seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacak, tedbir kararı verilen kişinin takibi yapılamayacaktır. Seyirden yasaklanma uygulaması kâğıt üstünde kalacaktır.

³⁹⁴ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 73.

³⁹⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 74.

adres bilgisi, kabahat fiili, eylemin gerçekleştirildiğine dair deliller, karar tarihi ve karar veren görevli memurun kimlik bilgileri açıkça yazılmalıdır.³⁹⁶ Tutanakta kabahatin işlendiği zaman yalnızca gün, ay ve yıl şeklinde değil saat ve dakika cinsinden de yazılmalıdır. Kanun koyucunun maddede “tarih” değil de “zaman” kavramını kullanması da bu sebeptir.³⁹⁷

Üç nüsha şeklinde düzenlenen tutanağın bir nüshası dosyaya eklenir. Bir diğeri Emniyet Genel Müdürlüğüne tutulan ve bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına kaydedilmek üzere il spor güvenlik birimine gönderilir.³⁹⁸ Son tutanak ise hakkında idari yaptırım uygulanan kişiye tebliğ olunur. Bu tebligat, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Tebliğ evrakında karara karşı başvurulabilecek itiraz mercii, itiraz süresi hususları net bir şekilde belirtilir. Şayet ilgili karar yaptırım uygulanan kişiye bizzat tefhim edildiyse bu husus tutanağa geçirilmek üzere kişinin imzası alınır. Kişi imzadan imtina ederse bu durum tutanakta belirtilir.³⁹⁹

Seyirden yasaklanma önleyici tedbir kararına karşı itiraz usulü mevzuatta açıkça ifade edilmemiştir. Şayet m. 18/7 kapsamındaki bu tedbirin idari tedbir olduğunu kabul edersek itirazın idare mahkemesine yapılması gerekmektedir. Ancak m. 18/7 kapsamındaki eylem kabahat kapsamında kabul edildiğinden savcının verdiği karara karşı Kabahatler Kanunu’na göre kanun yollarına başvurulabilir.⁴⁰⁰ Kanun’un m. 23/3 hükmünde savcının idari para cezası dahil olmak üzere diğer idari yaptırımlara hükmedebileceği düzenlendiğinden, bu önleyici tedbir kararına itirazın da Kabahatler Kanunu kapsamında idari yaptırım kararları için öngörülen itiraz usulüne göre yapılması gerekmektedir. Kabahatler Kanunu uyarınca bu itirazın sulh ceza hâkimliğine yapılması gerekmektedir. Uygulamada da itiraz usulü bu şekildedir.⁴⁰¹

Yaptırım uygulanan kişi, kanuni temsilcisi veya avukatı bu idari yaptırım kararına karşı kararın tefhim veya tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde sulh ceza hâkimliğine itiraz başvurusu yapabilir. İtiraz mercii kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir. İtiraz yapılmadığı takdirde karar kesinleşir. Olağanüstü bir sebeple, örneğin ölüm, hastalık, tutukluluk, doğal afet gibi, itiraz süresi içinde yapılamadıysa bu olağanüstü durumun bitmesine müteakip 7 gün içerisinde, mücbir sebebin varlığı sebebiyle itirazın süresi içerisinde yapılamaması hususları

³⁹⁶ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 25.

³⁹⁷ Atilla İnan - İbrahim Demir, *Açıklamalı Gerekçeli Kabahatler Kanunu* (Ankara: Atilla İnan-İbrahim Demir, 2011), 159.

³⁹⁸ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’in 22/1-ç maddesi

³⁹⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 75.

⁴⁰⁰ Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", 126.

⁴⁰¹ Aksoy, "Seyirden Yasaklama Tedbiri (6222 sk. m.18)", 272-273.

ispatlanmak kaydıyla itiraz yapılabilir. Ancak bu durum önleyici idari tedbir kararının kesinleşmesini engellemez. Bu aşamadan sonra yalnızca sulh ceza hâkimliğinden yerine getirmeyi durdurma kararı alınabilir.⁴⁰²

Sulh ceza hâkimliği eğer idari tedbirin haksız olduğunu düşünüyorsa itirazın kabulüne, idari tedbirin haklı ve yerinde olduğunu düşünüyorsa itirazın reddine karar verecektir. Bu karar Cumhuriyet savcılığına gönderilerek savcılık vasıtasıyla şüpheliye, varsa kanuni temsilcisine veya vekiline bildirilir. İtirazın kabulü kararına karşı savcı, itirazın reddi kararına karşı seyirden yasaklı kişi veya kanuni temsilcisi, vekili iki hafta içerisinde tekrar itiraz edebilir. İki haftalık süre tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren başlar. İtiraz karara hükmeden sulh ceza hâkimliğine dilekçe yoluyla veya zabıt katibine beyanda bulunularak yapılır. İki haftalık süre içerisinde itiraz yapılmazsa karar kesinleşir. İtiraz usulü Ceza Muhakemesi Kanunu 268. madde hükümlerine tabidir. Kararı veren sulh ceza hâkimliği itirazı kabul edecek olursa kararını düzeltme yoluna gider. İtirazı reddedecek olursa en fazla 3 gün içinde yetkili mercie gönderir. İtirazı incelemeye yetkili mercii CMK 268/3-a hükmü gereği *“o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimlik; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimlik; ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliği, ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir.”*

İtiraz mercii olan sulh ceza hâkimliği kararını duruşma yapmadan en kısa sürede vermelidir. Ancak gerekli görürse Cumhuriyet savcısını, varsa yaptırım uygulanan kişinin vekilini veya müdafisini dinleyebilir. Sulh ceza hâkimliği gerekli incelemenin ardından nihai kararını verir. Bu karar kesindir. Karar itiraz edene tebliğ edilir. İtiraz edenin avukatı varsa tebligat yalnızca avukata yapılır.⁴⁰³

Cumhuriyet savcısı, karar kesinleştiğinde kararın bir suretini Emniyet Genel Müdürlüğünde tutulan ve bu amaca özgülenmiş elektronik bilgi bankasına kaydedilmek üzere il spor güvenlik birimine gönderir. Bu bilgi bankası sistemine federasyonların, spor kulüplerinin erişimi bulunmaktadır. Seyirden yasaklı kişilere ait bilgiler, ilgili kulüplerce yurt dışında yapılacak müsabaka öncesi o ülkenin yetkili mercilerine de bildirilir.

⁴⁰² Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 75-76.

⁴⁰³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 77.

Yukarıda detaylı açıkladığımız itiraz merciinin istisnaları bulunmaktadır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 27. maddede istisna sayılan düzenlemelere yer verilmiştir.

Hem soruşturma hem de kovuşturma aşamasında yargı makamları, hukuka aykırı eylemin suç ve kabahat mi, yoksa yalnızca kabahat mi teşkil ettiği hususunda inceleme yapacaktır. Bu kapsamda eğer soruşturma neticesinde fiilin suç değil kabahat olduğu yönünde sonuca ulaşırsa şüpheli hakkında yalnızca idari yaptırım kararı uygulanacak, suç oluşturan bir fiil olmadığı için kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilecektir. İşte böyle durumlarda 5326 sayılı Kanun'un m. 27/6 hükmü gereğince, kovuşturmaya yer olmadığına kararına itiraz edilirse idari yaptırım kararına karşı yapılan başvuru da bu itiraz merciinde incelenecektir. İdari yaptırım kararına itiraz mercii, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz merciine bağlanmıştır.⁴⁰⁴

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz usulü CMK'nın 173. maddesinde düzenlenmiştir. CMK m. 173/1 hükmüne göre suçtan zarar gören, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yönelik "kararı veren savcının yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine" itirazda bulunabilecektir. Bu sebeple kovuşturmaya yer olmadığına kararı ile verilen idari yaptırım kararına itiraz mercii de burası olacaktır.

Bir diğer istisna ise kovuşturma neticesinde fiilin suç değil kabahat olduğu yönünde sonuca ulaşırsa sanık hakkında yalnızca idari yaptırım kararı uygulanacak, suç oluşturan bir fiil olmadığı için beraat kararı verilecektir. Bu durumda 5326 sayılı Kanun'un 27/7 hükmüne, beraat kararına karşı kanun yoluna başvurulursa idari yaptırım kararına karşı yapılan itiraz da bu kanun yolu merciinde incelenecektir. İdari yaptırım kararına itiraz mercii, beraat kararına karşı gidilen kanun yolu merciine bağlanmıştır. Bu kanun yolu ise istinaf kanun yoludur.⁴⁰⁵

Beraat kararını inceleyecek kanun yolu, kararı veren mahkemenin yargı çevresinde bulunduğu bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesidir. Bu sebeple beraat kararı ile verilen idari yaptırım kararına itiraz mercii de ilgili bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesi olacaktır. İdari yaptırım kararını inceleyecek olan istinaf mahkemesinin kabul veya ret kararı kesindir. Bu karar itirazda bulunana veya vekiline tebliğ edilir. İtiraz eden kişi avukatla temsil ediliyorsa yalnızca avukatına tebligat yapılır.⁴⁰⁶

Uygulamada rastlanan durumlardan birini daha belirtmekte fayda görüyoruz. Cumhuriyet savcısı basit şüphenin varlığı nedeniyle kişi hakkında bir soruşturma başlatmış ancak

⁴⁰⁴ Levent Korkut - Cengiz Otacı, *Türk Kabahatler Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 148.

⁴⁰⁵ Korkut - Otacı, *Türk Kabahatler Hukuku*, 149.

⁴⁰⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 79.

soruşturmanın neticesinde hem suçun hem de kabahatin oluşmadığına karar vermiş olabilir. Bu tip durumlarda hem kovuşturmaya yer olmadığına dair karar hem de idari yaptırım kararının uygulanmasına yer olmadığına dair karar verilmektedir. Doktrinde yer alan bir görüşe ve Yargıtay'a göre savcının yalnızca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermesi yeterlidir.⁴⁰⁷

3.3.4. Sona ermesi

6222 sayılı Kanun'un 18/7 maddesi esasen bir kabahati düzenlemiş ve yaptırım olarak da önleyici idari tedbir niteliğindeki seyirden yasaklanmanın uygulanacağını belirtmiştir. Alkol veya uyuşturucu madde etkisindeki, tehlike oluşturmalarının olası olduğu öngörülen kişi bir şekilde ilgili spor alanlarına girdiyse ve çıkmamakta ısrar ediyorsa zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve 1 yıl boyunca seyirden yasaklanır.

1 yıllık seyirden yasaklanma süresinin ne zaman başlayacağı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre 1 yıllık süre, yasaklamaya konu eylemin işlendiği tarihten itibaren başlayacaktır.⁴⁰⁸ Karşıt görüşe göre ise bu süre, önleyici idari tedbire karar verildiği değil, bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren başlamalıdır.⁴⁰⁹ Kanaatimizce bu süre eylemin işlendiği tarihten itibaren başlamalıdır. Kanun'un m. 18/1 hükmünde seyirden yasaklanmanın hükmün kesinleşmesiyle infazına başlanacağı ifade edilse de bu hüküm güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmayı kapsamaktadır. Önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma için bu madde hükmü geçerli değildir.

3.4. İdari Tedbir Olarak Seyirden Yasaklanma

3.4.1. Genel Olarak

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinde birtakım kabahatler düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrası, spor ortamını kutuplaştıran, şiddeti teşvik edici nitelikteki açıklama yapan kişilerin eylemlerinin para cezasıyla cezalandırılacağını öngörmüştür. İkinci fıkrası bu kişilerin

⁴⁰⁷ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 79-80.; Y. 19. CD, T. 21.04.2016, E. 2015/47, K. 2016/16121. Karar, 17 Nisan 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴⁰⁸ Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 29.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 197.

⁴⁰⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 74.

federasyon veya kulüp yöneticisi olmasının ağırlaştırıcı neden olduğunu belirtmiştir. Üçüncü fıkrası ise ilk iki fıkra kapsamındaki kişilerin para cezasına ek olarak seyirden yasaklanacağını ifade etmiştir. Dördüncü ve son fıkrası spor ortamına negatif etkisi olan bu açıklamaların habercilik sınırlarını aşacak şekilde yaymaya alet olan medya yöneticilerinin bu eylemlerini yaptırma bağlamıştır. Çalışmamızın konusunu ilgilendiren kısım madde 22 kapsamındaki kabahatleri işleyen gerçek kişilerin seyirden yasaklanma tedbiriyle karşı karşıya kalmasıdır.

Kanun'un madde 22/3 hükmünde seyirden yasaklanmanın süresi 1 yıl olarak belirlenmiştir. Bu süre, 12 Temmuz 2019 tarihli 30829 sayılı Resmî Gazete' yayımlanarak yürürlüğe giren 7182 sayılı "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ile Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" öncesinde 3 ay olarak belirlenmişti. 7182 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile 6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinin 3. fıkrasında yapılan değişiklikle idari tedbir olarak seyirden yasaklanmanın süresi 3 aydan 1 yıla çıkarılmıştır.

Kanun'un 22. maddesi, kabahat niteliğinde yasak fiilleri ve yaptırımları düzenlemiştir. Ancak bu madde, Kanun'un "Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri" başlıklı üçüncü bölümünde değil, "Çeşitli Hükümler" başlıklı dördüncü bölümünde bulunmaktadır. Kanaatimizce Kanun'da yapılacak düzenlemeyle m. 22'nin Kanun'un üçüncü bölümüne dahil edilmesi yerinde olacaktır.

3.4.2. Kabahatlerin Hukuki Konusu

6222 sayılı Kanunun 22. maddesinde düzenlenen kabahatler ile korunan hukuki yarar kamu güvenliği ve kamu barışıdır.⁴¹⁰ Sporda şiddete yönlendirecek söz ve davranışları geniş kitlelere duyurmak hiç kuşkusuz sporun atmosferini değiştirecektir. Kavga ortamını sağlayacak ve halkı kutuplaştıracaktır. Türkiye'nin toplumsal yapısı sebebiyle sporda ve özellikle futboldaki ayrışmanın, fanatizmin yüksek olması bu olumsuz havanın oluşmasını kolaylaştırmaktadır.

3.4.3. Kabahatlerin Faili ve Mağduru

6222 sayılı Kanun'un 22/1 maddesi kapsamındaki kabahatlerin faili, basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapan kişilerdir. İlk fıkradaki kabahatin faili herkes

⁴¹⁰ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 82.

olabilir.⁴¹¹ Kabahatin ağırlaştırıcı nedenini düzenleyen ikinci fıkra kapsamında ise failler, basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapan spor kulübü yöneticileri ve federasyon yöneticileridir. Son fıkra kapsamında düzenlenen kabahatin faili ise sporda şiddeti teşvik edici söz ve eylemleri habercilik ve eleştiri sınırlarını aşarak tekrar tekrar yayımlayan basın ve yayın organlarının gerçek veya tüzel kişi işletmecileridir.

Madde kapsamında düzenlenen kabahatlerin tamamında mağdur, toplumdur.⁴¹²

3.4.4. Kabahatlerin Maddi Unsuru

6222 sayılı Kanun'un 22/1 maddesinde düzenlenen kabahatin konusu fiil, "basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar" yapmaktır. Burada adı geçen "basın" kavramı gazete, dergi, afiş, pankart gibi basılı kaynakları, "yayın" kavramı ise radyo, televizyon, sosyal medyayı ifade etmektedir. Fiilin haksızlık oluşturmamasının sebebi bu yolla sporda şiddeti teşvik etmesi ve özendirmesidir. Belirtmemiz gerekir ki bu fiilin gerçekleştirilmesi kabahatin oluşumu için yeterlidir. Ayrıca bu açıklamalar neticesinde bir tehlike oluşmasına gerek yoktur. Bunun sebebi madde kapsamındaki kabahatin "soyut tehlike kabahati" olmasıdır.⁴¹³ Kısaca ifade etmek gerekirse gerçekleştirilen eylem neticesinde idari yaptırım uygulamak için genel anlamda tehlike veya zarar doğma olasılığı varsa fail hakkında idari yaptırım uygulanmalıdır.⁴¹⁴

Basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapma eylemini hukuka uygunluk nedeni olarak ifade özgürlüğü noktasında da değerlendirmek gerekir. İfade özgürlüğü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10. maddesinde düzenlenmiştir: "*Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamları tarafından müdahale edilmeksizin ve ulusal sınırlar dikkate alınmaksızın, görüş sahibi olma, bilgi ve düşünceleri edinme ve yayma özgürlüğünü içerir.*" Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay da benzer tanımlar öngörmüştür.⁴¹⁵

⁴¹¹ Maddenin gerekçesinde birinci fıkraya giren kabahatin failinin herkes olabileceği, bu kabahatin özgü suç olmadığı ifade edilmiştir: "*Maddede düzenlenen suç özgü suç olmayıp herkes tarafından işlenebilecektir. Özellikle basın ve yayın kuruluşlarında program yapan sunucu, yorumcu, muhabir ve sair basın ve yayın mensuplarıyla spor kulübü başkan ve yöneticileri, sporcuları, teknik adamları gibi sair mensupları tarafından işlenebilecektir.*"

⁴¹² Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 83.

⁴¹³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 83-84.

⁴¹⁴ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 82.

⁴¹⁵ AYM, Bekir Coşkun [GK] Kararı, B. No: 2014/12151, 4/6/2015): "*İfade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi,*

Görüldüğü üzere bu hak; yalnızca bilgi ve düşünce aktarmayı değil, aynı zamanda olaylarla ilgili görüş bildirme hakkını da kapsar. Bu sebeple ifade özgürlüğü bağlamında ilgili kabahatleri dikkatli yorumlamak yerinde olacaktır.

Cumhuriyet savcısı, Kanun'un 22. maddesi kapsamında önüne gelen dosyayı somut olayın özelliklerine göre değerlendirmelidir. Bu kapsamda savcının dikkate alması gereken temel hususlar şunlardır: Açıklamanın içeriği, açıklamanın yeri ve zamanı, açıklama yapan kişinin konumu, açıklamanın etki derecesi ve alanı. Açıklamanın içeriği ele alınırken açıklamanın bütünü ele alınmalıdır. Sosyal medyada sıkça karşılaşıldığı üzere açıklamanın tamamı değerlendirilmeden kısa bir kesitinde geçen ifadelerden dolayı işlem yapılmamalıdır. Nitekim günümüzde, konuşmaları içeren kayıtların başı, ortası veya sonu kesilerek başka yöne çekilebilmektedir.

Açıklamanın yeri ve zamanı değerlendirilirken açıklamanın yapıldığı dönemde toplumsal atmosfere de bakmak gerekir. Sporda rekabetin, ayrışmanın en fazla hissedildiği dönemde yapılan açıklamalarla liglerin tatil olduğu, maçların oynanmadığı dönemde yapılan açıklamalar arasında fark vardır. Açıklama yapan kişinin konumu ile açıklamanın etki derecesini birlikte ele almak gerekir. Burada dikkat edilmesi gereken açıklama sahibinin sıfatıdır. Açıklamanın etki alanını değerlendirebilmek içinse açıklamanın yapıldığı platformun kişilere ulaşma başarısını ele almak gerekir. Bir spor kulübü başkanı ile bir taraftarın açıklaması aynı etkide olmayacağı gibi, bir şiir kitabında geçen ifade ile milyonlarca insanın izlediği bir canlı yayında yapılan açıklama da aynı etkide değildir.⁴¹⁶

6222 sayılı Kanun'un 22/4. maddesi kapsamında düzenlenen kabahatin konusunu oluşturan fiil, maddenin ilk fıkrasında ele alınan sporda şiddeti teşvik edici açıklamaların haber verme ve eleştiri hakkının sınırları aşarak yayımlanmasıdır. Yayımlanma ibaresinden yazılı, görsel, işitsel her türlü aracı anlayabiliriz.⁴¹⁷ Sosyal medyanın da bu kapsama dahil olduğu ortadadır.

başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir.” Karar, 2 Temmuz 2024 tarihinde <http://www.kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

Y. 19. CD, T. 15.04.2019, E. 2019/1533, K. 2019/7233: “İfade özgürlüğü; insanın özgürce bilgi ve düşünce sahibi olabilme, zihninde oluşturduğu düşünce ve kanaatlerinden ötürü kınanmama, bunları meşru şekil ve yöntemlerle dışa vurma imkân ve özgürlüğüdür.” Karar, 2 Temmuz 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴¹⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 85-86.

⁴¹⁷ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 87.

Sporda şiddeti teşvik edecek açıklamaların haber verme ve eleştiri hakkının sınırlarını aşarak yayımlanması kabahati, soyut tehlike kabahatidir. Bu kabahat, yayımlanmayla oluşur. Ayrıca yapılan yayımlar neticesinde bir sonuç doğmasına gerek yoktur.⁴¹⁸

Medyanın nefret söylemine ilişkin içerikleri yayma amacıyla değil, yalnızca kamuoyunun dikkatine sunma amacıyla hareket etmesi gerekir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, şiddete ve ayaklanmaya teşvik edebilecek açıklamalarına yer veren medya kuruluşlarına belli ölçüde sınırlama getirilebileceğini belirtmiştir.⁴¹⁹ Anayasa Mahkemesi'ne göre de *“Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünü tamamlayan ve onun kullanılmasını sağlayan basın özgürlüğü de düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü gibi mutlak ve sınırsız değildir.”*⁴²⁰ Kısaca basın özgürlüğü kavramı, demokrasinin doğal bir sonucu olarak geniş yorumlansa da sınırsız değildir. Bu sınırı ise doğru, güvenilir, iyi niyetli ve sorumluluk bilinciyle haber yapma zorunluluğu belirler.⁴²¹

6222 sayılı Kanun'un 22/4. maddesinin son cümlesinde, ilk fıkra kapsamına giren açıklamaların tekrar tekrar yayımlanması halinde haber verme ve eleştiri sınırının aşıldığı kabul edilmiştir. Bir görüşe göre tekrar tekrar yayımlama eyleminden, somut olayın özellikleri çerçevesinde kısa zaman içerisinde art arda veya belli bir süre içerisinde iki veya ikiden fazla yayımlanma anlaşılmalıdır. Örnek vermek gerekirse binlerce kişinin takip ettiği bir futbol derbisinde yayıncı kuruluşun hakaret içeren pankartı kısa süre içinde üst üste göstermesi durumunda bu kabahat oluşacaktır.⁴²²

3.4.5. Kabahatlerin Manevi Unsuru

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesi kapsamındaki kabahatlerin manevi unsuru konusu tartışmalıdır. Bir görüşe göre failin kamu barışı ve güvenliğinin sarsılacağını bilmesi ve bunu istemesi yeterlidir. Bu sebeple söz konusu kabahatlerin manevi unsuru kasttır. Taksirle işlenememektedir.⁴²³

⁴¹⁸ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 87.

⁴¹⁹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sürek ve Özdemir v. Türkiye, Başvuru no: 23927/94 ve 24277/94, (8 Temmuz 1999).

⁴²⁰ AYM, Abdullah Öcalan Kararı, B. No: 2013/409, 25/6/2014, § 76. Karar, <http://www.kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

⁴²¹ Ulaş Karan, *İfade Özgürlüğü Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 2*, (Ankara: MRK Baskı ve Tanıtım, 2018), 50-51.

⁴²² Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 89-90.

⁴²³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 90.

Kanaatimizce kabahatlerin manevi unsurunun kasttan ibaret olması failin hareket alanını genişletecek, spor dünyasında kamu barışı ve güvenliğini tehdit eden çoğu eylem cezasız kalacaktır. Özellikle m. 22/2 ve m. 22/4 kapsamındaki kabahatlerin faileri spor ve basın dünyasında etki sahibi kişilerdir. Bu kişiler söyleyecekleri sözlerin, yayımlayacakları haberlerin toplumda nasıl bir etki yaratacağını öngörmelidir. Bir konuşma yaparken, bir haber yayımlarken normal bir vatandaştan daha dikkatli davranması gereken kişilerdir. Bu sebeple bu kabahatlerin taksirle işlenebileceği düşüncesindeyiz. Aksi takdirde bir kişinin kamu barışı ve güvenliğini tehlikeye düşürme kastının tespiti oldukça zordur. Bu nedenle mevzuat hükümlerinde yapılacak değişikliklerle bu husustaki belirsizlik giderilmelidir.

3.4.6. Kabahatlere Etki Eden Haller

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinin ikinci fıkrasında basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapanların kulüp veya federasyon yöneticileri olması hali nitelikli hal olarak öngörülmüştür. Kulüp veya federasyon yöneticilerinin söz konusu eylemleri gerçekleştirdiği durumda cezalar beş katına kadar artırılmaktadır.

3.4.7. Kabahatlerin Özel Görünüş Biçimleri

3.4.7.1. Teşebbüs

Teşebbüs, failin işlemeyi amaçladığı suçun icrasına başlaması, ancak elinde olmayan sebeplerle suçun icrasını tamamlayamaması durumudur. Suça teşebbüsün söz konusu olabilmesi için failin hareketi suçu işlemeye elverişli olmalıdır. Görüleceği üzere teşebbüs, cezalandırma alanını genişletmektedir.⁴²⁴

Kabahatler Kanunu'nun 13. maddesinde kabahatlere teşebbüsün cezalandırılmayacağı ifade edilmiştir. Aynı maddede teşebbüsün cezalandırılacağına dair ilgili kanunlarda hüküm bulunması hali istisna tutulsa da 6222 sayılı Kanun'da böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple 6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinde tanımlanan kabahatlere teşebbüs mümkün değildir.⁴²⁵

⁴²⁴ Genç vd., *Ceza Genel Hukuku*, 117.

⁴²⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 90.

3.4.7.2. İştirak

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinde iştirak konusunda özel bir hüküm bulunmadığından genel hükümler uygulanacaktır. Kabahatler Kanunu'nun 14. maddesi iştirak hususunda genel hükümleri içermektedir.

Kabahatlere iştirak edebilmek için şeriklerin kasten ve hukuka aykırı şekilde davranması gereklidir.⁴²⁶ Bu şekilde kabahate iştirak eden herkes kabahati tek başına işlemiş gibi ayrı ayrı idari para cezasına çarptırılır.⁴²⁷

3.4.7.3. İçtima

Kanun'un 22/1. maddesi uyarınca sporda şiddeti teşvik edici açıklamalarda bulunanların eylemi suç oluşturduğu takdirde yalnızca bu suçtan cezalandırılacaklardır. Bu durum ceza hukukunda yer alan asli-tali norm ilkesinin doğal bir sonucudur. Aynı doğrultuda Kabahatler Kanunu m. 15/3 hükmü de bir fiilin hem suç hem de kabahat olarak tanımlanması halinde yalnızca suçtan ceza verilebileceğini düzenlemektedir.⁴²⁸

Bu düzenlemeler dışında maddede içtima konusunda özel bir düzenleme yapılmamıştır. Bu sebeple içtima konusunda Kabahatler Kanunu'nun 15/1. maddesi esas alınacaktır.

Bir eylemle birden fazla kabahat işlenmişse ve bu kabahatlerin yaptırımı idari para cezasıysa fail, en ağır olan idari para cezasıyla cezalandırılacaktır. Kabahatler kapsamında idari para cezasından başka yaptırımlar öngörüldüyse tüm yaptırımlar uygulanacaktır.⁴²⁹

⁴²⁶ Kabahatler 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 9 uyarınca hem kasten hem de taksirle işlenebilir. Ancak iştirak için şeriklerin kasıtlı davranması gerekmektedir.

⁴²⁷ Korkut - Otacı, *Türk Kabahatler Hukuku*, 97.

⁴²⁸ Kabahatler Kanunu m. 15/3: *"Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır."*

⁴²⁹ Kabahatler Kanunu m. 15/1.

3.4.7.4. Teselsül

Teselsül, diğer anlamıyla zincirleme suç veya müteselsil suç, TCK'nın 43/1. maddesinde *“Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi”* olarak tanımlanmıştır.

Teselsül konusunda Kanun'un 22. maddesinde özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple Kabahatler Kanunu m. 15/2 hükmü esas alınacaktır.

Kabahatler Kanunu m. 15/2 uyarınca aynı kabahat farklı zamanlarda birden çok defa işlendiyse her bir kabahat için ayrı idari para cezası verilir. Kesintisiz eylemlerle işlenen kabahatlerde ise yaptırım kararına kadar geçen süre tek bir kabahat sayılmaktadır.

3.4.7.5. Yaptırım

Basın ve yayın yoluyla sporda şiddeti teşvik edici açıklamalarda bulunan kişiler, bu eylemleri bir suç oluşturmadığı takdirde 5.000 Türk Lirasından 50.000 Türk Lirasına kadar idari para cezasına çarptırılır. Bu kabahati işleyen kişilerin federasyon veya kulüp yöneticisi olması halinde bu yöneticiler 25.000 Türk Lirasından 250.000 Türk Lirasına kadar idari para cezasına çarptırılır. Ayrıca yönetici olsun olmasın şiddeti teşvik edici nitelikteki bu açıklamaları yapan kişiler hakkında karar tarihinden itibaren 1 yıl süreyle seyirden yasaklanma idari tedbiri uygulanır.

Sporda şiddeti özendirecek açıklamaları haber verme ve eleştiri hakkının sınırlarını aşarak yayımlayan gerçek veya tüzel kişi işletmeciler ise bu eylemlerinden ötürü 100.000 Türk Lirasından 500.000 Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılır.

3.4.8. Usul ve esaslar

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinin ilk fıkrası *“basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapanların fiilleri suç oluşturmadığı takdirde haklarında 5.000 Türk Lirasından 50.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verileceğini”* hüküm altına almıştır. İkinci fıkrada ise bu fiili işleyen kişilerin spor kulübü veya federasyon yöneticileri olması halinde cezaların beş katına kadar artırılacağı belirtilmiştir.

Maddede geçen “yönetici” kavramını geniş yorumlamak gerekmektedir. Kanaatimizce yalnızca başkanın yönetici sayıldığı şeklinde dar yorumlanması Kanun'un amacına aykırı olup

başkan kadar etki alanları geniş yöneticilerin hukuka aykırı eylemlerini de cezasız bırakacaktır. Bu nedenle spor kulübü veya federasyonların başkanı, yardımcıları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri, kendi bünyelerindeki kurulların üyeleri bu kapsama dahildir.⁴³⁰

Madde 22'ye baktığımızda basın ve yayın yoluyla sporda şiddeti teşvik edecek şekilde açıklama yapma eylemi bir yaptırıma bağlanmıştır. Ancak burada madde metnine bir nevi şerh düşerek bu fiilin suç oluşturmaması şartı aranmıştır. Şayet kişinin eylemi bir suç oluşturuyorsa bu madde kapsamında yaptırım uygulanmayacaktır. Burada ilk akla gelen örnek ise TCK m. 214/1 kapsamında düzenlenen “suç işlemeye tahrik” suçudur.⁴³¹ Kişinin eylemi hem “sporda şiddete yol açabilecek açıklamalar” maddesine, hem de “suç işlemeye tahrik” maddesine giriyorsa; kişi hakkında yalnızca suç işlemeye tahrik suçu kapsamında yaptırım uygulanacaktır.⁴³²

Sporda şiddeti teşvik eden açıklamalarda bulunulması halinde bu eylem TCK'nın 213-217. maddeleri kapsamında suç teşkil ediyorsa failer hakkında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamamaktadır. Çünkü Kabahatler Kanunu m. 15/3 uyarınca “*bir fiil hem suç hem kabahat teşkil ediyorsa yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir.*”

Kanaatimizce bu durum hakkaniyete aykırı uygulamalara sebep olsa da kanun hükmü açıktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus TCK 213-217. maddelerinde düzenlenen kamu barışına karşı suçların biri hariç hiçbir için seyirden yasaklanma tedbirinin uygulanamamasıdır. Seyirden yasaklanma tedbirinin uygulama alanı 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen ya da 6222 sayılı Kanun'la yollamada bulunan kanunlarda düzenlenen suçlardır. Bu kapsama girebilecek suçlar 6222 sayılı Kanun'un 14/2 maddesi⁴³³ yollamasıyla TCK'nın 216/2-3 hükmü kapsamındaki suçlar⁴³⁴ olabilir. Bu sebeple TCK'nın “Kamu Barışına Karşı Suçlar” başlığında bulunan 213-217. maddelerinden yalnızca 216. maddenin iki ve üçüncü fıkralarından dolayı seyirden yasaklanma tedbiri uygulanabilir.⁴³⁵

⁴³⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 304-305.

⁴³¹ TCK 214/1: “Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

⁴³² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 171.

⁴³³ 6222 sayılı Kanun'un 14. maddesinin ikinci fıkrası: “(2) Spor alanlarında toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadiği takdirde, bir yıldan üç yıla hapis cezası ile cezalandırılır.”

⁴³⁴ TCK 216. maddesinin iki ve üçüncü fıkraları: “(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

⁴³⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 94-95.

Sporda şiddeti teşvik eden açıklamaların herhangi başka bir suç oluşturması halinde de m. 22 uyarınca işlem yapılamaz. Örneğin A kulübünün başkanının, B spor kulübünün ve hakemlerin kendilerinin hakkını yediğini, A kulübü taraftarlarının buna tepkisiz kalmayacağını ve gereken tepkiyi göstereceklerini söylemesi şiddeti teşvik edici açıklama örneğidir. Ancak maç sonrası kulüp başkanının hakeme hakaret etmesi, tepki göstermesi sebebiyle bazı taraftarların sahaya atlayarak hakeme saldırması ve yaralaması eylemi neticesinde kulüp başkanı açısından m. 22 hükmü uygulanamaz. Artık TCK'nın 125. maddesi kapsamında kamu görevlisine alenen hakaret suçundan işlem yapılacağı için kabahat teşkil eden Kanun'un 22. maddesi kapsamında yaptırım uygulanamayacaktır.⁴³⁶

6222 sayılı Kanun'un 22. maddesinde geçen "basın-yayın yoluyla" kavramına sosyal medyayı da dahil etmemiz gerekir. Nitekim günümüzde ana akım medyanın yerini alan sosyal medya, milyonlarca insana hitap eden bir araçtır. Bu sebeple sosyal medya üzerinden gerek taraftarların gerekse kulüp veya federasyon yöneticilerin yaptıkları paylaşımlar madde kapsamındadır. Bir kulüp yöneticisinin rakip takım taraftarını Instagram, X, Facebook gibi sosyal medya platformları üzerinden hedef göstermesi örnek verilebilir.⁴³⁷ Yargıtay, "*efendi değil ... o ... çocuğu ... diyeceğiz*" şeklinde takım ismi de içeren sosyal medya paylaşımını m. 22/1 kapsamında değerlendirmiştir.⁴³⁸

6222 sayılı Kanun'un 22/1. maddesinde düzenlenen kabahat hakkında idari yaptırım tedbirini uygulamaya Cumhuriyet savcısı yetkilidir. Öğretide, 6222 sayılı Kanun'un 22/3. maddesi kapsamında Cumhuriyet savcısına idari yaptırım uygulama imkânı tanınmasının idari faaliyetlere müdahale oluşturacağı ve kuvvetler ayrılığına aykırı olduğunu savunan karşıt bir görüş bulunmaktadır.⁴³⁹ Ancak Kabahatler Kanunu'nun 22/1. maddesi, kabahatlerden ötürü idari yaptırım kararına Cumhuriyet savcısının karar veremeyeceğini belirtmemiştir.⁴⁴⁰ Üstelik 6222 sayılı Kanun'un 23/3. maddesinde, Kanun kapsamındaki idari yaptırımlara ve idari para cezasına Cumhuriyet savcısının hükmedebileceği açıkça belirtilmiştir.

Cumhuriyet savcısı, kabahatin konusunu oluşturan fiili öğrendiğinde öncelikle durumu değerlendirmelidir. Eylemin suç oluşturmadığı araştırma yapmaksızın belirlenebiliyorsa veya

⁴³⁶ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 303-304.

⁴³⁷ Gürel - Mengilli, "Spor Hukuku ve Ceza Hukuku İlişkisi" 140.

⁴³⁸ Y 19. CD, E.2019/28151, K.2020/7047, 17.06.2020

⁴³⁹ Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, 147.; Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 79.

⁴⁴⁰ Kabahatler Kanunu m. 22/1: "*Kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir.*"

suça konu ihbar ve şikayetler asılsız, soyut ve genel nitelikteyse kişi hakkında soruşturma başlatılmamalıdır.⁴⁴¹ Soruşturma başlatılması için fiilin suç oluşturma şüphesi bulunmalıdır.⁴⁴² Bu şekilde başlatılan soruşturma neticesinde Cumhuriyet savcısı, fiilin suç teşkil edip etmediğini değerlendirmelidir. Bu değerlendirmeyi yaparken savcı, TCK'nın "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlığında düzenlenen 213-217. maddeleri arasında düzenlenen suçların oluşup oluşmadığına bakmalıdır. Değerlendirme neticesinde TCK kapsamındaki söz konusu suçlar unsurları itibarıyla oluştuysa iddianame hazırlamalı ve mahkemeye sunmalıdır.

6222 sayılı Kanun'un m. 22/1 hükmünden de anlaşılacağı üzere söz konusu fiil suç teşkil ediyorsa 6222 sayılı Kanun kapsamında idari yaptırım uygulanmamalıdır. Cumhuriyet savcısı soruşturma neticesinde fiilin suç oluşturduğuna dair yeterli delil elde edemediyse fiilin 6222 sayılı Kanun'un 22/1. maddesi kapsamındaki kabahati oluşturup oluşturmadığını irdeleyecektir. Madde kapsamındaki kabahatin olduğu sonucuna varırsa şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar birlikte idari yaptırım kararı vermelidir. Ancak madde kapsamındaki kabahatin oluşmadığı sonucuna varırsa yalnızca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermesi yeterlidir.⁴⁴³

Şiddeti teşvik edici nitelikte açıklama yapan kişinin eylemi iki farklı kabahat teşkil ediyorsa ceza hukukunun prensipleri uyarınca tek ceza verilebileceğinden yalnızca daha ağır para cezası uygulanır. Ancak kabahatlerin yaptırımları idari para cezası dışında başka yaptırımlar oluşturuyorsa bu yaptırımlar ayrı ayrı uygulanır.⁴⁴⁴ 6222 sayılı Kanunun 22. maddesindeki fiillerin de kabahat teşkil ettiği açıktır.⁴⁴⁵

Bu başlığın konusunu oluşturan idari tedbir olarak seyirden yasaklanma ise maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Bu tedbirin seyirden yasaklanma koruma tedbiri hükümlerine göre uygulanacağı ifade edilmiştir.⁴⁴⁶ Bu sebeple 6222 sayılı Kanun'un 22/1.

⁴⁴¹ CMK m. 158/6: "İhbar ve şikâyet konusu fiilin suç oluşturmadağının herhangi bir araştırma yapılmasını gerektirmeksizin açıkça anlaşılması veya ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilir."

⁴⁴² CMK m. 160/1: "Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar."

⁴⁴³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 92-93.

⁴⁴⁴ Kabahatler Kanunu m. 15/1.

⁴⁴⁵ İlhan Üzülmöz, "6222 Sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Suçların ve Kabahatlerin İctimai", *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 94.

⁴⁴⁶ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m. 22/3: "Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller; bu tedbir bakımından da uygulanır."

maddesi kapsamında hakkında seyirden yasaklanma idari tedbiri uygulanan kişilere ait bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü çatısı altında tutulan ve seyirden yasaklanan kişilerin takibini sağlayan elektronik bilgi bankasına kaydedilecektir. Şayet yasaklı kişinin taraftarı olduğu takımın yurtdışında bir müsabakası varsa bu kişiye ait bilgiler ilgili ülkenin yetkili mercilerine de müsabaka öncesinde bildirilecektir. Kanun'un m. 18/4 hükmü, seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanan kişiler için bu hususu öngörmüştür.⁴⁴⁷

Doktrinde yer alan bir görüşe göre bu kişiler taraftarı olduğu takımın müsabakaları esnasında kolluk birimine başvurma yükümlülüğü altında değildir.⁴⁴⁸ Bizim de katıldığımız karşıt görüşe göre ise idari tedbir olarak seyirden yasaklanma, koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanma hükümlerine göre yürütülecektir. Bu sebeple seyirden yasaklanma koruma tedbirinde olduğu gibi kişi hakkında m. 22/1-2 kapsamında işlem yapılan kişi de genel kolluğa başvurma yükümlülüğüne tabidir. Bu kişinin kulüp veya federasyon yöneticisi olmasının bir önemi yoktur.⁴⁴⁹

6222 sayılı Kanun'un 22/4 maddesinde ise sporda şiddeti teşvik edici söz ve eylemleri habercilik ve eleştiri sınırlarını aşarak tekrar tekrar yayımlayan basın ve yayın organlarının işletmecilerine yaptırım düzenlenmiştir. Bu eylemleri gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişi işletme sahiplerine 100.000 Türk Lirasından 500.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilecektir. Böyle açıklamalara ilk kez yer verilmesi haber verme hakkının sınırları içerisindeydir. Ancak tekrar tekrar yer verilirse kabahat oluşur.⁴⁵⁰ Kanunda da bu sınır çizilmiştir.⁴⁵¹

Kanun'un 22/4. maddesi kapsamındaki düzenlemede "*fiilleri suç oluşturmadığı takdirde*" ifadesine yer verilmemiştir. Bu sebeple Kanun'un 22/4. maddesindeki kabahatle alakalı Cumhuriyet savcısı, sporda şiddeti teşvik edici mahiyette açıklamaları haber verme ve eleştiri sınırını aşacak şekilde yayımlanmayı öğrendiği takdirde yayımlayan kişilerin eyleminin suç

⁴⁴⁷ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 74.

⁴⁴⁸ Koca, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler", 83.; Yaşar, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri", 26.

⁴⁴⁹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 306.

⁴⁵⁰ Kanun'da ve Yönetmelik'te kaç kez yer verilmesinin haber verme sınırını aşacağı belirtilmemiştir. Bu nedenle somut olayın özellikleri göz önünde bulundurularak konunun önemi, konunun etki alanı, kamuoyu yararı, kamuoyunda yaratacağı tehlike, haberin veriliş usulü, haberin amacı gibi hususlar dikkate alınmalıdır. Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 309-310.

⁴⁵¹ Koca, "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler", 83.

oluşturup oluşturmadığını araştırmayacaktır.⁴⁵² Ancak Cumhuriyet savcısı, sporda şiddeti teşvik edecek açıklamayı yapan kişi hakkında bir soruşturma veya kovuşturma varsa bu hususu değerlendirecektir. Eğer yayıma konu açıklamayı yapan kişiler hakkında bir soruşturma veya kovuşturma devam ediyorsa sonucunu beklemelidir. Sürecin neticesinde bu kişiler hakkında bir ceza veya yaptırım uygulanıp uygulanmadığı hususu bu açıklamaları yayımlayanları da etkileyecektir. Yayıma konu açıklamalar hakkında bir ceza veya yaptırım uygulandıysa Cumhuriyet savcısı bu açıklamaları yayımlayanlar hakkında kendi değerlendirmesine başlayacaktır.⁴⁵³

Cumhuriyet savcısı, açıklamaları yayımlayan gerçek veya tüzel kişilerin haber verme ve eleştiri hakkının sınırlarını aştığı sonucuna varırsa idari yaptırım kararı verecektir. Aksi halde idari yaptırımın uygulanmasına yer olmadığına karar verecektir. Görüldüğü üzere Cumhuriyet savcısının burada takdir hakkı mevcuttur.⁴⁵⁴

Cumhuriyet savcısınca sporda şiddeti teşvik eden açıklamalar nedeniyle verilecek idari yaptırım kararı üç nüsha şeklinde tanzim edilir. İdari yaptırım kararına ilişkin tutanak, Kabahatler Kanunu'nun "İdari Yaptırım Kararı" başlıklı 25. maddesine göre düzenlenir.⁴⁵⁵ Tutanağın bir nüshası dosyaya eklenir. Bir diğeri Emniyet Genel Müdürlüğünce tutulan ve bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına kaydedilmek üzere il spor güvenlik birimine gönderilir.⁴⁵⁶ Son tutanak ise hakkında idari yaptırım uygulanan kişiye Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ olunur. Tebliğ evrakında karara karşı başvurulabilecek itiraz mercii, itiraz süresi gibi hususlar net bir şekilde belirtilir. Şayet ilgili karar yaptırım uygulanan kişiye bizzat tefhim edildiyse bu husus tutanağa geçirilmek üzere kişinin imzası alınır. Kişi imzadan imtina ederse bu durum da tutanakta belirtilir.⁴⁵⁷

Maddede tarif edilen şekliyle "sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapma" eyleminin yaptırımı idari para cezasıdır. Bu hükümle bir adli suç tarif edilmediğinden Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından faile önödeme önerisinde bulunulamaz.⁴⁵⁸

⁴⁵² Bu kişilerin fiili suç teşkil ediyorsa ayrıca bir soruşturmanın veya kovuşturmanın konusu olacaktır.

⁴⁵³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 95.

⁴⁵⁴ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 95.

⁴⁵⁵ Kabahatler Kanunu m. 25: "(1) İdarî yaptırım kararına ilişkin tutanakta; a) Hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi, b) İdarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili, c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller, d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği, Açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır."

⁴⁵⁶ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Daire Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 22/1-ç maddesi

⁴⁵⁷ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 96-97.

⁴⁵⁸ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 301.

Cumhuriyet savcısınca sporda şiddeti teşvik eden açıklamaları haber verme ve eleştiri sınırlarını aşarak yayımlama nedeniyle verilecek idari yaptırım kararı iki nüsha şeklinde tanzim edilir. Tutanağın bir nüshası dosyaya eklenir. Diğer tutanak ise hakkında idari yaptırım uygulanan gerçek veya tüzel kişiye Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ olunur. Tebliğ evrakında karara karşı başvurulabilecek itiraz mercii, itiraz süresi gibi hususlar net bir şekilde belirtilir. Şayet ilgili karar yaptırım uygulanan kişiye bizzat tefhim edildiyse bu husus tutanağa geçirilmek üzere kişinin imzası alınır. Kişi imzadan imtina ederse bu durum da tutanakta belirtilir.⁴⁵⁹

Kanun'un 22. maddesi kapsamında hakkında idari yaptırım uygulanan gerçek veya tüzel kişi, kanuni temsilcisi veya avukatı bu idari yaptırım kararına karşı kararın tefhim veya tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde sulh ceza hâkimliğine itiraz başvurusu yapabilir. İtiraz mercii kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir. İtiraz yapılmadığı takdirde karar kesinleşir. Olağanüstü bir sebeple, örneğin ölüm, hastalık, tutukluluk, doğal afet gibi, itiraz süresi içinde yapılamadıysa bu olağanüstü durumun bitmesine müteakip 7 gün içerisinde, mücbir sebebin varlığı sebebiyle itirazın süresi içerisinde yapılamaması hususları ispatlanmak kaydıyla itiraz yapılabilir. Ancak bu durum idari yaptırım kararının kesinleşmesini engellemez. Bu aşamadan sonra yalnızca sulh ceza hâkimliğinden yerine getirmeyi durdurma kararı alınabilir.⁴⁶⁰

Sulh ceza hâkimliği eğer idari tedbirin haksız olduğunu düşünüyorsa itirazın kabulüne, idari tedbirin haklı ve yerinde olduğunu düşünüyorsa itirazın reddine karar verecektir. Kanun'un 22. maddesinin bir ve dördüncü fıkralarında düzenlenen para cezaları alt ve üst sınır belirlediğinden sulh ceza hâkimliği para cezasının miktarında değişikliğe giderek başvurunun kabulüne de karar verebilir. Sulh ceza hâkimliğinin bu yetkisi yalnızca itiraz edenin lehine uygulanabilir. Bir başka ifadeyle sulh ceza hâkimliği, para cezası miktarını indirebilir ancak yükseltemez.⁴⁶¹ İtiraz üzerine sulh ceza hâkimliğince verilen idari para cezalarına yönelik kararların kesin olup olmadığı miktar itibarıyla değerlendirilir. Aralık 2024 itibarıyla kesinlik sınırı 15.000 Türk Lirasıdır. 15.000 Türk Lirası dahil bu miktara kadar idari para cezaları açısından başvuru

⁴⁵⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 97.

⁴⁶⁰ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 97-98.

⁴⁶¹ Kabahatler Kanunu'nun 28/9. maddesinde “mahkeme idari para cezasının miktarında değişiklik yaparak başvurunun kabulüne karar verebilir.” demekle bu yetkinin yalnızca başvurunun kabulünü kapsadığı ifade edilmiştir. Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 98.

üzerine verilecek kararlar kesindir. Bu nedenle sporda şiddeti teşvik edici açıklamalarda bulunanlar kulüp ve federasyon yöneticileri⁴⁶² ile sporda şiddeti özendirecek açıklamaları haber verme ve eleştiri hakkının sınırlarını aşarak yayımlayan gerçek veya tüzel kişi işletmeciler⁴⁶³ açısından başvuru üzerine verilen sulh ceza hâkimliği kararı kesin değildir diyebiliriz. Ancak sporda şiddeti özendirecek açıklamaları yapan ve 6222 sayılı Kanun'un 22/1 kapsamına giren kişiler için verilen idari para cezasının⁴⁶⁴ kesinlik sınırının altında kalma ihtimali vardır.

Sulh ceza hâkimliğince verilen itirazın kabulü kararına karşı savcı, itirazın reddi kararına karşı yaptırım uygulanan kişi, kanuni temsilcisi veya vekili iki hafta içerisinde tekrar itiraz edebilir. İki haftalık süre tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren başlar. İtiraz karara hükmeden sulh ceza hâkimliğine dilekçe yoluyla veya zabıt katibine beyanda bulunularak yapılır. İki haftalık süre içerisinde itiraz yapılmazsa karar kesinleşir. İtiraz usulü Ceza Muhakemesi Kanunu 268. madde hükümlerine tabidir. Kararı veren sulh ceza hâkimliği itirazı kabul edecek olursa kararını düzeltme yoluna gider. İtirazı reddedecek olursa en fazla 3 gün içinde yetkili mercie gönderir. İtirazı incelemeye yetkili mercii CMK 268/3-a hükmü gereği *“o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimlik; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimlik; ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliği, ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğidir.”* İtiraz mercii olan sulh ceza hâkimliği kararını duruşma yapmadan en kısa sürede vermelidir. Ancak gerekli görürse Cumhuriyet savcısını, varsa yaptırım uygulanan kişinin vekilini veya müdafisini dinleyebilir. Sulh ceza hâkimliği gerekli incelemenin ardından nihai kararını verir. Bu karar kesindir. Karar itiraz edene tebliğ edilir. İtiraz edenin avukatı varsa tebligat yalnızca avukata yapılır.⁴⁶⁵

6222 sayılı Kanun'un 22/1 maddesi özelinde yukarıda detaylı açıkladığımız itiraz merciinin istisnaları bulunmaktadır. Çünkü ilgili maddede “fiilleri suç oluşturmadığı takdirde” ifadesi kullanılarak uygulamada Cumhuriyet savcısına ve hâkimlere bazı sorumluluklar yüklemiştir.

⁴⁶² 6222 sayılı Kanun'un 22/2 kapsamında bu kişiler için öngörülen idari para cezası 25.000 Türk Lirasından 250.000 Türk Lirasına kadardır.

⁴⁶³ 6222 sayılı Kanun'un 22/4 kapsamında bu kişiler için öngörülen idari para cezası 100.000 Türk Lirasından 500.000 Türk Lirasına kadardır.

⁴⁶⁴ 6222 sayılı Kanun'un 22/1 kapsamında bu kişiler için öngörülen idari para cezası 5.000 Türk Lirasından 50.000 Türk Lirasına kadardır.

⁴⁶⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 98-99.

Soruşturma veya kovuşturma aşamasında savcı veya hâkim, hukuka aykırı eylemin suç ve kabahat mi, yoksa yalnızca kabahat mi teşkil ettiği hususunda inceleme yapacaktır.⁴⁶⁶

Bu kapsamda eğer soruşturma neticesinde fiilin suç değil kabahat olduğu yönünde sonuca ulaşırsa şüpheli hakkında yalnızca idari yaptırım kararı uygulanacak, suç oluşturan bir fiil olmadığı için kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilecektir. Bu durumda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun m. 27/6 hükmü gereğince, kovuşturmaya yer olmadığına kararına itiraz edilirse idari yaptırım kararına karşı yapılan başvuru da bu itiraz merciinde incelenecektir. İdari yaptırım kararına itiraz mercii, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz merciine bağlanmıştır. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz usulü CMK’nın 173. maddesinde düzenlenmiştir. CMK m. 173/1 hükmüne göre suçtan zarar gören, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yönelik “kararı veren savcının yargı çevresinde görevini ifa ettiği ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine” itirazda bulunabilecektir. Bu sebeple kovuşturmaya yer olmadığı kararı ile verilen idari yaptırım kararına itiraz mercii de burası olacaktır. Sulh ceza hâkimliğince verilen itirazın kabulü kararına karşı savcı, itirazın reddi kararına karşı yaptırım uygulanan kişi, kanuni temsilcisi veya vekili iki hafta içerisinde tekrar itiraz edebilir. İki haftalık süre tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren başlar. İtiraz karara hükmeden sulh ceza hâkimliğine dilekçe yoluyla veya zabıt katibine beyanda bulunularak yapılır. İki haftalık süre içerisinde itiraz yapılmazsa karar kesinleşir. İtiraz usulü Ceza Muhakemesi Kanunu 268. madde hükümlerine tabidir. Kararı veren sulh ceza hâkimliği itirazı kabul edecek olursa kararını düzeltme yoluna gider. İtirazı reddedecek olursa en fazla 3 gün içinde yetkili mercie gönderir. Yetkili sulh ceza hâkimliğinin kararı kesindir. Karar itiraz edene tebliğ edilir. İtiraz edenin avukatı varsa tebligat yalnızca avukata yapılır.⁴⁶⁷

Bir diğer istisna; kovuşturma neticesinde fiilin suç değil kabahat olduğu yönünde sonuca ulaşırsa sanık hakkında yalnızca idari yaptırım kararı uygulanacak, suç oluşturan bir fiil olmadığı için beraat kararı verilecektir. Bu durumda 5326 sayılı Kanun’un 27/7 hükmüne, beraat kararına karşı kanun yoluna başvurulursa idari yaptırım kararına karşı yapılan itiraz da bu kanun yolu merciinde incelenecektir. İdari yaptırım kararına itiraz mercii, beraat kararına karşı gidilen kanun yolu merciine bağlanmıştır. Bu kanun yolu ise istinaf kanun yoludur. Beraat kararını inceleyecek kanun yolu, “kararı veren mahkemenin yargı çevresinde bulunduğu bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesidir.” Bu sebeple beraat kararı ile verilen idari yaptırım

⁴⁶⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 99.

⁴⁶⁷ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 100.

kararına itiraz mercii de ilgili bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesi olacaktır. İdari yaptırım kararını inceleyecek olan istinaf mahkemesinin kabul veya ret kararı kesindir. Bu karar itirazda bulunana veya vekiline tebliğ edilir. İtiraz eden kişi avukatla temsil ediliyorsa yalnızca avukatına tebligat yapılır.⁴⁶⁸

3.4.9. Sona ermesi

6222 sayılı Kanun m. 22/1 uyarınca basın ve yayın aracılığı ile sporda şiddeti teşvik edecek açıklamalar yapan kişilerin karar tarihinden itibaren 1 yıl süreyle seyirden yasaklanacağı belirtilmiştir. Ancak 1 yıllık seyirden yasaklanma süresinin ne zaman başlayacağı konusu tartışmalıdır.

Bir görüşe göre bu süre idari yaptırım kararının kesinleşmesinden itibaren uygulanmalıdır.⁴⁶⁹ Başka bir görüşe göre karardan kasıt soruşturma konusu eylemin, şiddete neden olacak açıklamalar kabahatini oluşturduğuna dair karardır.⁴⁷⁰ Kanaatimizce m. 22/3 metninde açıkça “kararın verildiği tarihten itibaren” ifadesi yer aldığı için söz konusu kabahatin oluştuğuna dair karar tarihinden itibaren süre başlamalıdır.

4. Seyirden Yasaklanan Kişinin Kolluk Birimine Başvurma Yükümlülüğünün İhlali

4.1. Genel olarak

Seyirden yasaklanan kişi, taraftarı olduğu takımın tarafı olduğu spor müsabakasının başlama saatinde ve bir saat sonrasında bulunduğu yere en yakın kolluk birimine başvurma yükümlülüğü altındadır. Kişinin müsabakanın başlangıç saatinde ve bir saat sonrasında başvurma yükümlülüğü, müsabakanın başlangıç saatinde ve en geç bir saat içinde başvurma yükümlülüğü şeklinde yorumlanmalıdır. Seyirden yasaklı kişi yapacağı ikinci başvuruyu bir saat içinde yapmalıdır.⁴⁷¹

⁴⁶⁸ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 101.

⁴⁶⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 93.

⁴⁷⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 308.

⁴⁷¹ Gülşen, *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*, 171.

Uygulamada daha çok imza yükümlülüğü olarak bilinse de bu yükümlülük, bulunulan yere en yakın kolluk birimine başvurma yükümlülüğüdür. Kanunen imza atma yükümlülüğü söz konusu değildir.⁴⁷²

Söz konusu başvurma yükümlülüğü, yalnızca yasaklama kararına konu olan spor branşını kapsamaktadır. Örnek vermek gerekirse tuttuğu takımın futbol müsabakasındaki eylemleri sebebiyle seyirden yasaklanan kişinin, tuttuğu takımın basketbol maçlarında kolluğa başvurma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak bu konuda, 6222 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği ilk senelerde bazı uygulama sorunları yaşanmıştır. Örneğin 9 Aralık 2012 tarihinde oynanan Galatasaray-Beşiktaş tekerlekli sandalye basketbol maçında tribünde olaylar yaşanmış ve 16 taraftar gözaltına alınmıştır. Bu taraftarlara hukuka uygun şekilde seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanmıştır. Dava aşamasında sanık müdafileri mahkemeye "sanıkların taraftarı olduğu takımın birçok spor dalında mücadele ettiği ve müvekkillerin neredeyse her gün karakola gidemeyeceklerini" ifade etmişlerdir. Bunun üzerine mahkeme sanık müdafilerinin taleplerini haklı bularak cezalarını kaldırmıştır.⁴⁷³

Kolluğa başvurma yükümlülüğü getiren müsabakaların hangileri olduğunun tespiti için 6222 sayılı Kanun'daki "spor müsabakası" tanımına bakılmalıdır. 6222 sayılı Kanun'un 3/1-ı hükmüne göre "federasyonların düzenlediği veya düzenlemesine izin verdiği veya katkıda bulunduğu her türlü sportif yarışma ve karşılaştırma" spor müsabakasıdır. Kanun lafzına ve Yargıtay kararlarına⁴⁷⁴ baktığımızda resmi veya özel, hazırlık karşılaşması gibi bir ayırım yapılmamıştır.⁴⁷⁵ Karşıt bir görüşe göre özel maçlar ve hazırlık maçlarının takibinin zor olması, genellikle daha önceden planlanmamış müsabakalar olması sebebiyle hazırlık maçı veya özel maçlar bu kapsama dahil edilmemelidir.⁴⁷⁶

⁴⁷² Köse, "Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar", 3.

⁴⁷³ Köse, "Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar", 2-3.

⁴⁷⁴ Y. 19. CD T. 29.05.2017, E. 2016/10990, K. 2017/4977: "Böylelikle, futbol dalında "özel müsabaka veya turnuva", TFF tarafından düzenlenmesine izin verilen ve katkıda bulunulan sportif karşılaşmayı ifade etmektedir. Bu halde, koruma, güvenlik veya önleyici idari tedbir gereği spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, hazırlık maçı olarak tabir edilen özel müsabaka veya turnuvayı hiçbir suretle izlemek için spor alanlarına giremeyeceği gibi yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı özel müsabaka veya turnuvanın yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür." Karar, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴⁷⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 107-108.

⁴⁷⁶ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 221.

Seyirden yasaklanma tedbirinden yasaklı kişinin müsabaka ve antrenmanları izlemesinin engellenmesi anlaşılmaktadır.⁴⁷⁷ Ancak antrenman saatinde kolluğa başvurma yükümlülüğü bulunmamaktadır.⁴⁷⁸ Bu durumda seyirden yasaklı kişinin antrenmanları izlemeye gitmesi durumunda herhangi bir yaptırımla karşılaşp karşılaşmayacağı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre seyirden yasaklı kişinin antrenman saatinde kolluğa başvurma yükümlülüğü olmadığından fiili olarak antrenman izlemeye gidebilir ve kişi hakkında m. 18/9 kapsamında yaptırım uygulanamayacaktır. Bu kişi doğal olarak antrenman alanına alınmayacaktır. Ancak bir şekilde girdiyse Kanun'un 15. maddesi kapsamında usulsüz seyirci girişinden de işlem yapılamayacaktır çünkü usulsüz seyirci girişinin kapsamı "spor müsabakalarını izlemek amacıyla müsabaka ve seyir alanlarına girmek" şeklinde belirtilmiştir. Bu sebeple seyirden yasaklanmış kişinin bir şekilde taraftarı olduğu takımın antrenmanlarını izlemeye gitmesinin herhangi bir cezası bulunmamaktadır. Ancak bu kişi görevliler tarafından fark edilirse dışarı çıkması istenir. Çıkarması halinde zor kullanılarak çıkarılması mümkündür.⁴⁷⁹

Seyirden yasaklanan kişinin taraftarı olduğu takımın müsabakasının seyircisiz oynanması veya yurtdışında oynanması durumunda kolluğa başvuru yükümlülüğü konusunda da karşıt görüşler ve uygulamalar bulunmaktadır. Doktrinde yer alan bir görüşe göre bu durumda fiili imkânsızlık vardır. Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğü olmamalıdır. Ancak uygulamada seyirden yasaklanan kişilerin denetlenmesi amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü'nce tutulan elektronik bilgi bankası sistemi, seyircisiz veya yurtdışında oynanan müsabakalarda da uyarı vererek başvuru yükümlülüğü ihlal edilmiş kabul etmektedir.⁴⁸⁰

Seyirden yasaklanan kişi yurtdışında bulunduğu takdirde kolluğa başvurma yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır.⁴⁸¹ Tedbir uygulanan kişi lehine böyle bir mazeret getirilmiştir. Ancak bu mazeretin yanı sıra mücbir sebep teşkil edebilecek diğer mazeretlerin de kabul edilmesi gerekir. Yargıtay'ın⁴⁸² haklı ve geçerli mazeret kabul ettiği; öngörülemez, kaçınılmaz ve kişinin iradesi

⁴⁷⁷ 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18/1 maddesi

⁴⁷⁸ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 137.; Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 257.

⁴⁷⁹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 208-209.

⁴⁸⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 221-222-254.

⁴⁸¹ Bu kapsamda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de yurtdışı sayılmaktadır.

⁴⁸² Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 22.11.2017 tarihli, E. 2016/7978, K. 2017/9812 sayılı kararı: "6222 sayılı Kanun'un 18. maddesinin dokuzuncu fıkrasında düzenlenen suç açısından hangi nedenlerin haklı ve kabul edilebilir bir mazeret olarak kabulü uygulamada ciddi tereddütlere sebep olmaktadır. Dairemizin de istikrar kazanmış içtihatları da göz önünde bulundurularak, bu koruma tedbirine muhatap olan kişinin, iradesi dışında gelişen, önceden öngörülmesi mümkün olmayan ve kaçınılmaz durumların varlığı halinde haklı ve kabul edilebilir

dışında gerçekleşen durumların oluşması halinde de geçerli mazeretin varlığı kabul edilmelidir.⁴⁸³ Yargıtay kararlarında askerlik de geçerli bir mazeret saymıştır⁴⁸⁴ ancak işyerinde nöbette olma, maç saatini bilmeme, şehir dışında olma gibi mazeretleri geçerli saymamıştır.⁴⁸⁵

Seyirden yasaklanma tedbiri uygulanan kişinin hangi kolluk birimine başvuracağı konusunda bir sınırlama yoktur. Tedbir uygulanan kişi herhangi bir kolluk birimine başvurabilir.

Kolluğa başvuru yükümlülüğüne aykırı hareket etmenin cezası başvuru yükümlülüğü ihlal edilen her bir müsabaka için 25 günden az olmamak üzere adli para cezasıdır.⁴⁸⁶ “Her bir müsabaka için” ifadesi 7182 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle Kanun’a eklenmiştir. Değişiklik öncesinde, hukuki kesintiye kadar başvurma yükümlülüğü ihlal edilen tüm müsabakalar zincirleme tek suç sayılmaktaydı.⁴⁸⁷

Bazı yazarlara göre seyirden yasaklanma tedbiri yalnızca 6222 sayılı Kanunda düzenlenen veya 6222 sayılı Kanunla yollamada bulunulan kanunlarda düzenlenen suçlar açısından uygulanabilir. Bu sebeple seyirden yasaklanma tedbirine uymamanın neticesinde 6222 sayılı Kanun’un 18/9. maddesinde yaptırım uygulanan kişiye tekrar seyirden yasaklanma tedbiri uygulanamayacaktır.⁴⁸⁸ Kanaatimizce bu görüş yerindedir. Zira aksi uygulama kişinin aynı eylemi nedeniyle ikinci defa seyirden yasaklanma yaptırımına tabi tutulması sonucunu doğuracaktır. Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarına göre de 6222 sayılı Kanunun 18/8. maddesinde yer alan imza yükümlülüğüne uymama nedeniyle madde 18/9 kapsamında cezalandırılacak kişiye tekrar seyirden yasaklanma kararı verilemeyecektir.⁴⁸⁹

Karşıt görüşe göre ise Kanun’un m. 18/8 ve m. 18/9 hükümleri bir suç düzenlemektedir ve adli para cezası yaptırımını öngörmektedir. 6222 Kanun kapsamında düzenlenmiş bir suç söz konusudur. Kanun’da m. 18/9 kapsamında yaptırım uygulanan kişiye güvenlik tedbiri

bir mazeret söz konusudur.”; Benzer yönde kararlar için bkz. Y. 19. CD. T. 18.12.2017, E. 2015/33748, K. 2017/11171. Kararlar, 4 Temmuz 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴⁸³ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 137.

⁴⁸⁴ Y. 19. CD. 31.10.2016, E. 2016/10406, K. 2016/21927; Y. 19. CD. 31.10.2016, E. 2016/804, K. 2016/21926. Kararlar, 27 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴⁸⁵ Y. 19. CD. 18.12.2017, E. 2015/32425, K. 2017/11170. Karar, 27 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁴⁸⁶ Türk Ceza Kanunu’nun 52/2 maddesine göre adli para cezasının bir günlük karşılığı 100 Türk Lirasından 500 Türk Lirasına kadardır.

⁴⁸⁷ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 137.

⁴⁸⁸ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 250.; Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 128.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 116.

⁴⁸⁹ Y. 19. CD T. 03.11.2020, E. 2019/33670, K. 2020/13695; Y. 19. CD T. 03.12.2019, E. 2019/31145, K. 2019/14931. Kararlar, 27 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

niteliğinde seyirden yasaklanmanın uygulanamayacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple seyirden yasaklanma güvenlik tedbiri söz konusu kişilere de uygulanmalıdır.⁴⁹⁰

4.2. Suçun Konusu

6222 sayılı Kanun'un 18/9 maddesinde düzenlenen suçla seyirden yasaklanan kişinin kurallara uyması amaçlanmıştır. Seyirden yasaklanan kişinin kolluğa başvurmak yerine müsabakaya giderek taşkınlık çıkarması önlenmek istenmiştir. Esasen söz konusu düzenleme ile korunan hukuki yarar kişilerin huzurlu ve güvenli bir şekilde spor müsabakalarını izlemesi, kamu sağlığı ve güvenliğinin korunmasıdır.⁴⁹¹ Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir.⁴⁹²

Kolluk birimine başvuru yükümlülüğünün ihlali suçu bir soyut tehlike suçudur. Bu sebeple suçun oluşması açısından kolluk birimine başvuru yükümlülüğünü ihlal eden kişinin somut bir tehlike yaratması gerekmemektedir. Tehlike ihtimalinin varlığı yeterlidir.⁴⁹³

4.3. Fail ve Mağdur

"Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu"nın faili ancak seyirden yasaklanmış kişi olabilir. Bu sebeple bu suç özgü bir suçtur. Saf ihmali suçtur.⁴⁹⁴

Suçun mağduru ise soyut tehlike altında kalan tüm toplumdur.⁴⁹⁵

4.4. Maddi Unsur

Detaylı açıklamalarını yaptığımız koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici tedbir veya idari tedbir olarak seyirden yasaklanma uygulanan kişi yurtiçinde bulunduğu esnada yasaklanmasına sebep olan eylemi işlediği karşılaşmanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın müsabakalarına izleme amacıyla gidemeyecektir. Taraftarı olduğu söz konusu takımın müsabaka saatinde ve bir

⁴⁹⁰ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 98.; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 1037.

⁴⁹¹ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 163.

⁴⁹² Y. 19.CD, 24.04.2018, E.2017/5873, K.2018/4877.

⁴⁹³ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 104.

⁴⁹⁴ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 258.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 104.

⁴⁹⁵ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 258.; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 104.

saat sonrasında bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmak zorundadır. İşte bu başvuru yükümlülüğünün ihlali bu suçun maddi unsurunu oluşturur. Başvuru yükümlülüğünün ihlal edildiğini kabul edebilmek için bir müsabaka için yapılacak iki başvurudan yalnızca birinin yapılması veya hiçbirinin yapılmaması gereklidir.⁴⁹⁶

Kanun düzenlemesine baktığımızda başvuru yükümlülüğü ile ilgili bir şekil şartı yoktur. Seyirden yasaklı kişi genel kolluk birimine başvuru yaptığı anda ilgili memur Emniyet Genel Müdürlüğü çatısı altında tutulan elektronik bilgi bankasına bu durumu derhal işlemelidir. Kolluk 48 saat içinde durumu Spor Şube'ye bildirmezse sistemde otomatik olarak başvurmadı kabul edilip suç duyurusunda bulunmaktadır.⁴⁹⁷

İlgili memur, yükümlülüğünün yerine getirildiğine dair matbu tutanağı sistemden çıkararak başvuran kişiye verir.⁴⁹⁸ Sistemdeki arıza veya başka bir aksaklık sebebiyle mağdur olma ihtimali olan seyirden yasaklı kişinin ilgili kolluk görevlilerinden aynı şekilde yazılı bir belge alması uygun olacaktır. Yazılı belgede kişinin başvuru yükümlülüğünü usulüne uygun bir şekilde yerine getirdiğinin belirtilmesi gerekir.⁴⁹⁹

Genel kolluk birimi ifadesinden anlaşılması gereken Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı polis karakolları ile Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı jandarma karakollarıdır. Seyirden yasaklı kişinin bu yerler dışında, örneğin mahkeme kalemine yaptığı başvuru geçerli değildir.⁵⁰⁰

Seyirden yasaklı kişinin bir müsabaka kapsamında her iki başvuruyu da aynı kolluk birimine yapması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Örneğin bir futbol müsabakasında kolluğa başvuru yükümlülüğü olan kişi ilk yarı ve ikinci yarı başlarken farklı kolluk birimlerine başvurabilir.⁵⁰¹

Seyirden yasaklanan kişi müsabakanın tarafı olan takımlardan başka bir takımın taraftarı olduğunu iddia ederse bu husus araştırılmalıdır. Araştırma yapılırken adına kayıtlı elektronik kartının hangi kulübe ait olduğu, sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşımların ve verdiği etkileşimlerin hangi kulübe yönelik olduğu veya suça konu seyirden yasaklanma tedbirine sebep olan eylemi gerçekleştirdiği müsabakada üzerinde bir kulübe ait işaret, sembol, forma, tişört olup olmadığı hususları değerlendirilecektir.⁵⁰²

⁴⁹⁶ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 108.

⁴⁹⁷ Tabel, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 38.

⁴⁹⁸ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 253.

⁴⁹⁹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 109.

⁵⁰⁰ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 109-110.

⁵⁰¹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 263.

⁵⁰² Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 106.

Seyirden yasaklanan kişinin tuttuğu takımın yurtdışındaki maçına gitmesinde de yasal bir engel yoktur.⁵⁰³ Ancak 6222 sayılı Kanun'un 18/4 maddesine göre yasaklı kişinin taraftarı olduğu takımın yurtdışında bir müsabakası varsa bu kişiye ait elektronik bilgi bankasında tutulan bilgiler, ilgili ülkenin yetkili mercilerine de müsabaka öncesinde bildirilir.

Seyirden yasaklı kişinin kolluk birimine başvurmaması suçu sırf hareket suçudur. İhmali bir hareketle işlenebilmektedir. İhmali hareketin gerçekleştirilmesi suçun oluşumu açısından yeterlidir. İhmali suçlar, harekete bitişik suçlardır. Bu sebeple seyirden yasaklanan kişi, ihmal teşkil eden olumsuz hareketi gerçekleştirir gerçekleşmez netice de gerçekleşecektir.⁵⁰⁴

4.5. Manevi Unsur

“Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu” ancak kasten işlenebilir. Suçun manevi unsuru genel kast olup failin amacı önemli değildir.

4.6. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bir hak ihlalini suç sayabilmemiz için hukuka aykırı olması gerekmektedir. Hukuka aykırılık unsurunun oluşması içinse hukuka uygunluk sebeplerinin olayda var olmaması gerekmektedir.

Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu açısından hangi hallerin hukuka uygunluk nedeni oluşturduğu konusunda görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre seyirden yasaklı kişinin kaçınmayacağı, öngöremeyeceği, iradesi dışında gelişen bir durum varsa hukuka uygunluk nedeni sayılmalıdır. Hastalık, ölüm, doğal afet gibi olaylar bu kapsama dahildir. Geçtiğimiz yıllarda tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını sebebiyle seyirden yasaklı kişinin karantinada olması veya ülke genelinde sokağa çıkma yasağının bulunması gibi durumlar da bu kapsamda sayılmalıdır. Bu hukuka uygunluk halinin mücbir sebep süresince devam edeceği, mücbir sebebin ortadan kalkmasıyla hukuka uygunluk halinin de sona ereceğinde şüphe yoktur. Mücbir sebebin kusurluluğu ortadan kaldıran sebep

⁵⁰³ Koca, “6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler”, 79.

⁵⁰⁴ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 169.

olduğu göz önüne alındığında bu suçun kusura dayalı sorumluluk esasına dayandığı ifade edilebilir.⁵⁰⁵

Failin kolluk birimine başvurması öngörülemez, kaçınılmaz ve kişi iradesi dışında gelişen durumlarla engellendiyse yükümlülüklerin çatışması kavramından söz edilebilir. Yükümlülüklerin çatışması failin birden çok hukuki yükümlülükle karşı karşıya kaldığı fakat bunlardan yalnızca birini yerine getirebileceği hukuka uygunluk nedenidir. Bu hukuka uygunluk nedeninin kanuni dayanağı olmayıp, doktrinde ve uygulamada kabul edilmiştir. Doktrinde yer alan birtakım görüşlere göre yükümlülüklerin çatışması kusurluluğu ortadan kaldıran bir sebeptir.⁵⁰⁶

Yargıtay'ın⁵⁰⁷ haklı ve geçerli mazeret kabul ettiği; öngörülemez, kaçınılmaz ve kişinin iradesi dışında gerçekleşen durumların oluşması halinde de geçerli mazeretin varlığı kabul edilmelidir.⁵⁰⁸ Yargıtay kararlarında askerlik de geçerli bir mazeret saymıştır⁵⁰⁹ ancak işyerinde nöbette olma, maç saatini bilmeme, şehir dışında olma gibi mazeretleri geçerli saymamıştır.⁵¹⁰

4.7. Suça Etki Eden Haller

“Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu” için daha hafif veya daha ağır ceza verilmesini gerektiren herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Kanun'un 17/A maddesinde ortak nitelikli hal düzenlenerek Kanun kapsamında suç işleyenlerin kimliklerini gizlemek amacıyla yüzünü kısmen veya tamamen kapatması

⁵⁰⁵ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 110-111.

⁵⁰⁶ Ziya Koç, "Ceza Hukukunda Yükümlülüklerin Çatışmasının Hukuki Niteliği ve Görünüş Şekilleri". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/4 (2021), 580.

⁵⁰⁷ Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 22.11.2017 tarihli, E. 2016/7978, K. 2017/9812 sayılı kararı: “6222 sayılı Kanun'un 18. maddesinin dokuzuncu fıkrasında düzenlenen suç açısından hangi nedenlerin haklı ve kabul edilebilir bir mazeret olarak kabulü uygulamada ciddi tereddütlere sebep olmaktadır. Dairemizin de istikrar kazanmış içtihatları da göz önünde bulundurularak, bu koruma tedbirine muhatap olan kişinin, iradesi dışında gelişen, önceden öngörülmesi mümkün olmayan ve kaçınılmaz durumların varlığı halinde haklı ve kabul edilebilir bir mazeret söz konusudur.”; Benzer yönde kararlar için bkz. Y. 19. CD. T. 18.12.2017, E. 2015/33748, K. 2017/11171. Karar, 8 Temmuz 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁵⁰⁸ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 137.

⁵⁰⁹ Y. 19. CD. 31.10.2016, E. 2016/10406, K. 2016/21927; Y. 19. CD. 31.10.2016, E. 2016/804, K. 2016/21926. Kararlar, 28 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁵¹⁰ Y. 19. CD. 18.12.2017, E. 2015/32425, K. 2017/11170. Kararlar, 3 Aralık 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

durumunda daha ağır cezaya çarptırılacakları ifade edilmiştir.⁵¹¹ Kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu ihmali bir suç olup Kanun'un 17/A maddesinde düzenlenen ağırlaştırıcı nedenin bu suça uygulanması olanaklı değildir. Zira Kanun'un 17/A maddesinde aktif bir icra davranışı öngörüldüğünden ihmali bir suçta bu halin uygulanması mümkün değildir.

4.8. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

4.8.1. Teşebbüs

“Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu” ihmali bir suçtur. Gerçek ihmali suçtur. Gerçek ihmali suçlar sırf hareket suçlarıdır ve ihmali hareketin sonucunda herhangi bir neticenin ortaya çıkması gerekmez. Gerçek ihmali suçlar eylemlerinin bölünememesi nedeniyle teşebbüse elverişli değildir.⁵¹² Esasen bu suç açısından sonuca ulaşmamış bir ihmali tespit etmek de mümkün değildir.

Bu suç aynı zamanda soyut tehlike suçudur. Genel kolluk birimine başvuru yükümlülüğüne aykırı davranıldığı an suç tamamlanır. Bu bakımdan da suç, teşebbüse elverişli değildir.

4.8.2. İştirak

Kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu yalnızca seyirden yasaklanan kişi tarafından işlenebilir. Bu nedenle bu suç özgü bir suçtur ve faili yalnızca seyirden yasaklanan kişi olabilir. Böyle bir yükümlülüğü bulunmayan kişiler ancak suça azmettiren veya yardım eden olabilir.⁵¹³

⁵¹¹ 6222 sayılı Kanun'un m. 17/A/1: “Kimliklerini gizlemek amacıyla yüzlerini bez veya sair unsurlarla tamamen veya kısmen kapatmak suretiyle bu Kanunda belirtilen suçları işleyenler hakkında verilecek cezalar yarı oranında artırılır.”

⁵¹² Hasan Hüseyin Bayraklı – Ahmet Bozdağ, “Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi”, *Maliye Dergisi* 158 (2010), 23.

⁵¹³ TCK m. 40/2: “Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.”; Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 111.

Suçta iştirak eden kişilerin azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilmesi için fail tarafından hukuka aykırı bir fiil kasten işlenmiş olmalıdır.⁵¹⁴

4.8.3. İçtima

Bu suç yönünden içtima hususunda özel bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle genel hükümler uygulanacaktır.⁵¹⁵

Kanun'un 18/9. maddesindeki "her bir müsabaka için" ifadesi, 7182 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle Kanun'a eklenmiştir. Değişiklik öncesinde, hukuki kesintiye kadar başvurma yükümlülüğü ihlal edilen tüm müsabakalar zincirleme tek suç sayılmaktaydı. Yargıtay'ın da bu dönemde, iddianameye kadar işlenen söz konusu suçları zincirleme suç hükümlerine göre tek suç saydığı kararları istikrar kazanmıştı.⁵¹⁶ Ancak 7182 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle beraber suçun zincirleme biçimde işlenme olasılığı bulunmamaktadır.⁵¹⁷

Seyirden yasaklı kişinin bir müsabaka için iki başvuru yükümlülüğü bulunmaktadır. Kişinin bu iki başvurudan birini yapmasıyla ikisini de yapmaması arasında bir fark yoktur. Her iki durumda da suç oluşacaktır. Kişinin, taraftarı olduğu takımın iki ayrı müsabakasında kolluk birimine hiçbir başvuru yapmaması durumunda da dört suç değil iki suç oluşmaktadır. Genel kolluk birimine başvuru yükümlülüğünün ihlali suçunda ceza hesaplanırken başvurma yükümlülüğünün ihlal edildiği müsabaka sayısı esas alınacaktır.⁵¹⁸

4.9. Yaptırım

6222 sayılı Kanun'un 18/9. maddesi düzenlenen suçun yaptırımını yükümlülüğe aykırı hareket edilen her bir müsabaka için 25 günden az olmamak üzere adli para cezasıdır. Söz konusu maddede üst sınır öngörülmemiş olsa da TCK m. 52/1 kapsamında adli para cezasının üst sınırı 730 gündür. Adli para cezasının bir günlük karşılığı ise 100 Türk Lirası ile 500 Türk

⁵¹⁴ TCK m. 40/1: "Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır."

⁵¹⁵ Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*, 172.

⁵¹⁶ Y. 19. CD, E. 2019/18952, K. 2019/7100, T. 10.04.2019. Karar, 25 Nisan 2024 tarihinde <https://www.corpus.com.tr/> sitesinden alınmıştır.

⁵¹⁷ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 138.

⁵¹⁸ Aksoy, "Seyirden Yasaklama Tedbiri (6222 sk. m.18)", 276.

Lirası arasındadır.⁵¹⁹ Belirtilen sınırlar içerisinde adli para cezasının miktarı belirlenirken failin kişisel ve ekonomik durumu göz önünde bulundurulacaktır.

Kişi hakkında soruşturma devam ederken kolluğa başvurma yükümlülüğü verilmesi ve bu yükümlülüğe aykırı davranması, daha sonra bu kişi hakkında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraat kararı verilmesi halinde hakkaniyete aykırı durumlar yaşanabilmektedir. Örneğin seyirden yasaklanma kararına uymayan kişi aleyhine m. 18/9 kapsamında ceza verildiği ancak bu kişinin esasında seyirden yasaklanmaya sebep olan eylemi işlemediği ortaya çıkarsa kişiler mağdur olabilmektedir.⁵²⁰

Suç kapsamında herhangi bir maddi zarar meydana gelmediğinden sanığın tutum ve davranışları, adli sicil kaydı, kişiliği göz önüne alınarak sanık hakkında “hükmün açıklanmasının geri bırakılması” kararı da verilebilir.⁵²¹

4.10. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü

4.10.1. Genel Olarak

Bu suçun soruşturması ve kovuşturması resen yapılır. Uygulamada failin kolluğa başvuru yükümlülüğünü ihlal etmesi durumunda kolluk tarafından tahkikat evrakı hazırlanarak soruşturmaya kayıt edilmesi için Cumhuriyet Başsavcılığına sunulur. Görüldüğü üzere kolluk, savcıdan talimat almadan gerekli tahkikat işlemlerini yapmaktadır. İşlemlerin şekli olması ve elektronik bilgi bankası üzerinden yapılabilmesi gibi sebeplerle uygulama bu şekilde ilerlemektedir.⁵²²

Uygulamada seyirden yasaklanma tedbiri kalkmasına rağmen kolluğa bilgi verilmemesi gibi durumlar olabilmektedir. Bu durumlarda geçmişte hakkında seyirden yasaklanma tedbiri uygulanmış kişiler mağdur olabilmektedir. Bu sebeple tahkikat evrakı savcılığa geldiğinde seyirden yasaklılığın halen devam edip etmediği incelenmelidir.⁵²³

⁵¹⁹ Türk Ceza Kanunu m. 52/2.

⁵²⁰ Köse, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 17.

⁵²¹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 112.

⁵²² Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 139.

⁵²³ Y. 19. CD, T. 09.10.2017, E. 2016/10825, K. 2017/7786; Y. 19. CD, T. 24.04.2018, E. 2017/5873, K. 2018/4877. Kararlar, 23 Nisan 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

Suçun yaptırımını olarak doğrudan adli para cezası öngörüldüğünden eğer şüpheli hakkında düzenlenen tahkikat evrakı hukuka uygunsa şüpheliye önödeme bildiriminde bulunulur. Bu bildirim yapılırken şüphelinin adli sicil kaydı incelenmelidir. Eğer önödemeye tabi bu suçun tarihinden geriye dönük beş yıl içerisinde, hakkında önödemeye bağlı olarak kovuşturmaya yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine dair bir karar varsa teklif edilecek önödeme miktarı yarı oranında artırılmalıdır.⁵²⁴

Şüpheli önödemenin gereklerini yerine getirirse veya haklı bir gerekçeyle kolluğa başvuru yükümlülüğünü ihlal etmişse hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmelidir. Tam aksine şüpheli önödeme teklifine uymadıysa veya haklı bir mazereti olmaksızın kolluğa başvuru yükümlülüğünü ihlal etmişse hakkında kamu davası açılmalıdır. Ancak açılan kamu davası neticesinde seyirden yasaklanma güvenlik tedbirine hükmedilmemelidir.⁵²⁵

Ayrıca genel kolluk birimine başvurma yükümlülüğünü ihlal suçu, Kanun'un m. 18/1-son cümle kapsamında tekerrüre de esas alınmamalıdır. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir. Örneğin 6222 sayılı Kanun'un 16. maddesince yasak alanlara girme suçundan hakkında ceza verilen ve seyirden yasaklanma kararı verilen kişiyi ele alalım. Bu kişi seyirden yasaklanma kararı gereği genel kolluğa başvurmazsa hakkında m. 18/9 kapsamında ceza verilecektir. Ancak bu ikinci suç ayrı bir suç olarak değerlendirmemeli, seyirden yasaklanma tedbiri m. 18/1-son cümle kapsamında 3 yıl süreyle verilmemelidir. Kaldı ki Yargıtay, verilecek ikinci ceza hükmünün yanında seyirden yasaklanma kararı dahi verilemeyeceğine açıkça hükmetmiştir.⁵²⁶

4.10.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme

“Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu” bakımından yetkili mahkeme, seyirden yasaklı kişinin genel kolluk birimine başvuru yükümlülüğünün doğduğu yer ilk derece mahkemesidir. Bir başka ifadeyle seyirden yasaklanan kişi, kolluğa başvuru yükümlülüğünü ihlal ettiği anda nerede bulunuyorsa yetkili mahkeme orasıdır. Örneğin Ankara'da ikamet eden seyirden yasaklanan kişi, genel kolluk birimine

⁵²⁴ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 140.

⁵²⁵ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 140.

⁵²⁶ Y. 19. CD, T. 30.04.2019, E. 2019/1123, K. 2019/7713; Y. 19. CD, T. 26.02.2018, E. 2017/6037, K. 2018/1916. Kararlar, 19 Mayıs 2024 tarihinde <https://karararama.yargitay.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.

başvurması gerektiği anda İstanbul'a doğru yolda olması sebebiyle Bolu'dan geçiyorsa açılacak davada da yetkili mahkeme Bolu Mahkemeleri olacaktır.⁵²⁷

Kişinin bulunduğu yere en yakın genel kolluk biriminin tespiti çoğu zaman mümkün değildir. Bu sebeple Yargıtay uygulamalarında aksi ispatlanamadığı takdirde kişinin ikamet adresi yetkilidir.⁵²⁸ Ancak yine de failin konumu tam olarak tespit edilebiliyorsa o yer Cumhuriyet savcılığı ve mahkemesi yetkili olacaktır. Öğretide de bu görüş savunulmaktadır.⁵²⁹

Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta ise kişinin seyirden yasaklanmasına sebep olan suçu işlediği yer ile ikamet adresi farklı olduğunda ne yapılacağıdır. Özellikle İstanbul'da bulunan Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş takımlarının maçlarına ülkenin her yerinden insan gelmektedir. Örneğin kişi maç izlemek amacıyla ikametinin bulunduğu Adana'dan İstanbul'a gelmiş ve maça bıçakla girerek "spor alanlarına yasak madde sokma" suçunu işlemiş olabilir. Bu durumda kişi hakkında "spor alanlarına yasak madde sokma" suçundan İstanbul'da soruşturma başlatılacaktır ve seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanacaktır. Ancak kişi tekrar Adana'ya dönmüş ve Adana'da kolluğa başvuru yükümlülüğünü ihlal etmiş olabilir. Bu durumda 6222 sayılı Kanun'un m. 18/9 uyarınca Adana'da hakkında soruşturma başlatılmalıdır. Çünkü m. 18/9 kapsamındaki suç, m. 13/2 kapsamındaki suçtan farklı bir suçtur. Her ne kadar biri diğerine sebep olsa da iki suç ayrı değerlendirilip ona göre işlem yapılmalıdır.⁵³⁰

Bu suç bakımından görevli mahkeme ise asliye ceza mahkemesidir. Bir asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde bu mahkeme, iki asliye ceza mahkemesi varsa ikinci, ikiden çok asliye ceza mahkemesi varsa üçüncü asliye ceza mahkemesi görevlidir.⁵³¹

4.10.3. Dava ve Ceza Zamanaşımı

"Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu" bağlamında dava olağan zamanaşımı süresi 8 yıl, dava olağanüstü zamanaşımı süresi 12 yıldır.⁵³²

⁵²⁷ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 113-114.

⁵²⁸ Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*, 19.; Y. 5.CD, E.2016/471, K.2016/1698, 16.02.2016.

⁵²⁹ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 261.; Aynı yönde Y. 5.CD, E.2016/471, K.2016/1698, 16.02.2016.

⁵³⁰ Ekren, *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*, 213-214.; Karanfil, "6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları", 80.

⁵³¹ Hürmüz, *Seyirden Yasaklanma*, 113.

⁵³² Türk Ceza Kanunu m. 66/1-e.

Bu suç bakımından ceza zamanaşımı süresi 10 yıldır.⁵³³

4.10.4. Olağan Kanun Yolu

Kanun koyucu, “Seyirden yasaklanan kişinin kolluk birimine başvurma yükümlülüğünün ihlali suçu” bakımından yalnızca adli para cezası yaptırımını öngörmüştür. Bu sebeple mahkûmiyet veya beraat kararlarında gidilecek olağan kanun yollarını ayrı ayrı ele almakta fayda görüyoruz.

CMK’nın 272/3-a bendi uyarınca 15.000 Türk Lirası dahil bu tutarın altında kalan mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf kanun yoluna gidilememektedir. Örneğin hakkında 30 gün adli para cezası verilen ve para cezasının bir günlük karşılığı 200 TL olarak belirlenen kişinin sonuç cezası 6.000 TL olacaktır. Bu karar kesin olacağından sanığın söz konusu mahkûmiyet hükmüne karşı olağan kanun yollarına başvurma olanağı yoktur. Ancak sanık hakkında hükmedilen sonuç adli para cezası 15.000 TL’nin üzerinde olursa istinaf kanun yoluna gidilebilir.

Sanık hakkında yargılama neticesinde beraat kararı verilecek olursa, para cezasının üst sınırı 730 gün adli para cezası olduğundan CMK 272/3-b hükmüne göre istinaf kanun yoluna gidilebilir.⁵³⁴

5. Seyirden Yasaklanma Tedbirine Yönelik Görüş ve Öneriler

Seyirden yasaklanma tedbiri, 6222 sayılı Kanun’un taraftarlar üzerinde caydırıcılığı en yüksek yaptırımını olsa da bu tedbir bazı sorunları içinde barındırmaktadır. Bu nedenle bu başlık altında seyirden yasaklanma tedbirine yönelik görüş ve önerilere yer vereceğiz:

- Uygulamada zaman zaman soruşturma ve kovuşturma süreleri şüpheli veya sanık dışındaki nedenlerle çok uzayabilmektedir. Bu durum tedbir uygulanan kişilerin bazen yıllar boyunca koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanmasına ve kolluğa başvurma yükümlülüğüne tabi tutulmasına neden olmaktadır. Failin, taraftarı olduğu takımın her müsabakasında iki kere kolluğa başvurması gerektiği de düşünülürse bu durum ciddi mağduriyetlere ve zaman kayıplarına sebep olabilmektedir. Bazen tedbir uygulanan

⁵³³ Türk Ceza Kanunu m. 68/1-e.

⁵³⁴ CMK m. 272/3-b uyarınca üst sınırı 500 günün altında adli para cezasını gerektiren suçlarda verilen beraat kararları kesindir.

failler, işten çıkarılmalarına kadar giden sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.⁵³⁵ Bu doğrultuda seyirden yasaklanan taraftarlar arasında yapılan bir çalışmada seyirden yasaklanan kişilerin başvuru yükümlülüğü nedeniyle özel hayatlarının olumsuz etkilendiği ve bu tedbirin orantısız olduğu ifade edilmiştir.⁵³⁶

Bu nedenle kolluğa başvurma yükümlülüğü ile seyirden yasaklanmanın süresi ayrılıp kolluğa başvurma yükümlülüğünün süresi kısaltılabilir.⁵³⁷

- Seyirden yasaklanma uygulamasının denetlenmesi elektronik bilet uygulamasına geçilen müsabakalar açısından söz konusu olmaktadır. Bu sebeple örneğin futbolda 2. Lig, 3. Lig veya amatör müsabakalarda birçok şiddet olayı yaşandığı halde seyirden yasaklanma tedbirleri uygulanamamaktadır.⁵³⁸ Futbol özelinde baktığımızda bu eksikliğin sorumlusu ise Türkiye Futbol Federasyonu'dur.⁵³⁹

TFF'nin öncülük yapacağı çalışmalarla alt ligler de elektronik bilet kapsamına alınarak alt liglerdeki şiddet olaylarına karşı etkin mücadele yürütülebilir.

- E-bilet kapsamında olan müsabakalara alınmayacak taraftarların kolluk birimine başvurma yükümlülükleri esnetilebilir.⁵⁴⁰ Bu şekilde seyirden yasaklı kişilerin başvuru yükümlülükleri nedeniyle yaşadıkları mağduriyetlerin önüne geçilebilir.⁵⁴¹
- 6222 sayılı Kanun uyarınca hakkında seyirden yasaklanma yasağı uygulanan kişinin bu yasağı kalkmasına rağmen adli işlemlerin kolluk birimlerine geç bildirilmesi mağduriyetine sebep olmaktadır. Bu tip durumlarda seyirden yasaklılık hali ortadan kalkmasına rağmen kişi hakkında kolluk birimine başvurmadığı gerekçesiyle hukuka aykırı biçimde işlem yapılabilir.⁵⁴² Bu konuda uygulayıcıların dikkatli davranması gerekmektedir.
- Seyirden yasaklanan kişi, bulunduğu yere en yakın kolluk birimine başvurarak başvuru yükümlülüğünden kurtulacaktır. Ancak uygulamada kolluk görevlilerinin seyirden

⁵³⁵ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 205.

⁵³⁶ Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*, 136-137.

⁵³⁷ Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, 206.

⁵³⁸ Altunkaş – Ataç, "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)", 107.

⁵³⁹ Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 11. maddesinde federasyonların görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

⁵⁴⁰ Kalkan, *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*, 139.

⁵⁴¹ Cin, "Tehdit ve Hakaret İçeren Tezahürat Suçu (6222 Sayılı Kanun m. 14)", 797-798.

⁵⁴² Altunbaş, *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*, 17.

yasaklanma tedbiri hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması nedeniyle başvuran kişiyi geri çevirdiği, ikametgahının bulunduğu karakola yönlendirdiği durumlar yaşanabilmektedir. Böyle durumlarda söz konusu kişi hakkında başvuru yükümlülüğünün ihlal edildiği gerekçesiyle işlem yapılmakta ve bu durum yasaklı kişinin mağduriyetine sebep olmaktadır.⁵⁴³ Bu sebeple başvuru yükümlülüğü konusunda kolluk görevlilerine eğitim verilebilir.

- 6222 sayılı Kanun'da seyirden yasaklanma süreleri konusunda suçun ağırlığına göre süreler belirlenmemiş, tek süre esas alınmıştır. Bu durum da hukuka ve hakkaniyete aykırı durumlara yol açmaktadır. Örnek vermek gerekirse bir futbol karşılaşmasında başkasının biletiyle maça giren kişiyle, spor müsabakasında kasten yaralama suçunu işleyen kişi arasında fark gözetilmemiştir. Bu sorunun çözümü adına seyirden yasaklanmanın süresi noktasında savcıya ve hâkime takdir hakkı tanınabilir.
- Seyirden yasaklanmanın uygulama alanı, 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen veya bu Kanun'la yollamada bulunan kanunlarda düzenlenen suçlarla sınırlandırılmıştır. Bu durum da hakkaniyete aykırı sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Örneğin tartıştığı taraftara hakaret eden kişi seyirden yasaklanırken, stadyum içerisinde hırsızlık yapan kişi seyirden yasaklanmamaktadır.⁵⁴⁴ Yapılacak bir düzenlemeyle seyirden yasaklanmanın kapsama alanı genişletilebilir.
- Kanun'da her ne kadar seyirden yasaklı kişinin yurt dışında bulunması mazeret olarak kabul edilse de kişi yurt içinde olmasına rağmen taraftarı olduğu takımın yurt dışında maçının olması hali mazeret olarak kabul edilmemektedir. Taraftarı olduğu takım yurt dışında maç yapsa dahi tedbire tabi olan kişi kolluğa başvurmak zorundadır. Bu durum dolaylı olarak kişinin taraftarı olduğu takımın yurtdışındaki maçına gitmesini engellese de yapılacak düzenlemeyle taraftarı olduğu takımın yurtdışındaki maçları esnasında kişilerin başvuru yükümlülükleri kaldırılmalıdır. Bunun yerine Avrupa uygulamasında görüldüğü üzere kişinin yurtdışına çıkışını engelleyecek yasal düzenlemeler getirilebilir.
- Seyirden yasaklanmış kişinin taraftarı olduğu takımın maçı seyircisiz oynansa dahi kolluğa başvurma yükümlülüğü devam etmektedir. Yapılacak düzenlemeyle taraftarı olduğu takımın maçları seyircisiz oynandığı takdirde kişilerin başvuru yükümlülükleri kaldırılmalıdır.

⁵⁴³ Altunbaş, 124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor, 18.

⁵⁴⁴ Kara, Teori ve Uygulamada Spor Suçları, 205-206.

- Polonya’da federasyon ve kulüplerin seyirden yasaklanma tedbiri uygulama yetkisi vardır. Bu yetkinin sebebi taraftar-kulüp ilişkisinin esasında bir sözleşme ilişkisi olmasıdır. Bu nedenle kulübe zararı olan taraftarın doğrudan sözleşmeye aykırılık hükümlerince cezalandırılabilmesi öngörülmüştür. Bizde de benzer bir düzenleme ile kulüp ve federasyonların sporda şiddetin önlenmesi konusunda aktif rol alması sağlanabilir.⁵⁴⁵

⁵⁴⁵ Yaşar, *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*, 26.

SONUÇ

Modern olimpiyatların kurucusu kabul edilen Coubertin'in yakın arkadaşı Rahip Didon, çalıştığı okulun kulüp bayrağına “Citius, Altius, Fortius”, yani “daha süratli, daha yükseğe, daha kuvvetli” kelimelerini yazmıştır. Bunu gören Coubertin ise bu sözlerden etkilenecek bunları modern olimpiyatların sloganı haline getirmiştir. Bugün halen olimpiyatların sloganı kabul edilen bu sözler sporun amacını da ortaya koymaktadır. Sporda amaç, mücadele etme duygusunu ileriye taşıyarak daha iyiye, daha güçlüye, daha hızlı ve daha yükseğe ulaşmaktır. Görüleceği üzere saldırganlık ve şiddet, spor ile yakın ilişki içinde olan bir kavramdır.

Antik çağlardan günümüze kadar her dönemde spor, rekabetin ve mücadelenin aracı olmuştur. Sporda şiddet ise yüzyıllardır süregelen ve hala tam olarak çözülememiş bir sorundur. İletişimin çok yaygınlaştığı günümüzde ise bu sorun uluslararası bir boyuta ulaşmıştır.

Sporda şiddetin ortaya çıkmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Şiddet eylemlerinin sebebini anlamak için bu eylemlerin süjesi olan insanı ele almak gerekir. İnsanları şiddete yönelten faktörler incelendiğinde sosyal ve kültürel özellikler, kişilerin ekonomik ve sosyal statüleri, toplumdaki konumları ön plana çıkmaktadır. Ancak şiddetin tek sebebi taraftarlar ve taraftarların kişisel ve toplumsal özellikleri değildir. Sporcular, antrenörler, medya, yöneticiler, alkol, şehre aidiyet duygusu gibi birçok faktör şiddetin oluşmasına sebep olabilmektedir.

Sporda şiddet sorunun hemen hemen tamamını futbolda şiddet sorunu oluşturur. Günümüzde futbol stadyumları sporda şiddet olaylarının %95'lik kısmına ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle sporda şiddet yerine futbolda şiddet kavramını kullanmamız yanlış olmayacaktır. Futbolda şiddet olaylarının diğer spor dallarına nazaran çok daha yaygın olmasının en büyük nedeni futbol endüstrisinin büyüklüğüdür. Artık futbol, bir eğlence aracı, bir oyun olmanın çok ötesine geçmiştir.

İşte futbolun bu dönüşümü şiddet olaylarının artmasına ve zaman zaman toplumsal faciaların yaşanmasına sebep olmuştur. Ülkeler ise şiddet olaylarını önlemeye yönelik düzenlemeler yapmıştır. Bazı ülkeler, şiddetin önlenmesinde diğerlerinden daha başarılı olmuştur. Örneğin İngiltere, holiganizmin ortaya çıktığı ülke olarak görülürken bugün sporda ve özellikle futbolda şiddet eylemlerinin önlenmesine de öncülük etmektedir. Günümüzde Almanya, İtalya, Fransa, Hollanda gibi ülkeler de holiganizmle mücadelede örnek teşkil edebilecek ülkelerdir. Ancak yalnızca ulusal düzenlemeler ve kanunlar holiganizmle mücadele noktasında etkili olmamaktadır. Futbolda şiddet, bulaşıcı bir hastalık gibi tüm ülkeleri tehdit etmekte ve gelişen iletişim araçları sayesinde ülkeler arasında yayılmaktadır. Bu nedenle bir

devletin yalnızca ulusal düzeyde bu sorunu çözmesi de yetersiz kalmaktadır. Ayrıca her yıl birçok spor dalında yüzlerce uluslararası karşılaşmanın yapılması da bu sorunun ancak uluslararası mutabakatla çözüleceği fikrini desteklemektedir. Tüm bu sebeplerle ülkeler bazı antlaşmalar imzalamış ve yükümlülükler altına girmiştir.

Türkiye de ilk olarak 1990 yılında “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” hükümlerini mevzuatı arasına alarak sporda şiddetin önlenmesine yönelik ilk adımı atmıştır. Bu sözleşme 2020 yılına kadar yürürlükte kalmış ve 20 Mart 2020 tarihinden itibaren yerini “Futbol Maçlarında ve Diğer Spor Müsabakalarında Bütüncül Bir Emniyet, Güvenlik ve Hizmet Yaklaşımı Üzerine Avrupa Konseyi Sözleşmesi’ne” bırakmıştır. Türkiye, sözünü ettiğimiz uluslararası antlaşmalardaki yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla ulusal düzenlemeler yapmıştır. 2004 yılında yürürlüğe giren 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” ise bu düzenlemelerin öncüsüdür.

5149 sayılı Kanun’un beklenen amaçlarını yerine getirememesi nedeniyle 14.04.2011 tarihinde 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir ve bugün hala yürürlükte dir. 5149 sayılı Kanun’da olduğu gibi 6222 sayılı Kanun da hazırlanırken uluslararası hukuktan ve uluslararası uygulamalardan yardım ve ilham alınmıştır. 6222 sayılı Kanun’un en etkili, en caydırıcı ve en çok uygulanan yaptırımı seyirden yasaklanmadır. Taraftarlar, hatta fanatik veya holigan diye nitelendirilen kişiler için en büyük ceza, koşulsuz bağlı bulunduğu takımın maçlarını izleyememektir. Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki seyirden yasaklanan kişiler yaptıkları eylemler nedeniyle pişmanlık duymakta, bu tedbirin ağır bir yaptırım olduğunu düşünmektedirler.

Seyirden yasaklanma; 6222 sayılı Kanun kapsamında veya bu Kanun’la yollama yapılan kanunlardaki suçlardan birini işleyen kişinin, müsabaka ve antrenmanları seyretmek amacıyla müsabaka, antrenman ve genellikle tribün diye tabir edilen seyir alanlarına girişinin yasaklanmasıdır. Bu tedbir, sporcu, hakem, yönetici, gözlemci fark etmeksizin herkese uygulanabilmektedir. Ancak niteliği itibarıyla bu tedbir, yalnızca gerçek kişilere uygulanabilecek bir yaptırımdır.

Seyirden yasaklanma, karma yapıyı haiz, kendine has özellikleri barındıran bir yaptırım çeşididir. Bu tedbir 6222 sayılı Kanun’un muhtelif yerlerinde düzenlenmiştir. İstisnai durumlar saklı kalmak kaydıyla seyirden yasaklanmanın süresi kural olarak 1 yıldır. Seyirden yasaklanmanın uygulama alanı, bu yaptırımın yanında faile uygulanan kolluk birimine başvuru yükümlülüğünden çok daha geniştir. Çalışmanın ikinci bölümünde de görüleceği üzere seyirden

yasaklanma tedbiri; koruma tedbiri, güvenlik tedbiri, önleyici ve idari tedbir olarak dört başlıkta ele alınabilir.

Koruma tedbiri olarak uygulanan seyirden yasaklanma soruşturma veya yargılama devam ederken başvurulmuş hukuki yoldur. 6222 sayılı Kanun'da düzenlenen veya bu Kanun'la yollama yapılan kanunlarda düzenlenen suçlardan dolayı kişi hakkında soruşturma başlatılması halinde koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanma tedbiri uygulanır. Hâkim veya Cumhuriyet savcısı soruşturma veya kovuşturma sürecinde tedbirin kaldırılmasına karar verebilir. Hakkında seyirden yasaklanma koruma tedbiri uygulanan şüpheli hakkında soruşturma neticesinde önödeme nedeniyle kovuşturma yapılamadığı durumlar hariç kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilirse veya sanık hakkında yargılama neticesinde beraat ya da önödeme nedeniyle verilen düşme kararı hariç düşme kararı verilirse seyirden yasaklanma koruma tedbiri derhal kaldırılır.

6222 sayılı Kanun'da düzenlenen veya bu Kanun'la yollama yapılan kanunlarda düzenlenen suçlardan dolayı kişi hakkında mahkûmiyet kararı verildiği takdirde hükümle beraber güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmaya hükmedilir. Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirini gerektiren suçlar, seyirden yasaklanma koruma tedbirini gerektiren suçlarla ortaktır. Güvenlik tedbiri olarak seyirden yasaklanmanın süresi kural olarak 1 yıldır. Ancak ikinci defa bu güvenlik tedbirine hükmedilmesi halinde 3 yıla, üçüncü defa hükmedilmesi halinde 5 yıla çıkmaktadır. Seyirden yasaklanma güvenlik tedbirinin toplam süresi 5 yılı geçemez.

Açıkça alkol, uyuşturucu, uyarıcı madde etkisinde ve suç işleme ihtimali bulunan bir kişi müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına girerse ve çıkmamakta ısrar ederse zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve hakkında önleyici tedbir olarak seyirden yasaklanma uygulanır. Kişinin alkol veya uyuşturucu, uyarıcı madde etkisinde olduğunun tespiti için alkolmetre veya çeşitli tıbbi cihazların kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle tedbirin uygulanması polis, jandarma veya özel güvenliğin inisiyatifindedir diyebiliriz.

Spor ortamını kutuplaştıran, şiddeti teşvik edici nitelikteki açıklama yapan kişilerin eylemleri 6222 sayılı Kanun'un 22/1 maddesinde yaptırıma bağlanmıştır ve bu kişiler aleyhine para cezaları öngörülmüştür. Bu kişilerin federasyon ve kulüp yöneticisi durumunda olması halinde ise para cezalarının artırılacağı ifade edilmiştir. İşte bu şekilde şiddeti teşvik edici nitelikteki açıklama yapan gerek yönetici gerekse taraftar olan kişiler hakkında idari tedbir olarak seyirden yasaklanmanın uygulanacağı da Kanun'un 22/3 maddesinde ifade edilmiştir. Son fıkra olan dördüncü fıkrada ise şiddeti teşvik edici nitelikteki açıklamaları habercilik hakkının sınırlarını aşacak şekilde yaymaya alet olan medya yöneticilerinin bu eylemleri yaptırıma bağlanmıştır. Kanun'un m. 22/3 hükmü uyarınca idari tedbir olarak seyirden

yasaklanmanın süresi 1 yıldır ve bu idari tedbirin uygulanması noktasında seyirden yasaklanma koruma tedbirine ilişkin usul ve esaslar göz önünde bulundurulmalıdır.

Belirtmeliyiz ki seyirden yasaklanma tedbiri yalnızca yasaklar öngörmemektedir. Yasağın yanı sıra seyirden men edilen kişinin bir yükümlülüğü de vardır. Bu yükümlülük, kişinin seyirden yasaklanma konusu eylemini gerçekleştirdiği karşılaşmadaki taraftarı olduğu takımın müsabakaları esnasında genel kolluk birimine başvurma yükümlülüğüdür. Kanun koyucu bu yükümlülüğe aykırı hareket etmemenin cezasını, başvuru yükümlülüğü ihlal edilen her bir müsabaka için 25 günden az olmamak üzere adli para cezası olarak belirlemiştir.

Kolluk birimine başvurma yükümlülüğü, yalnızca failin seyirden yasaklanma konusu eylemini gerçekleştirdiği karşılaşmadaki taraftarı olduğu takımın müsabakalarından ibarettir. Örneğin Gençlerbirliği futbol takımının maçındaki eylemi sebebiyle seyirden yasaklanan kişi, Gençlerbirliği'nin diğer spor dallarındaki, örneğin voleybol müsabakalarında genel kolluk birimine başvurmak zorunda değildir. Görüleceği üzere seyirden yasaklanmanın uygulama alanı, bu yaptırımın yanında faile uygulanan kolluk birimine başvuru yükümlülüğünden çok daha geniştir.

Detaylı şekilde incelediğimiz üzere sporda şiddetin önlenmesi için Türkiye'de birçok ulusal ve uluslararası düzenleme yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Ancak bu düzenlemelerin sorunları çözmede tek başına yetersiz kaldığı bir gerçektir. Önemle belirtmeliyiz ki ekonomik ve sosyal sorunlar toplumda yozlaşmaya ve huzursuzluğa sebep olmaktadır. Bu da insanların bir araya en çok geldiği alanlar olan spor alanlarında şiddete ve düzensizliğe sebep olmaktadır. O yüzden sorunun çözümü için öncelikle toplumun huzur ve refah seviyesi yükseltilmelidir.

Daha sonra ise Türk toplumunun dinamikleri göz önünde bulundurularak çözümler üretilmelidir. Sporun siyasileşmesi engellenmeli, sporun bir eğlence aracı olduğu hatırlatılmalı ve en önemlisi de tüm toplumun eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Gazeteci Erkan Goloğlu, arkadaşlarıyla kaleme aldığı Türkiye'de futbolun potansiyelini konu alan bir makalesinde Türkiye'de futbolu, etrafında çok sayıda karıncanın toplandığı çok değerli bir şekerle benzetmiştir. İnsanların bir şekilde bu şekeri kullanacağını ancak kullanılması ile istismar edilmesi arasında çok ince bir çizgi olduğunu da ifade etmiştir. Bu nedenle Türk futbolunda ve genel anlamda Türk spor camiasında görev alan herkesin hassasiyetle üzerine düşen görevi yapması elzemdir.

KAYNAKÇA

- Acet, Mehmet. *Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olaya Yönelten Sosyal Faktörler*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2001.
- Afyon, Yakup Akif vd. "Profesyonel Futbol Takımlarının Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması". *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi* 3/3 (17 Temmuz 2005), 163-167.
- Aksoy, Beyza. "Seyirden Yasaklama Tedbiri (6222 sk. m.18)". *İstanbul Barosu Dergisi* 95/4 (2021), 258-281.
- Aksu, Yahya Kemal. "UEFA Disiplin Yönetmeliği ve Disiplin Kurullarının Kararları Işığında Futbolda Provokatif ve Politik Eylemler: UEFA'nın Asker Selamı Soruşturması". *Av. Hasan Güneş Atabay Armağanı*. ed. Tacar Çağlar. 15-29. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2020.
- Altunbaş, Ahmet. *124/7 Sayılı "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulaması" Konulu Rapor*. T.C. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği, 2015.
- Altunkaş, Aysun - Ataç, Asiye Selcen. "6222 Sayılı Kanun Kapsamında Seyirden Yasaklama (m.18)". *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16/1-2 (Haziran-Temmuz 2017), 69-109.
- Avcı, Adem. *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 1. Basım, 2020.
- Backhouse, Fid vd. "Heysel Stadium disaster". *Encyclopedia Britannica*. Erişim 26 Ağustos 2024. <https://www.britannica.com/event/Heysel-Stadium-Disaster>
- Bayraklı, Hasan Hüseyin - Bozdağ, Ahmet. "Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi". *Maliye Dergisi* 158 (2010), 15-34.

- Baytemir Kontacı, Burcu vd. (2024). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. ed. Cumhur Şahin - Neslihan Göktürk. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 7. Basım, 2024.
- Cin, Selami. "Tehdit ve Hakaret İçeren Tezahürat Suçu (6222 Sayılı Kanun m. 14)". ed. Sezgin Seymen Çebi. *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/16 (Aralık 2020), 767-803.
- Çağlayan, Hakan Salim - Fişekçioğlu, İ. Bülent. "Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 12 (1 Ağustos 2004), 127-142.
- Dever, Ayhan - Bulut, Erol. "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması: Ordu Üniversitesi Örneği". *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/10 (15 Haziran 2017), 45-56.
- Donay, Süheyl. *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Dulkadir, Dilek. "Mikro Ölçekte Başlayıp Makro Düzeye Taşınmış Bir Çatışma Süreci: 1969 Futbol Savaşı". *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2/3 (2016), 26-36.
- Durmuş, Emine - Gürkan, Uğur. "Lise Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Eğilimleri". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 3/3 (1 Eylül 2005), 253-269.
- Ekenci, Güner - Serarslan, M. Zahit. "Gelişim Aşamaları Bakımcıdan Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirmesi". *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2/3 (15 Temmuz 1997), 72-81.
- Ekren, Asım. *Spor Suçları Seyirden Yasaklanma*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 4. Basım, 2022.
- Elmas, Birsan. *Ceza Avukatı El Kitabı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2. Basım, 2021.
- Epözdemir, Rezan. "Müsabaka Alanlarındaki Sporcuların Hakaret İçeren Eylemleri İle Kasten Yaralama ve Mala Zarar Verme Eylemlerinin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/2 (2019), 777-804.

- Eurosport Türkiye. "Ibrox faciası, 49 yıl önce bugün...". Erişim 20 Nisan 2024.
https://www.eurosport.com.tr/futbol/ibrox-faciasi-49-yil-once-bugun.-old-firm-celtic-rangers-ibrox-disaster_sto7593602/story.shtml
- Frosdick, Steve - Marsh, Peter. *Football Hooliganism*. Willan Publishing, 1. Basım, 2005.
- Genç, Fatma Umay vd. *Ceza Genel Hukuku*. ed. İzzet Özgenç - İlhan Üzülmöz. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Basım, 2020.
- Gerçekler, Hasan. *Spor Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 1. Basım, 2016.
- Gölbaşı, Haydar. "Osmanlı Devleti'nde Spor Tekkeleri". *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 15 (1 Temmuz 2018), 41-53.
- Gülşen, Recep. *Spor Hukuku (Genel Esaslar)*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2020.
- Gürel, Begüm - Mengilli, İpek. "Spor Hukuku ve Ceza Hukuku İlişkisi" *Spor Hukuku Yazıları*. ed. Hakan Üzeltürk. 119-147. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2022.
- Hürmüz, Peyman. *Seyirden Yasaklanma*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2020.
- İnan, Atilla - Demir, İbrahim. *Açıklamalı Gerekçeli Kabahatler Kanunu*. Ankara: Atilla İnan-İbrahim Demir, 3. Basım, 2011.
- James, Mark - Pearson, Geoff. "Legal Responses to Football Crowd Disorder and Violence in England and Wales". *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. 35-52. T.M.C. Asser Press, 2016.
- Kalkan, Naci. *6222 Sayılı Kanun Gereğince Ceza Almış Futbol Taraftarlarını Şiddete Yönelten Faktörlerin İncelenmesi*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Kaplan, Mahmut. "Ceza Hukukunda Özel Genel Norm İlişkisinin Tespiti". *Ceza Hukuku Dergisi* 18/53 (2023), 487-524.
- Kara, Eyüp. *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2021.

- Karagözoğlu, Cengiz - Ay, Serap Mungan. "Futbol Seyircisinde Saldırganlık Eğilimleri - İstanbul Örneği". *1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu*. ed. Şefik Tiryaki. 165-172. Mersin: Bağırhan Yayınevi, 1997.
- Karakuş, Osman. "Genel Kolluğun 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Hükümlerinin Uygulanması Bağlamında Görev ve Yetkileri". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. 15-23. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Karan, Ulaş. *İfade Özgürlüğü Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi - 2*. Ankara: MRK Baskı ve Tanıtım, 2018.
- Karanfil, Celalettin. *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI : 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*. 43-76. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013.
- Karanfil, Celalettin. "6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları". *Av. Kısmet Erkiner Armağanı: Spor Hukuku Yazıları*. 65-96. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014.
- Kıraç, Erkan. *Football Hooliganism and Its Solutions with Specific Reference to Turkey*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2019.
- Kızıllarslan, Hakan. *Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Tüzel Kişilere Özgü Koruma ve Güvenlik Tedbirleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 1. Basım, 2020.
- Koca, Mahmut. "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. 47-83. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Koca, Mahmut - Üzülmöz, İlhan. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 16. Basım, 2023.

- Koç, Ziya. "Ceza Hukukunda Yükümlülüklerin Çatışmasının Hukuki Niteliği ve Görünüş Şekilleri". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/4 (2021), 573-612.
- Koçak, Funda. "Spor Sosyolojisi Sporda Şiddet". *Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri*. Erişim 26 Ağustos 2024
<https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=160531>
- Koçer, Mustafa. "Futbol Derneklerine Üye Olan Taraftarların Şiddet ve Holiganizm Eğilimlerinin Belirlenmesi: Kayseri Örneği". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/32 (1 Haziran 2012), 111-135.
- Korkut, Levent - Otacı, Cengiz. *Türk Kabahatler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 4. Basım, 2022.
- Köse, Alpay. *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*. 8-18. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013.
- Köse, Hüseyin Alpay. *Sporda Şiddetin Nedenleri ve Çözüm Önerileri* (12 Nisan 2015). Spor Hukuku Enstitüsü. Erişim 7 Temmuz 2024.
<https://www.sporhukuku.org.tr/2015/04/12/sporda-siddetin-nedenleri-ve-cozum-onerileri/>
- Köse, Hüseyin Alpay. *Seyirden Yasaklanma Tedbiri ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar*: (27 Haziran 2018) Spor Hukuku Enstitüsü. Erişim 12 Şubat 2024.
www.sporhukuku.org.tr/2018/06/27/seyirden-yasaklanma-tedbiri
- Kurtiç, Nedim. *Futbol Seyircisini Saldırganlığa İten Psiko-Sosyal Nedenler (Sakarya İl Örneği)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Yüksek Lisans Tezi, Mayıs 2006.
- Kuru, Emin - Var, Levent. "Futbol Seyircilerinin Spor Alanlarındaki Saldırganlık Davranışları Hakkında Betimsel Bir Çalışma Kırşehir İli Örneği". *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 10/2 (1 Mayıs 2009), 141-153.

- Lorenz, Konrad. *On Aggression*. çev. Marjorie Kerr Wilson. Routledge. 2002.
- Murphy, Patrick vd. *Football On Trial: Spectator violence and development in the football world*. Londra, New York: Routledge Publishing, 1. Basım, 1990.
- Noli, Marco. "Legal Measures and Strategies Against Violence at Football Events in Germany". *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. 53-73. T.M.C. Asser Press, 2016.
- Öner, Hamza. "Türkiye'de Futbol ve Şiddet". *Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar*. ed. Mutlu Türkmen, Ender Ali Uluç. 251-263. Özgür Yayınları, 2023.
- Özbek, Veli Özer. *Polis Hukuku, İnternet Hukuku ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Temel Haklara Müdahaleler ve Hukuka Aykırı Müdahalelere Karşı Korunma Çareleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2023.
- Özbek, Veli Özer vd. *Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 13. Basım, 2023.
- Özen, Mustafa. *Futbol Disiplin Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2016.
- Özgenç, İzzet. "Açılış Konuşması". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. 11-13. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Özgenç, İzzet. "Değerlendirme ve Sonuç". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. 95-126. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 19. Basım, 2023.
- Özsoy, Selami. "Spor Gazetelerinin Başlıklarında Militarist ve Şiddet İçerikli Metaforlar". *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 1/1 (Mart 2011), 88-114.
- Öztürk, Bahri. "6222 Sayılı Kanun'a Göre Seyirden Yasaklanma Koruma Tedbirine Kim Karar Verebilir?" ed. Bahri Öztürk. *Fasikül Hukuk Dergisi* 3/22 (Eylül 2011), 6-9.

Öztürk, Bahri. "Seyirden Yasaklanma Tedbiri Sporcuya Uygulanır mı?" ed. Bahri Öztürk. *Fasikül Hukuk Dergisi*, 2/25 (Aralık 2011), 6-6.

Öztürk, Bahri. "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Çare Olarak Seyirden Yasaklanma". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz. 33-45. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.

Öztürk, Bahri vd. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.

Rollin, Jack. "Eric Cantona". *Encyclopedia Britannica*. Erişim 23 Ağustos 2024. <https://www.britannica.com/biography/Eric-Cantona>

Sale, Arianna. "Return to 'Radio Nostalgia': Twenty Years of 'Anti-Violence' Legislation in Italian Stadia". *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. 19-34. T.M.C. Asser Press, 2016.

Saz, İrfan. "Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri". *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 2 (1 Şubat 2013), 137-157.

Sözkesen, Serdar. "'Kara Leke': Monica Seles". *Kort Dergisi*. Erişim 27 Ağustos 2024. <https://www.kortdergi.com/kara-leke-monica-seles-kortdergi-com-738/>

Şahin, Cumhur - Göktürk, Neslihan. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 14. Basım, 2023.

Tabel, Taner. *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*. 30-43. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013.

Talas, Serdar. "Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Notları-Beşinci Bölüm Koruma Tedbirleri". Erişim 7 Nisan 2024. <https://cezahukuku-hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2016/12/Koruma-Tedbirleri.pdf>

TBMM, Türkiye Büyük Millet Meclisi. *Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2011.

- Tekin, Derya. *Türk Futbolunda Durumsal Suç Önleminin Kriminolojik Bir Değerlendirmesi*. Legal Yayıncılık, 1. Basım, 2019.
- Tikkanen, Amy. "Hillsborough disaster". *Encyclopedia Britannica*. Erişim 23 Ağustos 2024. <https://www.britannica.com/event/Hillsborough-disaster>
- Tsoukala, Anastassia. "Regulating Football-Related Violence in France". *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ed. Anastassia Tsoukala, Geoff Pearson, & Peter T. M. Coenen. 75-92. T.M.C. Asser Press, 2016.
- Turinay, Faruk Yasin. "Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 70/2 (2021), 475-541.
- Uğur, Türker. "Futbol tarihinin büyük utancı: Heysel Faciası" (29 Mayıs 2020) *TRT Spor*. Erişim 26 Ağustos 2024. <https://www.trtspor.com.tr/haber/detay/futbol-tarihinin-buyuk-utanci-heysel-faciasi-209694>
- Üçışık, Fehim. *Spor Hukuku*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2011.
- Üstünel, Rüstem - Alkurt, Zafer. "Futbolda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi İçin 6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar". *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 25/2 (Aralık 2015), 141-175.
- Üzülmez, İlhan. "6222 Sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Suçların ve Kabahatlerin İctimai". *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*. ed. Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmez. 85-94. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. Basım, 2012.
- Yaşar, Mert. *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar VI: 6222 Sayılı Kanun'un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Paneli*. 19-29. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, 2013.
- Yaşar, Yusuf. "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18'inci Maddesinde Yer Alan "Seyirden Yasaklanma" İle "Seyirden Yasaklama" Tedbirleri". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 19/1 (2013), 3-38.

Yerdelen, Erdal. *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1. Basım, 2021.

Yetim, A. Azmi. *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Gazi Kitabevi, 8. Basım, 2019.

Yıldız, Doğan. *Türk Spor Tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası, 1979.

Yurtcan, Erdener. *Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2. Basım, 2011.

Zafer, Hamide. "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Yönelik Bir Çare Olarak Seyirden Yasaklama (6222 Sayılı Kanun m.18)". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 19 (Ekim 2014), 23-52.

Ziyagil, Mehmet Akif vd. "Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Önerileri". *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 7/1 (2012), 1-14.

İTERNET KAYNAKLARI

- Anayasa Mahkemesi. “Kararlar Bilgi Bankası”. Erişim 1 Ağustos 2024.
<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>
- Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı. “<https://www.corpus.com.tr/>”
- ECHR, European Court of Human Rights. “HUDOC”. Erişim 30 Aralık 2024.
<https://hudoc.echr.coe.int/>
- FourFourTwo. “FourFourTwo Blog”. Erişim 14 Aralık 2024. <https://www.fourfourtwo.com.tr/>
- Olympics. Erişim 18 Eylül 2024. <https://olympics.com/>
- Spor Hukuku Enstitüsü. Erişim 1 Haziran 2024. <https://www.sporhukuku.org.tr/>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. “Mevzuat Bilgi Sistemi”. Erişim 27 Haziran 2024. <https://www.mevzuat.gov.tr/>
- TDK Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri. “Güncel Türkçe Sözlük”. Erişim 2 Temmuz 2024.
<https://sozluk.gov.tr/>
- TFF, Türkiye Futbol Federasyonu. Erişim 2 Eylül 2024. <https://www.tff.org/>
- WHO, World Health Organization. Erişim 24 Haziran 2024. <https://www.emro.who.int/>
- World Bank Group. Erişim 22 Aralık 2024. <https://www.worldbank.org/>
- Yargıtay Karar Arama. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://karararama.yargitay.gov.tr/>